B
52/53.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 52-3.

Or neerav
Avodat Jom hakipurim

ספר

אור נערב

מהרב המקובל האלהי כמוהר״ר
משה קורדואירו ז״ל

מתוק לנפש ומרפא לעצם מהדעות הזרות
המתוארות למתרחקים מחכמת האמת ·
זה השער לה׳ לזכות אח״כ לספר אור יקר
הוא המאור הגדול כפי׳ הזוהר :
והחלק הששי מהספור הזה הוא קצור מסוכם
ומפואר מההקדמות שבאר הרב זצ״ל
באורכם בימי בחורתו בספר
פרדס רמונים
סלו:

יוסף רבין [illegible]
[illegible]

נדפס בויניציאה
בבית זואן דיגארה
Con licentia de
Superiori.

אמר הצעיר משה בסולה עלי לשבח אל החכם
כמה״ר גדליה בן הרב המחבר ז״ל כי שמר
ברית אחים ואהבתו הקדומה בארץ הצבי תובב עד
שהביאני ה׳ הדר תורתו והעמידני על ימינו לעזרו לסמכו
ולתמכו להרים מכשול מדרך הספר הנכבד הלז והחוט
המשולש עמנו ה״ה הימים וכמהר׳ ישראל עושה חיל
ברב עוז ותעצומות במלאכת הדפוס לשם שמים ובאהבת
באופן כי בטחנו בחסד ה׳ יהיה מוגה כהלכתו כפי׳
סדר עבודת יום הכפורים וכל שלו ומחיתה
לא ישתכח ביה׳ וליודעים ינעם
ועליהם תבא ברכת טוב

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

ואלה הדברים אשר דבר משה בסולה בראותו החבור.
ומעלתו ואת יקר תפארת גדולתו:

כל ישראל יש להם חלק בעולם הנשמות החשובות חצובות מתחת כסא עושה ארץ בכחו ובתבונתו נטה שמים · וזאת הברכה אשר ברך משה איש הא׳רים את בני ישרא׳ לטהר רעיונים ולשית בטחות חכמה לאור באור החיים ונעלמה מעיני כל חי: עד עת בא החכם בנו יצ״ו והוציא חמה ממקומה להאיר לארץ ולדרים יבאור חברוהו שרים · קראוהו נדיבי העם טעמו וראו מתקו וערכו ·
וכל איש ישאנו בחשקו בחיקו:
וזה חלקי מכל עמלי · להביא תשורת שירת מהללי ·

לכו נא זמירי רנני ושירי
להלל לפאר לעושה מאורים:
ונטע בחכמה שלחיו **בפרדס**
והאיר **באור** זה למרפא בשרים:
מתוקן ויפה כשוהם וישפה
ינערב לכל פה כצוף ה־דבורים:
והיה במטמון ונכתר להמון
בארץ צבי היא בהדרי חדרים:
עדי קם **גדליה** ואמר יהי אור
בחום צח עלי אור וגלה כתרים:

עודני אל לבי מדבר ׃ ואוסיף לחבר ׃

קחה דוד אור נערב כמוצא שלל רב ·
לאיש גדול ורב כאריה ברחובות ׃

ובו תמצא סודות מדובר נכבדות ·
במסכת מדות ותקון מחשבות ׃

וסוד כתר עליון והכמה רום חביון ·
ובינה באפריון רחוקות וקרובות ׃

גדולה בימינא גבורה בה דינא ·
כהר מור ולבונה וחומות נשגבות ׃

ומדת תפארת באמצע נקשרת ·
ונצח אוגרת לשובב בנתיבות ׃

והוד ויסוד גילה למלכות הכלה ·
וחוזרות חלילה ועל מלאת יושבות ׃

בתוכו כל עושר ובו כושר יושר ·
למספר העשר בריאות גם טובות ׃

אמר הצעיר גדליה בן לא״א כמוה״רר משה
קורדואירו זצ״ל מאז הפלא ה׳ חסיד לו ואת
הקדוש אבא מרי והקריב אליו להגדיל תורה להפליא
תושיה בחכמת הרזים ראינו צדקתו עומדת לעד להלהיב
לבות המעיינים ונפקחו עיניהם בהקדמותיו האלהיות
לא זזו מחבתן עד שזכו לנער כפיהם מתמוך בחכמות
המחקריות אשר דרכם חשך וחלקלקות וצדיקים ישמחו
יעלצו בחכמת האמת להתהלך לפני אלהים באור החיים ׃

ומעתה הקונטריס הזה שהוא סלת נקיה מנופה
בכפת הרב אבא מרי בעצמו ובכבודו בקצור׳
ההקדמות שנתבארו בארוכה בספר פרדס רמונים אשר
לו ועם פרקים נוספים בתחלתו להבין ולהורות תועלת
החכמ׳ והכרח למודה ראיתי היותו מצוי ביד רבים נכבדי
ארץ בשגם יודע אני כי לא עשה לו הרב מהדורא מספקת
כאשר היה עם לבבו ויראתי פן יקרהו כמקרה פי׳ תפלת
ר״ה כי נגנב מעמדי ומי שהדפיסו בלי רשותי לא ירד לסוף
דעת הרב המחבר ולא די שלא תקן מה שנמצא בגנבתו
מטעות סופר אלא שהשמיט וגרע ואני מובטח ברחמי
שמים שאזכה לתקן המעוות בה״ ׳ והואיל ואתא לידן נימא
ביה מלתא כי אחרי שהרב אבא מרי ז״ל הסביר פנים
שלא נאמר בברכת קדושת ה׳ של ימים נוראים רק ג׳ ובכן
כדעת החכם החסיד אחי אמי הר״שבא הלוי זצ״ל הכריע
אח״כ לומר ג״כ ובכן יתקדש וכו׳ כפי הנוסח המפורסם שכן
מצא לו סמוכות במאמר מהזוהר וגם זה מן ההשמטות
שראוי להגיה בפירוש התפלה הנז׳ וכאשר חשקה נפשי

הקדמה

להתחיל בהגהת הקונטרים המעולה הזה ומצאתי את החכם השלם הר״מע מפאנו נר״ו בכל בית אבי נאמן הוא אשר אהב לכתוב לו רובי תורותיו בהם דבק אחר לאהבה וכבר קדם וזכה בו להגיהו ולהעמידו על מכונו מסכים בכל חלקיו עם מה שנתברר לו מכוונת הרב בשאר החבורים הנחמדים מזהב ומפז רב וכמשפט הזה עשה והגיה ג״כ לביאור סדר עבודת יום הכפורים אשר פירש הרב בדרכי הסוד ואחזה אנכי אשית לבי לכל פרטי התקונים והנאוני קורא אני עליהם שפתים ישק משיב דברים נכוחים לכן שמח לבי ויגל כבודי והסכמתי לזכות בהם את הרבים והיה ראשיתנו מצער אולי יחנן ה׳ ואחריתנו ישגא מאד על דבר כבוד שמו

ויהי נועם ה׳ אלהינו עלינו

אכי״ר :

אמר המגיה

מחנה אלקים זה דור דורשיו ישמח בעושיו כמחולת מחנים ׳ ראו עינינו כן תמהו עולים מן הארץ לנטוע שמים וכצאת השמש בצהרים אור נגה עליהם ׳ פתח דבריהם יאיר ויזהיר מחזה שדי להקדש למדי אל גנזי רזי תורה ערוכה ושמורה ממעונות אריות מהררי נמרים מעולפת ספירים במסתרים מפני נוה כל היום דוה מזבח רשעים תועבה : ואף גם זאת מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה : כי ישרים דרכי ה׳ ׳ ישפוט עניי עם ישפות שלום ׳ וכי ידבר חילים יגבר : אל עמו ואל חסידיו ׳ הלא חכמה תקרא לשרידי במספר שמות לשמור מזמות תעלומו׳ חכמה ׳ רוממות אל בגרונם : שובע שמחו׳ נעימות בימינם ׳ וידרכו לשונם עט סופר מהיר ׳ דגמיר וסביר מבין פתאים העם נדהם ההולכים בחשך צרוף בכור עוני ורוב עבודה אחוז בחבלי בוז הוללות ושכלות בגלות החל הזה כרום זלות לבני אדם כבער מדעת מעת לטעת עץ החיים בתוך הגן : כי מדברי נרגן מראשית דגן יבא חוח בין אחים הפריא וחטאת קסם מרי כעת במרום תמריא יודע ה׳ ימי תמימים ודרך צדיקים מקים מעפר ארץ וים רחוקים כל הנפש לבית יעקב והמה מחושקים שוקקים לשמוע את דבר ה׳ והדברים עתיקים ׳ ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים כי מראש צורים אראנו ומצדיקי הרבים אשורנו ׳ הוצק חן בשפתותם

הקדמת המגיה

שופכים שיחיהם נאמנים ממעין גנים באר מים חיים · ובוכים אל ארובותיהם שתו בשמים פיהם קוראים אל ה׳ והוא יענם זה יאמר לה׳ אני עני במרחב כי לא שכב לבי בלילה אף רוחי בקרבי וזה יכתוב ידו לה׳ ממה שקדמתה סיני ועל עורות גדיי עזי׳ שמו אותותם אשר כתבו להורותם לדורותם ברית עולם · ונבוא ממרחק חקה חקק וחלק מחכמתו ליראיו ואירו ברקיו משפטיו וחקיו לפקוח עינים עורות שעיניהם לא ראו מאורות לסמוך נופלים ותעלולי׳ תעו כמדבר מאכום כנו החרשים שמעו והפסחים ירוצו ולא ייגעו והעורי׳ הביטו לראות במראות הצובאו׳ כמוסות ולקוטו׳ עם ראשי המטו׳ הכה וילדיהן כעם ככהן כמוחזק כראוי שכל כפוי והרשות נתונה לראש פנה לכו נא הגברי׳ שמות ספרים מספרים כבוד אל לבית ישראל כי כל העדה באהבה יונק עם איש שיבה והאספסוף התאוו תאוה לתורה ולתעודה בתול ירו הדת : ואשמע אחרי כרוזא קרי הלא תענה אכשור דרי כי לא כהדרת אמרי מארי דורא נורא עלילה בחשוכא ונהורא עמיה שרא · אספרא אל חק עבות מרחוק הן הן כבשי דרחמנא מעונה אלקי קדם סלה למה זה תשאל והוא פלא · ה׳ צבאות יעץ ומי יפר אגידה ואדברה עצמו מספר · כי לבעבור נסות אותנו מלאכיו יצוה לנו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת המתקדשים והמטהרי׳ להבין כמהרים ולזכות את הרבים בדברי׳ שאן כבשונו של עולם להביא במשפט על כל נעלם שכך עלה במחשבה ונודע לכל זמן ועת לכל חפץ בכל תושיה יתגלע · והמשכיל להיטיב שתיקותיה משתייה ידום כי׳ משאת ארוא ·

אריה׳ ישום וישאף ולבבו יבין דלאו כל אפייא שוין והאלקי׳
עשה׳ רם ונשא שפל ואפל העקר והטפל שייראו מלפניו
כי שם ונשך שבלוחות אבניו עדין תלויים ועומדי׳ · מתרים
ומעידים בכם וקצף לבלע ולהשחית המשתמשים בתגא
שלא לשמה בשם המות לעוברי רצונה לפיד בוז לעשתות
שאנן תחת כל עץ רענן וסם חיים הם למוצאיהם על כל
מוצא פי ה׳ הנותן ליראיו נס להתנוסס מפני קושט סלה ·
הירא את דבר ה׳ כל שכן שיוסיף אהבה אימה ויראה
וענוה ידאג מחטאתיו ויגר לו שמא יוסיף על חטאתו
פשע לשגות מאחרי דעת אלקים קדושים פן ישים אשם
בנפשו את דתו ותבל נחלתו להפשט ונתוח וכליל לאשים ·
יחזק במוסר לאסור אסר על מה שלא שמע מרבותיו פלס
מעגלותיו וחרשת שפתיו כי יפול הנופל ומי יקימנו ה׳
בדד ינחנו ואין עמו אל נכר אשר חלק לנשות בם אוילים
מדרך פשעם · איכה יועם להם לנדם נר מצוה ותורה
אור אשר מאור השבועי׳ הללו כי כחציר מהרה ימלו בשגגת
למוד עולה זדון שאול ואבדון חמת תנינים וראש פתנים
ובאחת יבערו ויכסלו אחרי ההבל ויהבלו להוציא משפט
מעוקל ולהביא לידי מעשה מקולקל · סורו נא מעל אהלי
אים כרדס עיר פרא אדם כסיל ובער רעהו ביער מאים
שוגה ומפתי ׳ הלא אמרתי אליכם איתם ונקיתי ׳ כי יהיה
חושב משתומם בבית קול מתעשר ואין כל מתנשא לאמר
גמרא גמור ואם אין עני הוא בעבותו שוכב ורוכב על
חמור מתפאר בחכמה הנעלמה ומאוסה ועלז בה וכל רוח
אין בקרבו · והחי יתן אל לבו כי בתחבולות תעשה מלחמה

בקל

הקדמת המגיה

בקל וחומר וגזרה שוה בחבילו' של מסכה ממדבר מתנה ׃ ומי גבר יחיה אם יהיה כסוס כפרד אין הבין חקי האלקי' עשין ולאוין מגיד דבריו בשרש עקב רב להשלמת מצותן מן המובחר ׃ אחר יעשה ה' צדקות פרזונו למשרתיו עושי רצונו על כל כבוד חופה יפרוש מפה לסעודת לויתן בחצר גינת ביתן וכל אחד כנוה מחוי קידה מזמור לתודה על זכות חברו בהלו נרו תוכו כברו כאשר הוא שם ׃ ושמחת עולם על ראשם איש יחד פני רעהו ׃ כל פעל ה' למענהו יהללהו ויכבדהו יפיץ ענן אורו לראש צדיקו של עולם ועליו יציץ נזרו ׃ זאת העצה היעוצה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו נחת רוח לעני ונכה רוח וחרד על דברו אל יתהלל ביום מחר כי שכר מצוה אוה למושב לו ׃ עד שיפוח היום ׃ יצא אדם לפעלו וברכה לו פריו בעתו זה שבתו הבית מעט כי היה דבר המלך נחוץ הכן בחוץ תליך וקשתך ועשית כל מלאכתך במקרא משנה וגמרא ׃ ועתדה לך בשדה תפוחים ערימה של מעשים טובי' אחר ובנית ביתך בית ועד לחכמים ׃ אם שלמים וכן רבים ׃ יושבים על מדין בקדושה ומקבלין דין מן דין בלחישה מעוטרים בתפיליהם וגדילי' יעשו להם להתעטף באימתה ופחד ׃ ומתגודדים כשרפים עומדים כשבת אחים גם יחד ׃ ואם חי ה' יאמרו מפני נשר קלו מאריות גברו ויקול כנפי החיות משיקות ברוך כבוד ה' אוהב צדקות והדברי' שמחים כנתינתן מסיני מלפני ה' מלפני אדון כל הארץ ׃ שמעוני אחי ועמי ולאומי אלי האזינו ׃ הבינו פתאים רוזנים הקשיבו הזהרו בדבריכם ויהי אלקי' עמכם ׃ ואם

תא במחזה כאילים מתנבאים זה את זה ׳ לא לכם
ולנו לאמר זכור ושמור שמועה זו נאה ושמועה זו אינה
נאה ׃ הלא לאלקים פתרונים האמונים עלי פשר דבר לא
לזרות ולא להבר ׳ הלא צבא לאנוש עלי ארץ ועדות ה׳
נאמנה נודעת לאזן שמעת ׳ היושבת בגנים חברים
מקשיבים בקרב חכמים תלין ׃ אם רוח המושל
לכל כושל והמה מתנבאים יקימון מלי בקמים עלי הגם
שאול בנביאים ׃ זאת תענה ומי אביהם ׳ אחר כוונת הלב
הן הם הדברים ׳ ואני בתומי למשופטי אתחנן ׳ ידין את
כל דברי האגרת הזאת לכף זכות במהות ואיכות ׳ אם
לא מדאגה מדבר נפשי שמתני מזכיר ומזהיר ׳ מסכילי
עמי כריב ׳ חביב אדם שנברא בצלם אלם צדק ידבר
משרים ישפוטו ׳ כי לא גבה לבי כל חומי בי ולא
רמו עיני מפני אלקים זה סיני ׳ ולא
הלכתי בגדולות ובנפלאות ׳ את
המלך ה׳ צבאות ׳ כי ראתה שפחה
וצדקה ממני ׳ ונקלותי עוד
מזאת ושפלתי מארץ
אדבר לכבוד אלקינו
שוכן בציון ׳ והוא
רחום יכפר
עון ׃

אמר הצעיר ראינו לחלק החבור הזה לשבעה חלקים ·
החלק הא' בהרחקת הנזק העולה על דעת המתרחקי' מחכמה זו ·

פרק א

ראינו המתרחקים מחכמה זו מתחלקי' לשלשה חלקים · החלק הא' הם אותם שיתרחקו ממנה לאמרם כי אין הכרח להאמין בכללם שתורה לשבות רבות · אם לחשבם הדברים בפשוטן ובכללם אין להם חפץ כי מי יכריחם להאמין בעשר ספירות ושאר חלקים אשר לחכמה זו ואין רצונם להאמין אלא באחדות הנפלא וכאשר יגיעם קצת מחכמה זו ומה גם בשמעם אין סוף וצורת התורה יפערו פיהם לבלי חק בדופי המשכילים וכמעט יהיו בעיניהם ככופרים ויש אשר ישים נפשו בכפו ויתכסה בשלמה זו וישלי' פתיות נפשו בסברה זו בלי שיאמינהו בלבו אמונה שלימה · ויש שתתקיי' אמונה זו בלבו באמת ובלבב שלם · והנה בהרחקת בעלי סברות אלו כמעט אסור משום הלעיטהו · אבל ראוי לחוס על כבוד תורתינו להקהות שיניו ולבטל דעתו · אין ספק שעל אלו וכיוצא בהם אמר שלמה המלך ע"ה לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו · ירצה כי מי שימשך אחר התאוות ומעוט ההשכלה בתורה ובסודותיה יקרא כסיל מפני היותו נמשך אחר הכסילות והפתיות ושכרון עולם השפל הנופל ויאמר כי

הכסיל הזה לא יחפוץ בתבונה פירוש בדברים הנעלמים
והם סתומי' בתוך הדבר הנגלה כי זה גדר התבונה כאז"ל
מבין דבר מתוך דבר׳ והנה הכסיל לא יחפוץ בדברים
הנעלמים הצריכים תבונה לדלותם כאומרו ואיש תבונות
ידלנה ׳ כי אם בהגלות לבו פירוש בדברים הנגלים שהם
לבוש אל הנעלמים והם הנראי' לכאורה פשוטן של דברים
והם לכאורה נגלים אל הלב ולא אל לבות המשכילים אלא
אל לבות הכסילי' שכמותו וזהו שאמר בהגלות לבו פי' גלוי
דעתו הקצר ׳ ועל אלו וכיוצא בהם אמר הרשב"י ע"ה
בתקונים תקונא מ"ב וזה לשונו · בראשית תמן יבם ודא
איהו נהר יחרב ויבש בההוא זמנא דאיהו יבם ואיהי יבמה
בכין כווחין לתתא ביהודה ואומרים שמע ישראל ואין קול
ואין עונה הדא הוא דכתיב אז יקראונני ולא אענה והכי
מאן דאסתלק קבלה וחכמתא מאורית' דבעל פה ומאוריתא
דבכתב דגרים דלא ישתדלון בהון ואמר דלא אית אלא
פשט באוריתא ובתלמודא בודאי כאלו הוא אסתלק נביעו
מההוא נהר ומההוא גן ווי ליה טב ליה דלא אברי בעלמא
ולא יוליף ההיא אוריתא דבכתב וההיא אורייתא דבעל פה
דאתחשב ליה כאלו חזר עלמא לתהו ובהו וגרים עניות
לעלמא ואורך גלותא ע"כ ומה שיש לי לדקדק במאמר זה
הוא · א' דפתח בההוא יבם וסליק בההי יבמה ׳ ב' אמר
בכין כווחין וכו' מה ענין זה הנה ומה הכוונה בו ודאי
דהכי הוא דכד לא איתא לעילא ברכאן ושפע אינם נשפעי'
למטה ואין זה חדוש ומה הכוונה בו ׳ ג' אמר כווחין לתתא
ביהודה אמאי נקט הכא יהודה דשמע ישראל דלכאורה

איכא

איכה שאלת ברכה ושפע לימא צלותא שהם קריאת הברכות׃ ד׳ אמר בנין צווחין לתתא וכו׳ אי בנין אנון וצדיקים הם אמאי אין קול ואין עונה זה אין ראוי ולא הוה ליה למימר בנין אלא צווחין לתתא לבד והם אותם שגרמו הסלוק והיובש׃ ה׳ אמרו והכי מאן דאסתלק משמע שאין עכשו אלא אז יקראונכי ולא נפיק הכי אלא דברים וכו׳׃ ו׳ אמרו מאן דאסתלק קבלה וחכמתא הם כפל לשון׃ ז׳ אמרו דברים דלא ישתדלון וגו׳ ואמר וכו׳ מה ענין כפל זה ואריכותו וכי אם יאמין כך יספיק או לא יספיק ואם לא יאמין אם יאמר או לא יאמר מאי איכפת לן׃ הענין הזה ודאי אומר דרשני׃ ח׳ אמרו כאלו הוא אסתלק וכו׳ למה הענין הזה גורם כן אחר שכוונתו לשמים כפי מה שנראה לנו מפשוטן של דברים אם לא יזכה יותר מה התלות יש לנו בהסתלקות השפע ומה יחושו שם׃ ט׳ אמר ארבעה דברי׳ שגורם מה יחושם ומאיכא נפקא ליה והם תהו א׳ בהו ב׳ והעניות ג׳ ואורך הגלות ד׳׃ י׳ אמר כאלו משמע דלאו הוי הכי ממש אם כן מה ענייני ואגב אורחין גם כן יקשה כל מקום שימצא כן בדברי רז״ל אומרים כאלו חזר עולם לתהו ובהו מה הכונה בו׃ ואמנם הכוונה בזה הוא כי מלת בראשית תצטרף כזה אר״ת יבש ואין ספק היות מלת ארת לשון נהר כענין אריתא דדלאי שפי׳ רז״ל וירכה נהר יבש ולהיות שבפסוק לא נזכר אלא א׳ דהיינו הסתלקות השפע מהנהר לבד לא מן הבריכה לזה אמ׳ ודא איהו ונהר יחרב ויבש ירכה כי הכתוב גלה כי אחר שאין שפע בנהר גם אינו בים דכתיב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש וטעם

שהלך השפע מהמלכות משום דההוא נהר יחרב ויבש
ויובשו של נהר גרים יובש הים ואם כן אחר שנאמ׳ בכתוב
יובש הנהר מתילה משתמע יובש הים דהא בהא תליא
כנודע שאין מים בים אלא מהנהר׳ ובההוא זמנא וכו׳
הכוונה לבאר שיפיה דקרא דקאמר ברא אלקים וכו׳ ואמר
בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהי יבשה׳ פירוש אחר שכבר
השפיע השפע המופקד אתה ואין שפע נשפע לה דהא
נהר נמי יחרב ויבש והיינו דאיהו יבש ואיהי יבשה ונודע
היות נהר סוד וא״ו ומשך וא״ו ונודע שהתפארת שהוא
הוא״ו השפע מסתלק ממנו ולא כל כך ולכן לא שייך בים
יובש ממש אלא חורב שיש בו לחות קצת אבל לא מים׳
וביסוד שהוא למטה שם שייך יובש וזהו שאמר ונהר יחרב
מכח התפארת ויבש מכח היסוד׳ ואפשר שעל יובש
שלשתם אמר בראשית ברא אלהים ומלת אלהים זו יהיה
הכונה במלכות וכן פי׳ הרשב״י ע״ה פעמים רבות והשתא
אדכר בקרא יובש היסוד והת״ת והמלכות אר״ת יב״ש היינו
יסוד׳ או ירצה תאר יבש והיינו ויהי יוסף יפה תאר ויפה
מראה׳ ברא היינו הת״ת שהוא ברא עלאה וכדפי׳ הרשב״י
פעמי׳ רבות שהי׳ מלכות ואז בהיות היובש הזה את השמי׳
ואת הארץ דהיינו הייחוד כוונין יחודא ואין קול ואין עונה
כאשר נאמר בס״ד והיינו והארץ דהיינו נהר וים יחרב ויבש
וזהו היתה תהו ובהו כאשר נאמר׳ או ירצה ברא אלהי׳
פי׳ כדיוקייא דאינון בנין ברא אלהי׳ בני שכינתא נשמתין
קדישין כוונין לתתא את השמי׳ ואת הארץ דהיינו ייחודא
ולית דמשבח או״ ולזה ניחא מלת בנין כוונין לתתא׳ ועם

כל זה לא קשיא כי חוטא אחד יאבד טובה הרבה · והנה
דקדק באמרו שמע ישראל דהיינו ת״ת ומלכות את השמי׳
ואת הארץ והיינו ייחודא שמש והכוונה כי אפי׳ יבאו ליחד
שלכאורה הוא תקון הפרוד עם כל זה אי אפשר לתקן כל
שכן בתפלה וזהו שדקדק באמרו את השמים ואת הארץ
דהיינו יחודא · ועם כל זה ואין קול דהיינו קב״ה ואין עונה
דהיינו שכינתיה · וזהו שאמר והארץ היתה תהו ובהו ·
והארץ קב״ה ושכינתיה : היתה תהו ובהו דהיינו יחרב
ויבש · ומפני שזה דוחק גדול לומר כי אפילו שיבאו לתקן
וליחד לא יתקנו הכריח הענין מן הכתוב באמרו אז
יקראונני וכו׳ תשמע שמים קראן שמע ישראל דקראן
להו לנבייהו ולא אענה או״ · ומשום דההוא קרא לאו גבי
הכי כתיב ועוד דאפ׳ לו תימא קרא קשיא אמאי לא אענה
אחר שכבר הם מאחדי׳ הפרוד לזה באר עונש היותו למעלה
ואין להם תקנה בזה וזהו שאמר והכי מאן דאסתלק וכו׳
דהיינו קרא דאז יקראונני דלעיל מניה כתיב חכמות
בחוץ וכו׳ דהיינו סודות הנעלמים בתורתנו הקדושה והיא
אומרת עד מתי פתיים תאהבו פתי׳ · ירצה אתם נמשכים
אחר הפשט ואתם מפתים את עצמכם בפתיות ותאהבון
פתי זה חלק שהם מאמינים בתורה שאין בה אלא פשט ·
ולצים לצון וכו׳ זה כגון מנשה וכו׳ שהיה דורש וכו׳ ומי
גרס זה רודפן אחר פשוטן של דברי׳ ולא יביטו אל נסתרם
והיינו וכסילי׳ ישנאו דעת דהיינו ידיעת הנעלמות ובתריה
מאי כתיב תשובו לתוכחתי הנה אביעה לכם רוחי פי׳
הנשמה המתלבשת בתוך הפשט אביעה לכם רוחי אודיעה

דברי אתכם בנסתר שים בי ותפרעו וכו' אז יקראונני וכו'
וז"ש והכי למאן דאסתלק קבלה וחכמתא וכו' הכוונה כי
התורה שבכתב היא הת"ת ותורה שבע"פ היא המלכות
והיינו סוד ו"ה ונסתרות בתוכם י"ה דכתיב הנסתרות לה'
אלקינו שם סוד י"ה ו"ה נגלות לנו ולבנינו עד עולם ולכן
המכחים בסודות התורה ובנסתר שלא גורם להסתלק
חכמה כמשמעה דהיינו יו"ד וקבלה דהיינו ה"א מהתת'
והמלכו' דהיינו ו"ה דהיינו תורה שבע"פ ואורייתא דבכתב ·
ומשום דקשיא ליה וכי מפני שיאמין הענין לפי ראות עיניו
כזה יחטא עונם כזה הסתלק ז"ש מנ"ה א"נ לזה אמר דלא
עסקינן אלא במי שדורש כן לרבים ועושה מעשה על פי
הוראתו וזהו שאמר דגרים דלא משתדלין בהון ואמר דלא
אית אלא פשט באורייתא דהיינו תורה שבכתב ובגמרא
דהיינו תורה שבעל פה האיש שעשה זאת יראי דברי' יוכם
למעלה כאלו היה עושה עבירה בידים ממש ז"ש כאלו הוא
אסתלק נביעו מההוא נהר דהיינו וא"ו ומההוא גן דהיינו
ה"א שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה ווי ליה טב ליה
דלא אברי אחר שפוגם למעלה ולא יולף וכו' כי מה שלומד
התורה שבכתב ותורה שבעל פה הוא אוחז בת"ת ובמלכו'
ומסלק מהם סוד י"ה הרי ממש בעסק תורתו מפסיד
ומפריד והתורה אליו עבירה ובלי ספק עליו נאמר ולרשע
אמר אלקי' דאתחשב ליה וכו' הענין כי יש תהו ובהו טוב
ותהו ובהו בקליפה תהו היינו חכמה שהוא דבר תוהא
מקום תמיהא בהו דבר המלבים את התהו דהיינו הבינה ·
והנה על ידי שתים אלו בטול התהו והבהו שהם הקליפות

ולכן כל מי שמסלק שתי מדות אלו ומשליט אלו התכונות
זה ודאי כאלו חזר עלמא לתהו ובהו כי העולם שבו משכן
תהו ובהו הקב״ה זה מסלקן ומשליט התכונות הרי העולם
מתלבש בקליפה מהות שתהו והבהו הקודם וז״ס והארץ
היתה תהו ובהו כי אין שפע התהו והבהו העליון כדפי׳ ׳
הנה פגם זה הוא בסוד י״ה דהיינו חכמה וקבלה שהוא
מסלק וגורם עניות היינו במקום העושר הנשפע מהת״ת
שהוא סוד הנהר הנז׳ לעילא ואורך גלות היינו סוד אזלו
מים מני ים ושכינתא אזלא בגלותא והענין כמו שפי׳
הרשב״י ע״ה במקום אחר כי סוד והארץ היתה תהו ובהו
היינו אחר שנחרב הבית הראשון ושני ׳ ויאמר אלקי׳ יהי
אור זהו סוד הגאולה העתידה ופי׳ ענינו בס׳ אור יקר
בחלק א׳ בשער א׳ ׳ ובזה נתבאר המאמר הזה וכמבינו
למדין בעון בעלי סברא זו ׳ ראשונה הסתלקות השפע
והחכמה ושכינה מהת״ת והמלכות ׃ שנית כאלו חזר עלמא
לתהו ובהו ׳ ג׳ גורם עניות ד׳ אורך גלות וכדפי׳ עניינם ׃

פרק ב׳ ועוד בזה בענין זה בפר׳ בהעלותך זה לשונו

ר׳ שמעון אמר ווי ליה להאי בר נש דאמר
דהאי אורייתא אתא לאחזאה ספור דעלמא ומלין דהדיוט
דאי הכי אפילו בזמנא דא אנן יכלין למעבד אוריית׳ ומלי׳
דהדיוט ושבחא יתיר מכלהו אי לאחזאה מילין דעלמא
אפילו אינון קפסרי עלמא אית ביניהו מלין עלאין יתיר
אי הכי נזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא אלא כל
מלין דאורייתא כהאי גוונא ת״ח עלמא עלאה ועלמא
תתאה בחד מתקלא אתקלו ישראל לתתא מלאכי עילאי

לעיל· מלאכי עילאי כתיב בהו עושה מלאכיו רוחות האי
באתר עלאה בשעת׳ דנחתין לתתא אע״ג דנחתין מתלבשין
בלבושא דהאי עלמא ואי לאו דמתלבשי בלבושא כגוונא
דהאי עלמא לא יכלי למיקם בהאי עלמא ולא סביל להו
עלמא ואי במלאכי׳ כך אורייתא די ברא להון וברא עלמין
כלהו וכלהו קיימין בגינה כיון דנחתת להאי עלמא אי
לאו דמתלבשא היא בלבושא דהאי עלמא לא יכיל עלמא
למסבל ועל דא האי ספורא דאורייתא לבושא דאורייתא
איהו מאן דחשיב דההוא לבושא דאורייתא איהו ממש ולא
מלה אחרא תפח רוחיה ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי
בגיני כך אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך מה
דתחות לבושא דא דאורייתא· ת״ח אית לבושא דאתחזי
לכלא ואינון טפשין כד חזו לבר נש דאתחזי לון שפירא לא
מסתכלן יתיר חשיבו דההוא לבושא גופא חשיבותא דגופא
נשמתא׃ כהאי גוונא אורייתא אית לה גופא ומלין
דאורייתא דא אקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא
בלבושא דאינון ספורין דהאי עלמא טפשי דעלמא לא
מסתכלין אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא וכו׳
אינון דידעין יתיר לא מסתכלי בלבושא אלא בגופא דאיהו
תחות ההוא לבושא· חכימין דאינון עבדוי דמלכא עלאה
אינון דקיימו בטורא דסיני לא מסתכלין אלא בנשמתא
דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש ולעלמא דאתי זמינין
לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא· ת״ח הכ״ לעילא
אית לבושא וגופא ונשמתא ונשמת׳ לנשמתא שמיא וחיליהון
אינון לבושא · כנסת ישראל דא גופא דמקבלא לנשמתא

דאיהי ת״ת ישרא׳ ועל דא איהי גופ׳ לנשמת׳· נשמת׳ דאמרן דא ת״ת ישרא׳ דאיהי אורייתא ממש ונשמתא לנשמתא דא איהו עתיקא קדישא וכלא אחיד דא בדא · ווי לאינון חייבי דעלמא דאמרין דהא אורייתא לא איהו אלא ספור בעלמא ואינון מסתכלין בלבושא דא ולא יתיר זכאין אינון צדיקייא דאינון מסתכלין באורייתא כדקא יאות חמרא לא יתיב אלא בקנקן כך אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא בגיני כך אורייתא לא בעי לאסתכלא אלא במה דאית תחות לבושא ועל דא כל אלין מילין וכל אילין ספורין לבושא אינון עכ״ל : והנה במאמר הזה הוסיף לנו לקח בבטול דעת שכת הזאת וניוכח בהם השוללים הנסתר מתורתנו הקדושה ונפקא לן מיניה בעקר כי עוד על הסוד הזה הנסתר יש פנימי לפנימי׳ וזה נעלם עתה מעיני היודעים ונזכה אליו בעולם הזה כל ישראל לעתיד׳ ועתה אחי הודיעני מי שלא השתכל בנשמתא איך ישתכל לעתיד בנשמתא דנשמתא ויצא גרוע לעתיד· ואל תשיבני מי שלא זכה אליה כי יש חלוק גדול בין מי שהכחישה למי שאינו מכחישה אלא שלא ראה מאור מימיו׳ ויש על שניהם תוספת מי שנתעסק בה׳ וה׳ הוא אלקים חיים ומלך עולם דן את הדין ומזכה את הזכאי ומחייב את החייב ונותן לאיש כדרכו ואין לנו להכחיש דברי רז״ל במדרש משלי משואלים לאדם שנית במרכבה שנית בשעור קומה שלי וכו׳· והעתק לשונו הנה יכבד עלינו הענין׳ ועוד באר הענין הזה הרשב״י ע״ה בזהר בפרשה הנ״ל דף קנ״ט עיין שם :

פרק ג׳ ויש כת שנית שיתרחקו מן החכמה הזאת
וישתתפו להם טענות רבות וכלם מסכימים
בגודל מעלת החכמה · יש שיאמר שהיא חכמה נשגבה
ואין הכל ראוים להכנס אליה עד שידמה בדעתו להעניש
לנושאי׳ ולכותבים בה באמרו שהוא מקנא קנאת ה׳ צבאות
וקנאת תורתו בראותו כי שלחו ידם במקום גבוה לעסוק
באלקות ודבר זה רחוק מדעות בני אדם הרבה ואין ראוי
לבני האדם פחותי הערך לעסוק בה וכאשר יאלצוהו
הקדמוני׳ העוסקי׳ בה יאמ׳ מי לנו כהם לקדושי׳ אשר בארץ
המה הסודות הרמו׳ האלה · ויש שיאמ׳ כי אמת שראוי לאדם
לעסוק בחכמה אמנ׳ חכמה זו צריכה תלמוד חשוב ובעיניו
אין מי שיודע בה ויבא עד תכונתה ולכן כשה ידו משמוע
אפי׳ דברים קלים לא מעט ולא הרבה עד שאם ישמע
שעוסקים בה מדברים בה הן רב הן מעט יפתח פיו
באלקלקות ויאמר ה׳ ימחול לכם כי חטאתכם רבה ואין
לכם תבונה לא אל הימין ולא אל השמאל ומי יתן ואבין מה
שנעלם מכם מחכמה זאת · סוף דבר אין מי שיבין בחכמה
זו ואני ואתם שוים בדבר והענין נראה בעיניו שאין חלוק
בין עובד אלקים ללא עבדו ויש מי שידמה שצריך להקדים
אליו חכמת התכונה ושאר הדעות המגיעות אותו מן הדרך
הישר וכן יקדם עצמו ויורה היתר לעצמו כי עדין לא
נתמלא כריסו לחם ובשר מהגמרא עד שהעני הזה כל ימיו
לא ישפיקוהו ללמוד קצת ממנו כל שכן שימלא בטנו כדי
שיאכל מהחכמה הזאת על השבע ובזה העני נפטר לבית
עולמו באין חכמה · ויש עוד כת בתוכו׳ יפלו תחת סוגי ב׳

אלו שבארנו ׃ והנה אל שלמה אלו נאמר כי כל מגמתם
לרומם החכמה הזאת ובאמת הם פסולים להעיד על זה
וכי מי שלא ראה הירח יבא ויעיד או מי שראהו ׳ והן אמת
החכמה רמה ונשגבה כאשר נעיר בעז״ה לקמן אמנם
עליהם ועל רוממותם נאמר אשר יומרוך למזמה ועליהם׃
נאמר ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו וכתיב
בקש לץ חכמ׳ ואין ודעת לנבון נקל וכתי׳ אני אהבי אהב
ומשחרי ימצאונני ויש כיוצא בזה רבו מספר במוסרי
שה״עה ׳ ועל כזה אמר דוד המלך ע״ה חלקי ה׳ אמרתי
לשמר דבריך ׳ ירצה כי לשמור דברי ה׳ אני משפיל עצמי
כי על כזה נאמר אל תהי צדיק הרבה אלא אני אומר חלקי
ה׳ ׃ כשמתי חלק אלוק ממעל וראוי אני אל דבר ה׳ כא]
ממלאכי השרת ׃

פרק ד׳ ויש כת שלישית שיתרחקו מן החכמה הזאת
לאמרם כי קרוב אדם לטעות בדברים אלה
ואפשר לבא לידי חטא וליפול באחד מן הטעיות הנוגעים
במקום גבוה והנה הכת הזאת כונתם רצויה ומעשיהם
אינם רצויים ׳ הן אמת צדקו באמרם כי קרוב האדם אל
הטעות בדברים הנעלמים אבל עכ״ז לא יאשם וכן פי׳ רז״ל
בספר הבהיר וזה לשונו שאלו תלמידיו את ר׳ רחומאי מאי
דכתיב תפלה לחבקוק הנביא וגו׳ תהלה מבעי ליה ׳ אלא
כל המפנה לבו מעסקי העולם ומתעסק ומסתכל במעש׳
מרכבה מקובל לפני הב״ה כאלו מתפלל כל היום שנאמר
תפלה מאי שגיונות כמה דאת אמ׳ באהבתה תשגה תמיד
מאי ניהו מעשה מרכבה ׳ ואולם יש בו לדקדק ׃ א׳ אמר

מאי תפלה תהלה מבעי ליה אמאי מבעי ליה תהלה יותר מתפלה: אי משום דקראי לא אית בהו תפלה. כלל אי הכי אמאי תהלה ולא מזמור ולא שיר ולא מכתם וכיוצא׳ ועוד כמה דלית תפלה בקראי הכי נמי לית בהו תהלה ולא שבח ולפי האמת לא תפלה ולא תהלה אבעי ליה למימר׳ ב׳ אמר אלא כל המפנה לבו וכו׳ מי אמר לו ענין זה וכי בשנותו לשון תהלה אל לשון תפלה הורה על המפנה לבו במאי׳ ג׳ ומתעסק במעשה מרכבה מי אמר לו שימא משום שגיונות לימא שאר מילי אוריתא שנס בהם שייך שגגה׳ ד׳ אמר מאי שגיונות ומעיקרא היאך הוה ניחא ליה דקא מבעיא ליה השתא׳ ה׳ כדאמרינן באהבתה תשגה תמיד ומאי ניהו וכו׳ וכי יש הוכחה דפסוק באהבתה איהו במעשה מרכבה׳ ולכן נאמר כי פי׳ הכתוב תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות פי׳ שהיה מתפלל לפני קונו על שגיאותיו וזה אי אפש׳ מכמה טעמים׳ הא׳ דקרא לא בודוי עונות קא עסיק דלא כתיב ודוי עונות בכתיב ועו׳ שגיאות מבעי ליה דהכי כתיב שגיאות מי יבין או שגגו׳ מאי שגיונות לא ודאי מלשון שגיון לדוד שהוא שבח ותהלה וירצה תפלה לחבקוק משובחת על כל המזמורים והשגיונים שמוררים לפניו ית״ש כיון שכן היה לו לומר תהלה כי תפלה לא סלקא על שבחיא השבחי אינון לעילא בי דרגין ותפלה במלכות ולכן תהלה מבעי ליה דאיהי שיר משובח מכל שירים שהיא בבינה למעלה משאר שבחים לזה פירש אלא כל המפנה לבו וכו׳ ירצה כי אין הכונה מפנה לבו מעסקי העה״ז שמדומה אנ שאם כן פשיטא שיש שכר לעובד אלקים על לא עברו׳

והעוסק במרכבה עובר חלקי׳ והעוסק בענייני העה״ז לא
עברו ׳ אלא סכנה באמרו המפנה לבו מעסקי העולם
בענין חבקוק הנביא דלעילא מנבואה זאת כתובו נבואות
השייכות לעסקי העה״ז בענין צדיק ורע לו רשע וטוב לו
דקשיא ליה וכן מוסרי העה״ז כי הם חלקי התורה דשייכי
בעסקי העה״ז ואחר כל זה פנה הנביא מעסקים אלו ודבר
בענייני המרכבה באמרו אלוה מתימן יבא וכו׳ ונוגה כאור
תהיה וכו׳ ׳ וירנה תפלה לחבקוק הנביא לתפלה חשוב
לחבקוק היותו עוזב חלקי התורה בענין העה״ז והיותו
עוסק במרכבה וזהו שאמר השתא מאי שגיונות פירוש
בשלמא אי אמרינן תפלה כמשמעה אפשר לפרש דקלין
תפלה על השגיונות והשבחים או אפשר שהיה. מתפלל על
שגיאותיו ואף על גב דהוה קשי לן שאין ורני הוא אתינא
דמקרא קכר אלא השתא דפירש תפלה וכו׳ כדפירשנו מאי
שגיונות מאי משמעותא ׳ ותירץ דהיינו הך כדכתיב
באהבתה תשגה תמיד · אי זהו חלק תורה שיש בה בהכרח
שגיאה הוי אימא זו מרכבה כמה דאת אמר באהבתה
תשגה תמיד ופירוש באהבת התורה תשגה ׳ ותימה וכי
באהבתה שוגים אדרב׳ מי שלבו עוסק בתורה אי אפשר לו
לבא לידי שגיאה כי ע״י חשקו יעמוק בה ולא ישגה אלא
ודאי היינו מעשה מרכבה שאדם עוסק בה ומרוב חשקו
בופה בדברי׳ נסתרים ואי אפשר שלא יכשל והוא נחשב לו
לצדקה וכאלו מתפלל כל היום והטעם לזה יתבאר בסייעתא
דשמיא כי אין אדם נתפס אם יטעה בענין כזה ׳ ואל
תשיבני מאלים ב׳ מכמה טעמי ׳ חדא מינות שאני ׳ כי אנ״

אם היא עד אברון תאכל · שנית שכבר פי' חוץ מאלישע
אחר שמכיר את קונו וכו' · ויש במאמר הזה לי דרך אחרת
פירשתי קצתו כפי' רעיא מהימנא דהתם תנינן דתהלה
במלכות · ובתק'כי' אמר תפלה במלכות גבי בעשרה מיני
תלי' דאתמר ספר תלים ולא פליגי דתהלה ותפלה במלכו'
והיא על שתי בחינות כשהאדם צריך להתפלל על צרתו
וצרכו נקראת תפלה מפני שהיא המכנסת תפלתן של
ישראל למעלה והיא היא התפלה כדפי' שם ובשאר דוכתי ·
וכשנעשה לאדם נס וצריך לומר הלל אז היא תהלה בסוד
הנס שהוא מהיסוד המיוחד עם הת"ת הנקראת הלל ומשם
היא נקראת תהלה והוא מלשון אור שנאמר בהלו נרו עלי
ראשי שהיא מביאה החיים לאדם על ידי הנס שהוא היסוד
מעץ החיים שהוא התפארת שהוא יונק החיים מהבינה
הנקראת תהלה גם כן שהיא ארץ החיים ומשכה החיים
מכח החכמה כאמרו החכמה תחיה בעליה והשתא קאמר
כי לפי דברי הנביא לא יצדק תפלה שאין המלכות אליו
תפלה אלא תהלה שהוא מהלל על סוד החיים הנשפעים
אליו מפני שחבקוק היה בן השונמית שנתן לו החיים
מלמעלה · ולזה אמר תהלה מבעי ליה כאמרו ה' פעלך
בקרב שנים חייהו · ולזה תרץ אלא כל המפנה לבו מעסקי
העולם והענין כי המתפללים הם על שני דרכים · הא' על
דרך עבדים המשמשי' את הרב על מנת לקבל פרס והיינו
שתפלתן על דרך הפשט בהנאותם מן העולם הזה ולאלו
היא תפלה למטה לבקש מאל אכלם · אמנם יש בנים שכל
כונתם בתפלתם ליחד המלכות עם התפארת דהיינו סוד

תהלה כדפי׳ לשלקה אל סוד ההלל והיינו שמניחי׳ בתפלתם עניני העולם הזה ועוסקים במעשה מרכבה דהיינו סוד יאהדונהי שיחוד קב״ה בשכינתיה נקרא מעשה מרכבה והיינו תהלה ׃ שמא יעלה בדעתך שכיון שאינו עוסק בצרכיו שלא יהיה לו פרס והנאות אלו מן העולם או״ אלא מעלה עליו הכתוב כאלו התפלל כל היום כלו וזהו השלך על ה׳ יהבך והוא יכלכלך כי יהי כונת האדם אל הייחוד וצרכי עולמו לא יבקש אך ישליך על ה׳ יהבו והוא יכלכלהו ולהכי קאמר תפלה כלומר עם היות שעוסק בסוד הייחוד ועניניו מועיל לו לעניני העולם הזה כאלו התפלל כל היום כלו ׃ והשתא קאמר מאי שגיונות דאדרבה קרא אפכא משמע עולה על תהלה ומשובחת משגיונות ושבחי׳ ׃ ולזה פירש לשון שגיאה וכו׳ ׃ ובספר הבהיר עוד זה לשונו א״ר רחומאי מאי דכתיב ודרך חיים תוכחות מוסר מלמד שכל הרגיל במעשה מרכבה ובמעשה בראשית אי אפשר שלא יכשל שנאמר והמכשלה הזאת תחת ידך דברים שאין אדם יכול לעמוד בהם אלא אם כן יכשל בהם והתורה אומרת תוכחות מוסר אלא באמת זוכה לדרך חיים עכ״ל ׃ ויש לדקדק בו ׳ א׳ אמרו מלמ׳ שכל הרגיל היאך כתוב זה מלמד על זה ׳ ב׳ אמרו אי אפשר שלא יכשל למה אי אפשר שלא יכשל בשלמא אפשר שיכשל ודאי דהכי הוא אלא אי אפשר שלא יכשל אמאי וכי לא סגי בלאו הכי ׃ ג׳ אמרו והמכשלה הזאת וכו׳ היכי משמע הכי מקרא דא ׳ ד׳ אומרו והתורה אומרת תוכחות מוסר וכו׳ מאי קאמר ומאי בעי ׃ ה׳ אמרו אבל באמת זוכה קרא היכי מרמז הכי ׃ ועוד

בלבול דבריו שלא כסדר׳ לכן נאמר כי כונתו נמשכת לרישא דקרא נר מצוה וכדפירשו חז״ל עבירה מכבה מצוה ותורה אור שהוא גדול שאין עבירה מכבה תורה ואם כן לפי זה מי שיש בידו תורה בעבירה מה תקנתו ודרך חיים יזכה לחיים נצחיים והעבירה כיצד תקנתה תוכחות מוסר ירבה על ידי יסורין זה פירש הכתוב והשתא לפי זה קשה וכי אם יחטא האדם וירבה לפשוע אף אם יהיה בידו רובא עונות יזכה לחיים זה דוחק גדול ארבה על זה נאמר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי אלא ודאי הכונה שאין העבירה הזו עבירה ממש כשמעה אלא מלמד שכל הרגיל במעשה בראשית ובמעשה מרכבה אי אפשר שלא יכשל׳ והטעם כי שאר דיני התורה בהיות האדם עוסק בדיניה יעלו בדעתו חלקי הסותר בתחלת העיון ויאמר על טמא טהור וכיוצא ואין מזה נמשך הרבה כלל אלא ימשך עיונו עד שיעמוד על אמתת הדין או יעמידוהו חבריו ואין בזה עון כלל אשר חטא מה שאין כן במעשה מרכבה ובמעשה בראשית שאם יטעה בא׳ מן הדברים הנעלמים הרי האמין במה שאינו הגון והם דברי׳ תלויים בהאמנת הלב ולכן אי אפשר להעלות בהם חלקי הסותר. שלא יטעה בא׳ מן הדברי׳ ועל עבירה כזו נאמר אין עבירה מכבה תורה אלא סופו שמסכים אל האמת׳ ופגם שפגם במחשבתו יטהר על ידי תוכחות בעולם הזה ויהיה מנוקה לעולם הבא והכריח פירוש זה מאומרו והמכשלה הזאת תחת ידך הכי כתיב התם לעיל מהאי קרא כי הנה האדון ה׳ צבאות מסיר מירושלם ומיהודה משען ומשענה וכו׳

דהיינו משלי חבור החכמות והחכמים ׳ וכתיב כי יתפוש
איש באחיו בית אביו שמלה לכה ׳ ירצה יש לך דברי׳ שהם
מכוסים בשמלה כמעשה מרכבה וכמעשה בראשית ולכן
ראוי שתהיה קצין לנו ותדריכנו בהם והמכשלה הזאת פי׳
מה שנמשך מזה כשלון ועון תחת ידיך ירצה שיסבול על
זה יסורין והוא משיב ישא ביום ההוא בשבועת האלה לא
אהיה חובש מפני שאין בידי ידיעה לא בנגלו׳ ולא בנסתרו׳
וזהו שאמר ובידי אין לחם ואין שמלה לא תשימוני וגו׳
והנה מזה יראה הכרח גמור שיש דברים שאין אדם יכול
לעמוד בהם אלא א״כ יכשל בהם ׳ והתורה אומרת תוכחות.
מוסר וירצה או׳ קב״ה לא שביק ליה ולא דחי ליה אלא תוכחות
מוסר מיסר אותו בתוכחות בעה״ז על עונו ׳ ואם כן לפי
זה תאמר שראוי לאדם להתרחק מחכמה שכל ירא ימציא
לעצמו תוכחות לזה אמר אבל באמת זוכה לדרך החיים ׳
ונמצא לפי זה שעור הכתוב ודרך חיים הם ע׳ תוכחות
מוסר כי יסבול כדי עונותיו ויהיה מנוקה לזכות אל דרך
החיים כמו שלא טעה מימיו ׳ ע״כ ׃

פרק ח׳ ויותר מזה הכרח בפרק הקודם הפליא לדבר
בספר הזהר פ׳ קדושים זה לשונו ׳ ולפני עור
לא תתן מכשול במאן דלא מטי להוראה ואורי קאמרן כמה
דתנינן דכתי׳ כי רבים חללי׳ הפילה ועצומים כל הרוגיה ׳
והאי אעבר משום לפני עור לא תתן מכשול בגין דכשיל
ליה לחבריה לעלמא דאתי דתנינן מאן דאזיל בארח מישר
באורייתא ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות אית ליה
חולקא בעלמא דאתי דההיא מלה דנפק מפומיה אזלא

ושטא בעלמא וסלקא לעילא וכמה עילאי קדישי מתחברין
בההיא מלה וסלקא בארח מישר ואתעטר בעטרא קדישא
ואסתחי בנהרא דעלמ' דאתי דנגיד ונפיק מעדן ואתקבל
ביה ואשתאיב בגויה ואתנטע סחרניה דההוא נהר אילנא
עילאה ומדין נגיד ונפיק נהורא עילאה ואיתעטר ביה
בההוא בר נש כל יומא כמה דאיתערנ' ומאן דלעי באורית'
ולא ידע לאסתדלא בה בארח מישר ההוא מלה סלק' ושאטי
ארחין ולית מאן דאתחבר ביה כלא דחיין ליה לבר ואזיל
ושאט בעלמא ואזיל ושאט ולא אשכח אתר מאן גריס ליה
האי ההוא דסאטי ליה מארח מישר הדא הוא דכתיב ולפני
עור לא תתן מכשול ובגיני כך ויראת מאלהיך אני ה' ומאן
דיתאובתיה למילעי באוריתא ולא אשכח מאן דאוליף ליה
והוא ברחימותא דאורייתא לעי בה ומגמגם בה בגמגומ'
דלא ידע כל מלה ומלה סלקא וקב"ה חדי בההי' מלה וקביל
לה סחרניה דההוא נחלא ואתעבדו מאלין מלין אלנין רברבין
ואקרון מרבי נחל הדא הוא דכתי' באהבתה תשגה תמיד ׃
ודוד מלכא אמר הורני ה' דרך חקיך ׃ זכאין אינון דידעין
ארחוי דאורייתא ומשתדלי בה בארח מישר דאינון נטעין
אילנין דחיין לעילא מכלהו אסוותא ובגיני כך כתיב תורת
אמת היתה בפיהו וכי אית תורה דלאו איהו אמת ׃ אין ׃
כגוונא דאמרן דאורי מאן דלא ידע ולאו איהו קשוט והאי
דאוליף מלה אוליף מלה דלאו איהו אמת ובגיני כך תורת
אמת היתה בפיהו ׃ ועם כל דא מבעי ליה לבר נש למילף
מילי דאורייתא מכל בר נש אפי' ממאן דלא ידע בגין דעל
דא יתער באורייתא וייתי למילף ממאן דידע ולבתר

ישתכח

ושתכח דאזיל בה באורייתא בארח קשוט׳ ת״ח ישתדל למילף בר נש לעלמין באורייתא ובפקודוי אפי׳ דלא עביד לשמה דמתוך שלא לשמה אתי לשמה׳ עכ״ל׳ והנה מתוך המאמר הזה מבואר כי עם היות נזק הטעות מרובה עכ״ז היינו דווקא למי שלא הגיע להוראה ומורה אבל לענין למידת עצמו איני נמשך מן הטעות נזק כלל אדרבה יש לו שכר אלא שאין שכרו מרובה כשכר העומד על אמתת הדברים, ויש בהם חלוק מה שבין אילן סרק לשאר אילנות העושין פירות. והענין הוא כי הקדושה מתרבה ועושה פירות ואור הנשפע על ידי התורה האמיתית ר״ל היודע הסודות וזוכה בהם לעולם וכן שאר חלקי התורה אין ספק שמשפיע שפע שיהיה אותו השפע והאור הנברא עומד לעולם ועושה פירות לו ולדורות כענין דכתיב נוצר חסד לאלפים פי׳ שומר החסד לאלף דור כענין זכות אבות וכיוצא׳ ונכנס המכוה שהוא האור הוא העקר שמור לו לעולם הבא והוא יושב ונהנה שם מה שאין כן אילן סרק שאינו עושה פירות והטעם כי הקליפה אינה עושה פירות וכן זה שלומד בטעות ושגיאה הנה מזה חוייב לכתו׳ הלמוד הוא אחר החצונים ואינו עושה פירות כחיצונים ממש וכן הם סביב הנחל כי הנחל הוא היסוד מקום הרזים כי אור הזאקרי והכי סליק והיינו אור הגנוז לצדיקים והיינו סוד ה׳ ליראיו ובריתו והיינו יסוד סוד יה והכלל כי סביב הנחל הזה שהיא קליפה דקה שעליה כאמר ונגה לו סביב והיינו ערלה שאינה נכרתת אלא היא בפריעה כמבואר׳ והוא שנוע וגדר ונכשת אל האילן העושה פירות ולכן ערבי נחל

שם סביב לאהל ושם כהנים וכן אלו הטועים כיוצא בזה
הם עושים אילנות שם וקב״ה חדי בהו שסוף סוף תועלת
ונוי הם אל האהל היות בו ערבים כזה והם כאגדים בלולב
ועתה מי יתן ונזכה אל היות לנו חלק גם בערבים ההם
כי הכל נוי הלולב ולכן נאמר באהבתה תשגה תמיד
כדפירשנו וערבה מעכבת בלולב ודאי ולפי שסביב האהל
הזה ערבים אלו אי אפשר לעמוד על מוח האגוז אם לא
יכנס דרך הקליפה והיינו ודרך חיים תוכחות מוסר אותם
התוכחות שהם קליפי האגוז הם דרך החיים בהכרח
הגמור ומהאל נזכה ג׳ אילני הפירות ואי אפשר שלא נטיב
באחד מהם · וגם מתוך המאמר הזה מתבאר כי גם אם
לא ימצא האדם מי שילמד לו כראוי שלא מפני זה ימנע
עצמו מעסק התורה שסוף סוף שכר למוד בידו ובזה יזכה
אל האמת שלא כדעת שאר הכתות שזכרנו פרק ג׳
וכדפירשנו שם :

פרק ו׳

אחר שדברנו במתרחקים מהחכמה הזאת
די הצורך ובטלנו דעתם כיד ה׳ הטובה
עלינו נבא עתה לבאר המתקרבים אליה כונתם היאך
תהיה כדי שתהיה רצויה לפני קונם · ונאמר כי במתקרבי׳
ראינו ג׳ כתות מהם טועות · מהם חוטאו׳ מהם רצויות ·
והנה כת הטועה היא קצת מבני דורנו שאין להם מבוא
לא במקרא ולא במשנה ולא בגמרא והם עוסקים בחכמת
זו ואין ספק שהם טועים טעות גמורה מכמה טעמי · הא׳
שלא ראו אור הפלפול מימיהם ולא נגה אורו עליהם
ויקלקלו השורה ואחזו להם דרך הנמשל בחכמה הזו עד

שקרובים לטעות לדמות להם גשמות בדברים העליונים ויקרה להם ענין זה מפני שלא שמשו כל צרכם ונמשכו אחר פשוטי המאמרים וחשבו להם כי הדברים אינם על דרך משל ולא ירדו לעומק הסברא עד שזה גרם שרבים מהמעיינים הראויי' אליה רחקו עצמם ממנה ופרקו עולה למאסם הדרך שאחזו בה העוסקים האלה ונשאו משל בפיהם כי אין החכמה הזאת צריכה פלפול וקושיות ולהם סוגרו בעדם שער ההבנה והלכו בחשך. הב' כי מפורסם בתקונים היות סדר המדרגות בחכמת תורתנו הקדושה מארי מקרא ואח"כ מארי משנ' ואח"כ מארי קבלה ואם עלו להם אל מארי קבל' בלי סולם ודרך המעלו' ואל יחשדנו שומע היות כונתנו בזה שהשגנו אל המדרגו' האלה ח"ו אמנם אחזנו לנו הדרך אשר נורה להם הנה ראוי להם שירגילו עצמם קצת בפלפול לפי הכנת שכלם וקצת בגמר' וקצת במשנה וידעו דינים שצריכים להם כדי שלא יקרה להם כדרך שקרה לחוזה בככבים שהוא צופה בדברים העליוני' ואינו מביט בגומא שתחת רגליו וסופו נופל בשוחה עמוקה. ולכן צריך להיות להם מבוא בדינים בהכנה שיעורה ובזה יזכה ללכת לבטח לדרכו. והנה החוטאת היא אותם שמתקרבים אל חכמה זו מפני שיראו בעיניהם חכמים גדולים ואין להם חסרון אלא בחכמה הזו וכדי להיותם שלמים בכל אחזו להם לעסוק מעט בחכמה הזו וזה כדי שיזכו להיותם שלמים בכל חכמה ונותני' טעם לפגם וכי חכם שכמותו ידבר לפניו אחד מן השלמים בחכמה הזו ולא יענה גם הוא חלקו והנה יצטרף להם בטענה זו חלק

גאוה

נאוה נשמה אשר להם ׃ ועוד שהם לומדים בה שלא לשמה וישתוה בעיניהם חלק מחכמה זו כחלק קצר אשר להם ברפואה ובתכונה ובהגיון ובמספר ובשאר החכמות ועל אלה וכיוצא באלה אמרו רז״ל בב״ר ׃ רבי הונא בשם בר קפרא פתח תאלמנה שפתי שקר וכו׳ ׃ יתפרכן יתחרשן ישתתקן ׃ יתפרכן יתחרשן היך מה דאת אמר או מי ישום אלם או חרש ואומר והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה ׃ ישתתקן כמשמעו הדוברות על צדיק חי העולמי׳ שהעתיק מבריותיו בגאוה אתמהה בשביל להתגאות ולומר אני דורש במעשה בראשית ׃ ובוז אתמהה מבזה על כבודי דא״ר יוסי בר׳ חנינא כל המתכבד בקלון חברו אין לו חלק לעולם הבא בכבודו של מקום עה״ב ׃ ומה כתיב אחריו מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ולא לבוזים את מוראך עכ״ל ׃ הנה הורה בפירוש על אלה הכת שכבודה בקלון ימירו ותחת כבודם יקד יקוד כיקוד אש ׃ העוזבי׳ ארחות יושר ללכת בדרכי חשך ׃ והנה יבושו רזון בחלקם כי יכילנו מהם ומחלקם ׃ והכת הרצויה הם אותם האוחזים להם דרך הישר שים להם חלק במקרא וחלק בגמרא והוראותיה שהם אכלנו כמשנה וחלק בחכמה זו ולומדי׳ אותה לשמה ליכנס בסודותיה לדעת את קונם להשיג המעלה הנפלאת בהשגה האמתית בידיעת התורה ולהתפלל לפני קונ״ם ליחד במצותיו קב״ה ושכינתיה והיא העבודה הרצויה לפני בורא כל ובזה ידעתי כאמנה כי ילך לבטח דרכו וכי ישכב לא יפחד וכאמן בעל מלאכתו להודיעו מה שלא קדמהו זולתו בתורה האלהית כי כל

כשמה יש לה חלק מיוחד בתורה לא היה אדם משיג את כלה בלי שיעור זולתי משה רבינו ע"ה וגם לא הודיע' הקב"ה בכללותיה ופרטותיה בשם חכמי הדעות ותלמידיהם העתידים לדרוש אותה אליעזר בני אומר עגלה בת שנתה וכיוצא. ואחר שהשלמנו הצלת המעיין מן הטענות המונעות אותו מעסק החכמה הזאת וסבת האמת נבא אל החלק הב' הקצר בגלוי חיובו בה:

חלק ב

בחיוב המוטל על המשכיל בלמוד האלהיות:

פרק א

אין ספק כי א' מן הדברי' שצותה עליו התורה היא היות האדם מכיר את בוראו כפי השגתו כמו שנאמ' אנכי ה' אלהיך וכו'. והנה בפי' מצוה זו פירש הרמב"ם ריש ספרו יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל הנמצאי' וכל הנמצאים משמי' וארץ וכו' ע"כ לכוונתינו. ואין ספק היות כונת הרב כי בכלל המצוה הזו הוא להשיג סדר הנמצאים ממנו כפי השגת האדם וראיה לדבר זה אריכות לשונו בבאור הענין כל שני הפרקים וכן כלל בלשונו הקצר באמרו לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל הנמצאים. ירצה כי בכלל מצוה זו צריך לידע גם כן סדר המצאת הנמצאים וכן דייק לישנא דקרא אנכי ה' אלקיך ירצה גם כן צריך שתשיג ממני ה' עד אלקיך

פירוש על ההשגחה בך שהוא מרחם הכתגלי׳ על מזלות
האדם השפל ובזה אין ספק כי איך אפשר לפרש אלא
לידע הוית הכונה להאמין מציאות האלהות שאם כן הוא
ליה למימר מצות עשה להאמין שיש שם אלוה ולא אמר כן
אלא לידע שיש וכו׳ משמע שצריך ידיעה ממש והשגת
האלהות כפי כח דעת האנושי וכן אמר הכתוב דע את
אלהי אביך ועבדהו הורה כי לעבוד כראוי צריך ידיעה
בו והיינו ידיעת ספירותיו והנהגתו בהם וייחודו בהם
והיינו העבודה הנכונה יחוד קב״ה ושכינתיה וזהו
שדקדק וע״בדהו פי׳ ועב׳ד ה״ו דהיינו קב״ה ושכינתיה וז״ש
דע כענין והאדם ידע את חוה אשתו׃ אלקי אביך היינו
מלכות כשם דוד׃ או ירצה אלקי אביך אלקי מלכות אביך
יעקב אביו של שלמה שהוא ביסוד ולכן ועבדהו כדפירש׳
וכן פירש הכתוב ואמר אביך הלא אכל ושתה ועשה משפט
וצדקה אז טוב לו׃ דן דין עני ואביון אז טוב הלא היא
הדעת אותי נאם ה׳ ירצה כי יחוד קב״ה ושכינתיה דהיינו
מה שעשה דוד וכל שאר המלכים הכשרים והיינו משפט
וצדקה כנודע אז טוב לו פי׳ טוב יסוד׃ וכן דן דין עני
ואביון שהוא במדרגת היסוד והמלכות שהוא עני ואביון
ובהיות האדם דן דינם בעולם הזה השפל מהפך אותם
לרחמים בעולם העליון הלא היא הדעת אותי נאם ה׳ כי
בזה מתיחד קב״ה ושכינתיה׃ והנה תיקונים אלה אי
אפשר אלא בלימוד החכמה וההתמדה בכונה הראוים
במעשה המצוה והתורה ותפלה ואז ודאי יתיחד קב״ה
ושכינתיה וישלים עבודתו וידיעת הדברים האלה הם

הידיעה והסכולה וקרוב לדבר זה כוונת הקודמים אלא
שלא דרכו סדר הנהגתו בספירות אלא בגלגלים כפי
ידיעתם · וכן פירש הר״מבם עצמו בפרק סכז ואמר המכוי
בזה הוא אלקי העולם אדון כל הארץ והוא המנהיג הגלגל
בכח שאין לו קץ ותכלית בכח שאין לה הפסק שהגלגל
סובב תמיד ואי אפשר שיסוב בלא מסבב והוא ברוך הוא
המסבב אותו בלא יד ובלא גוף וידיעת דבר זה מצות
עשה שנאמר אנכי ה׳ אלקיך · הנה פירש כי ידיעת סבוב
הגלגלים בכחו והנהגתו על ידו הוא מצות עשה זו · ואם
כן אין ראוי להתרשל שום אחד מישראל מהשגת מצוה זו
על מתכונתה כל א׳ וא׳ כפי כחו · והנה תחלת הידיעה
בכלל במציאות האל · ואחר כך כפי גודל הדעת והידיעה
כן יגדיל קיום מצוה זו :

פרק ב׳

בזולת זה יש עוד מצות שאי אפשר לקיימן
על תקונם אם לא בידיעת התורה והחכמה
הנפלאה הזאת · והן אהבת ה׳ ויראתו שהם שתי מצות
המצוות אלינו בתורה · אהבה דכתיב ואהבת את ה׳ אלקיך·
יראה דכתיב את ה׳ אלקיך תירא ואם לא ידע גודל רוממו׳
אלהותו והבדלו מחמר הנמצאים ומציאות הנמצאי׳ ממנו
וכמה הן המעלות הנמצאות עד הגיע ההשגחה אל העולם
השפל איך יירא ממנו · והנה הענין מושב כי האלוק הוא
זקן כאמרו ועתיק יומין יתיב ויש בו שערות לבנות מרוב
זקנותו כדכתיב שער רישיה כעמר נקי והוא יושב על
כסא נפלא של אש מתנוצץ לכמה נצוצו׳ כדכתיב כורסיה
שביבין די נור ומראהו כאש כדכתיב כי ה׳ אלקיך אש
אוכלה

אוכלה וכו׳ וכיוצא בזה מן הדמיונות שאפילו חושב בדעתו
עד שיגביה האלוף והוא כופל בא׳ מן הפתחים המחוברים
האמונה ולא יוסיף יראתו אלא כפי דמיונו אבל המשכיל
החכם ידע אחדותו והיותו משולל מגדרי הגוף ולא יתיחסו
אליו חלילה וחס ׳ ואפילו א׳ ממשרתיו הקטנים לא יתיחסו
אליהם ענינים אלו כי הגלגל התשיעי אפיסת הגשם וכן
מזה יפלא וישתומם ויאמר וכי מי אפי כגרגיר חרדל בתוך
גלגל הירח והוא כגרגיר חרדל בתוך הגלגל השני ׃ וכן
גלגל ב׳ וכן מה שבתוכו בתוך גלגל ג׳ וכן כלם זה בתוך
זה וכלם גרגיר חרדל בתוך שאר הרקיעים המתבארים
בפרקי מעשה בראשית אשר לרבותינו זכרונם לברכה
וכלם כגרגיר חרדל בתוך אותם הרקיעים המתבארים
בפרקי מרכבה אשר לרז״ל ומשם יוסיף אומץ ביראתו
וימציא עצמו שפל ואפל ויאמר בלבו וכי מי אני לפני
המשרתים האלה הגדולי׳ אשר לבוראי עד יפחד מרוממותו
תכלית הפחד ובזה יוסיף אהבה גדולה בנפשו וימות
באחדותו וגם נפשו לו לשלל בזכרו אומרו אהבתי
אתכם אמר ה׳ ׃ והנה בזה ישלים מצות
האהבה והיראה ובלא זה לא יוכל
להשלים עצמו במצות אלו
ונוכח בהם פירשו
בזהר פרש׳
בראשית

∴

החלק הג

באופן וזמן הלמוד :

פרק א בזמן הלמוד׳ ראיתי ענין זה יתחלק אל ג׳ חלקים׳ הא׳ בהכנת עצמו להיותו ראוי ליכנס אל ההיכל הזה והן אמת אין ראוי לכל הבא למלא את ידו ללבוש את בגדי השרד לשרת בקדש יבא וילבש חו אלא ראוי ראשונה להפשיט מעליו קליפת הגאוה הגסה המונעת אותו מלהשיג האמת ויכוין לבו לשמים כדי שלא יכשל ולא ימנה חלקו מהכת החוטאות שספרנו בחלק א׳ בפרק ו׳׳ שנית צריך שיהיה מורגל בפלפול בעומק כדי שיהיה מורגל ויוכל להפשיט המאמרים מהמשלים ובזה יגיע אל המכוון בחכמה זו׳ ג׳ ידבק עצמו למלא כריסו בדיני הגמרא ופי׳ המצות על דרך הפשט בפי׳ הרמב״ם בי״ד׳ ד׳ ידריך עצמו גם במקרא הן רב הן מעט כדי שיהיה שלם במקרא ומשנה ובידיעה נכונה ואל יכשל ולא יהיה מהכת הטועה שפירש׳ בפרק ו׳׳ ואחר יטהר מחשבתו מהבלי הזמן ותענוגותיו כפי האפשר בזמננו זה ואז ודאי יפתחו לו שערי חכמה׳ ואל יחשוב המעיין דברים אלו אליו דרך עצה ויפרע עצתנו כי דברינו נכונים ונכוחים ומיוסדים על אדני פז דברי רז״ל בכמה מקומות׳ הב׳ בהגעת הזמן׳ אין ספק שאין ראוי לאדם ליכנס בחכמה זו אם לא כשא אשה ויטהר מחשבתו׳ ואל תשיבני משנה שלמדו קודם

לזמן זה כי לא כל הדעות שוות · עוד צריך להגיעו לפחות
למסכת העשרים כדי שיגיע לפחות לחצי ימי הבינה ואף
אם יש שפירשו עד שיגיע האדם למסכת המ' אין דעתנו
מסכמ' בזה עמהם והרבה עשו כדעתנו והצליחו · ועם כל
זה הכל לפי טוהר הלב כדפיר' וכפי טוב העצה הנכונה
ויש לזה רמז בזהר בכמה מקומות אמרם עד לא תבשל
בשולך וכו' הנ' בזמן הראוי ללמוד ודאי כי בכל יום כקל
אל האדם ללמוד אמנם הזמנים היותר מוכנים להשכיל
בעומק הן בלילות הארוכות מחנוכה ואילך או ביומ' דשבתא
דיומא גריס וכן בערב שבת מחצות ואילך ובימים טובים
ומה גם בעצרת כי זה נסיתי פעמים רבות ומצאתיו יום
הצלחה דרך פלא · וביומי סוכות בסכה כי שם יש הצלחה
גדולה ושעות אלה הנזכרות הן מנוסות אצלי ודרך נסיון
אני מדבר :

פרק ב' בדרך הלימוד · צריך שתשתתפנה אל

הלומד היראה והשמחה יחד כדכתיב
וגילו ברעדה ותשתתף אל שתי מדות אלה הענוה · אמנם
טעם אל ג' מדות אלה יחד הוא כי היראה צריכה אליו פן
יטעה ויחטא · ועוד שהוא עוסק במקום להבת שלהבת ·
השמחה דשמעת' בעיא צלותא ועוד בחדוה תליא אוריתא ·
ודאי · והענוה עולה על הכל לומר מי אני מה חיי לעסוק
ברזי התורה האלהיית כבשים ללבושך שהעלים הקב"ה
מבשר ודם ומי ידבר במדות המלך והמלך שומע ולא
יתבייש וקרוב לעיני שצריך גם להצטרף אל שלש אלה
הדאגה מזמן הנעורים הפגום וגם החרטה מהפעולות

אחולפות שהם מסך קצת מבדיל · ובפירוש אמרו בספר התקונים כי העבירה קליפה אל השכל מהשכיל בנעלם וכאשר תתעלם מן המשכיל ההלכה יעסיק במצות שהן מימין ואז ישיג הסוד עד כאן כונתם במלות שונות · ומה שהורגלנו ולמדנו שם כי בזמן שיקיים האדם מצוה או כיוצא לעסוק בנסתר אז מתגלה המסופק · עוד יתמיד האדם בלב נשבר להתודות על העון ובודאי מועיל כנגד הקליפה · ואל קצת הדברים שאמרנו מבואר בפרש׳ נשא בריש האדרא ז״ל · תניא אמר ר׳ שמעון לחבריא עד מתי ניתיב בקיימא דסמכא חד דכתיב עת לעשות לה׳ · יומין זעירין אינון ומארי דחובה דחיק כרוזא כל יומא קארי ומחצדי חקלא זעירין אינון ואינון בשולי כרמא לא אשגחן ולא ידעין לאן הוא אתר כמה דיאות אתכנשו חבריא לבי אדרא מלבשין שריין ורמחין אזדרזו בתקוניכון בעיטא בחכמתא בסוכלתנו בדיעותא בחיזו בידין ברגלין אמליכו עליכון למאן דברשותיה חיי ומותא למגזר מילין דקשוט מילין דקדישי עליונים צייתין להו וחדאן למשמע להו ולמנדע להו · יתיב ר״ש ובכה ואמר ווי אי גלינא ווי אי לא גלינא חבריא דהוו תמן אשתיקו · קם רבי אבא ואמר אי ניחא קמיה דמר הא כתיב סוד ה׳ ליריאיו והא חבריא אלין דחלין דקב״ה וכבר עאלו באדרא דבי משכנא · תנא אתמנון חבריא קמי דרבי שמעון ואשתכחו דרבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי בר יעקב ור׳ יצחק בר חזקיה בר רב ורבי יוסי ורבי ייסא ידין יהבו לר׳ שמעון ואצבען זקפו עאלו בחקלא ביני אילני ויתבו · קם ר״ש

וצלי צלותיה יתיב בגווייהו אמר כל חד ימני ידוי בתוקפי
שוו ידייהו ונסיב לון פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה
פסל ומסכה פתח ר"ש עת לעשות לה' הפרו תורתך מאי
עת לעשות לה' משום דהפרו תורתך מאי הפרו תורתך
תורה דלעילא דאיהי מתבטלא אי לא אתעביד בתקונא
דא ולעתיק יומין אתאמר אשריך ישראל מי כמוך וכתיב
מי כמוכה באלים ה' קרא לרבי אלעזר בריה אותביה
קמיה ולרבי אבא מסטרא אחרא ואמר אנן כללא דכלא
ע"כ אתתקנו קיימין אשתיקו שמעו חד קלא וארכובן
נקשן דא לדא מאי קלא קלא דכנופיא עלאה דמתכנפי
חדא רבי שמעון ואמר ה' שמעתי שמעך יראתי אמר
התם יאות הוא למהוי דחיל אנן בחביבותא תליא מילתא
דכתיב ואהבת לרעך כמוך ׳ ואהבת את ה' אלקיך וכתיב
אהבתי אתכם אמר ה' עכ"ל ׳ והנה מתוך המאמר הזה
מבואר כי צריך יראה גדולה אל החכמה הזאת ומה גם
בהיותו עוסק בשעור קומה וגם צריך אהבה ׳ ושמעתי כי
הקדמוני' היו נוהגים ליסב על גבי קרקע כשהיו מלמדים
חכמה זו לתלמידים כדי להכניעם ולאיימם והכי מוכח
בסודות הזקן ושעריו ׳ וגם בזהר מצאתי קצת סמך לזה
בפרש' אחרי מות דקאמר ר"ש וחברייא אזלו לגבי ר' פנחס
וז"ל אזלו עד דמטו לבי רבי פנחס נפק רבי פנחס ונשקיה
אמר זכינא לנשקא שכינתא זכאה חולקי אתקין ליה תקלי
דערסיה קפטורי דקילטא אר"ש אורייתא לא בעיא
הכי אעבר לון ויתבו ׳ עכ"ל ׳ ומתוכו קרוב אל הנאמר ׃

הפרק הג׳ ממי ילמד בזולת מה שקדם אלינו בענין התורה שאין ללמוד אותה אלא

ממלאך ה׳ צבאות כדפי׳ רז״ל וגם אמרו שלא ילמוד אדם מן האמגושי עוד צריך צווי פרטי אל המתחילים בחכמה זו שלא ילמודו אלא ממי שנהג במדות הקודמות אלינו מרים. ועד כען לאפוקי כת הטועה או כת החוטאת שלא ילמד מהם כי אני מבטיחו שלא ימצא בידם כלל וקרוב הוא לבא אל הסכנה הרבה והיא סכנת האמונו׳ הנשחתית כאשר ראינו רבים טועי׳ בדברי׳ רבים והיה סבת זה להם המשכם אחר הכתות הנז׳ ׃ גם ישתדל ללמוד ממי שנהג בדרכי יושר כעי האומר כי בידו מסורים גנזי רבו ואל ירדוף אחר המתנבאי׳ בידיעתם כי קולם יהמה כגלי הים ואין להם כ״י רביעית וזה נסיתי אני פעמי׳ הרבה ׃ וקרה גם ענין זה לקצת מחברים יחברו ספריה׳ בחידות ומליצו׳ וחרוזים עד יצאו דבריהם ברב ענין ולא נכניס ראשנו בזה או שאין ראוי להטיל מום בקדשים ׃ אמנם הספרים שידבק בהם האדם להשכיל בהם הם חבורי הר״שבי ע״ה כמו הזהר והתקונים ורעיא מהימנא ושיר השירי׳ וקבא ויכוחא ומהקודמים אלין ספר יצירה וס״ר הבהיר ומדרש רות ומדרש איכה מהזהר ומהמאוחרי׳ מדרש מגלת אסתר מהזהר ׃ וגם ספר מעין החכמה ופרקי מרכבה ופרקי מעשה בראשית וכיוצא וקצת פקודין הנמצאים להר״שבי ע״ה בהם ידבק האדם לאהבה והצליח בחכמה זו ובתנאי שיעמיק בהם בעיון נמרץ ואז ימצא מבואר רוב מה שנמצא בספרי המערשים האחרונים ולא יצטרך אליהם

ולא או כונתנו לפסול אלא לבחור אל המעיין הדרך הקצרה
עם היותה ארוכה · והנה אל המעיין צריך בספרי׳ האלה
ב׳ דרכים · הא׳ לשנן לשונו פעמים הרבה ולציין לו ציונים
כדי שיזכור הבקיאות ואל יעמיק ראשונה הרבה · והב׳
ילמוד במקום ב׳ בעיון רב כפי כחו · נמצא אל המעיין
שתי הלכות בקביעות הא׳ בעיון בשעות הנזכרו׳ בפר׳ א׳ ·
הב׳ בבקיאות כפי כחו פעמים ירבה בזה פעמים ימעט
בזה הכל לפי אורך השעה והספק השכל ובזה צריך לו כי
ילך לבטח דרכו ויפיג הדרך היתרה ואף אם יראה אל
המעיין שהוא מבין עם כל זה לא יפסיק גרסתם מפומיה
כי נאמן בעל מלאכתו להמציאו נסתר החכמה כי כאשר
ירגיל אדם את בנו כן הקב״ה מזכה לעוסק בחכמה זו
מעט מעט ודבר זה נסיתיו פעמי׳ אין מספר · ויש ראיה אל
הענין הזו ממה שהעתקנו מהזהר בחלק א׳ בפרק חמישי
בס״ה · ואם יסתפק לו ענין בחכמה הזאת ימתין כי במשך
הימים יתגלה לו הענין · ועיקר שכר חכמה זאת היא
המתנת הסודות שיתגלו לו בהמשך הזמן וכן מוכח בכמה
מקומות מהזהר שפעמים הרבה היה מתחדש להם דבר
שנסתפק להם זמן הרבה ומשל בפיה׳ על מלה דא רדיפנא
כל יומאי וכן מוכח בפרש׳ חיי שרה כי על זה נאמר יעשה
למחכה לו כאשר נעתיק לקמן בחלק ד׳ פרק ב׳ · ונוסף
על זה פעמים הרבה כשימשכו הימים יתוסף לו הדעת
בדרושים המוקדמי׳ לו וכיוצא נמצא בזהר ויקרא לעומדים
בחכמה זו כי בהפככם בדרושי׳ פעמים הרבה יוסיפו בהם
דעת ותוספת בעיקר ועל כזה נאמ׳ אין מדרש בלא חדוש :

פרק ד׳

פרק ד׳

הדרך אשר בה יתנהג האדם ללמד חכמה זו לאחרים · צריך שלא ילמדה אלא לעובד ה׳ בנקיות ובטהרה · והכי איתא בתקונים ז״ל ואלין דאנון באלין מדות צריך לגלאה לון רזין טמירין אבל מאן דמגלי רזין לרשיעייא כאלו מגלה ערוין באורייתא דבכי שפחה בימא לילית איהא דרשיעיא ערבוביא בימא מאן דמגלה לון רזין דאורייתא גרים לצדיק דאיהו יסוד דאתמר ביה סוד ה׳ ליראיו דאסתלק נביעו מיניה ומן שכינתא הה״ד אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש בההוא זמנא אנון צדיקיא לתתא עניין מכלא עניין מרזין דאורייתא עניין בגופא ׃ וכל מאן דמגלה רזין לצדיקייא גרים לצדיק לאנהרא ברזין דאורייתא ולשכינתא דאו״ר ר״ז אקרי ובההוא זמנא והמשכילי׳ יזהירו כזוהר הרקיע ע״כ לענייננו · ומה שיש בו לדקדק הוא א׳ אמרו אבל מאן דמגלה רזין לרשיעייא וכו׳ ואחר כך אמר מאן דמגלה לון גרים לצדיק אמאי לא קאמר גלי ערוין באורייתא כדקאמר לעילא או לימא לעילא גרים לצדיק · אמאי שני בין האי להאי · ב׳ אמר גרים דלישנא דגרים לא דייק דהוה ליה למימר עביד לצדיק דהכי איהו מאן דפגים לעילא · ג׳ אמרו בההוא זמנא אנון צדיקייא לתתא כל דרשה זו למה · ושאר דקדוקי הלשון יתבארו בפירו׳ בס״ד · והכונה כי הוא פירש ואלין דאנון באלין מדות ירצה שהם מארי מדות מלכים צדיקי׳ חוזים נביאים מארי תורה גבורים חסידים נבונים חכמים ראשי אלפי ישראל דהכי פריש התם ואמר כי אלו שהם מרכבה אל המדות ועוסקי׳ במכוונות התלויים בהם ונשמתם אצולה

מהם

שאם צריך לגלות לון וכו' ירצה וצריך חובה על האדם לגלות להם רזים טמירי' וזהו להוכחת החיוב הזה המוטל על היודע ללמד אל הירא הכריח הדבר משפנו ואמר כי מן הענין כלומר המכוה ואמ' אבל מאן דמגלי רזין לרשיעייא והכונה הוא שמגלה עדיין בתורה · ירצה שהתורה הוא הת"ת וזה משפיע סודות התורה ברשעים זהו עו"ה ע'ר ו"ה שהרי ע"י הת"ת משפיע בחצונים ח"ו שאחר שהרשע כל כחו הוא מהקליפו' א"כ המשפיע בו משפיע בקליפות וזה משפיע רזים דאורייתא שהוא הת"ת הרי מגלה עדיין באורייתא · דבכי שפחה וכו' הכונה להראות איך הרשע והקליפה הכל ענין א' כי אם הרשע הוא בן לילית שפחה בישא אם כן הא"ם והבנים הכל ענין א' כי נשמת הרשע וכח רשעותו נמשך מאמו השפחה ולכן נמצא מלך מתיחד ומשפיע בשפחה בישא והיינו עדיין באורייתא ממש וזהו מה שפועל בידי' ממש המגלה רזים לרשיעייא אמנם בדרך גרמא פועל פעולה אחרת והוא הסתלקות השפע מיסוד וכו' כי בהיות שהמלך משפיע בשפחה ח"ו אינו מתיחד עם הגבירה ואם כן נמצא שמסתלק שפע הת"ת מן היסוד והוא בהיות שאינו פועל אלא להשפיע בחצונים ממש נמשך בדרך גרמא שלא ישפיע בפנימיים ח"ו לצדיק דאיהו יסוד כל זה להורות כי סודות התורה הם ביסוד ולזה אמר שנק' יסוד שפירושו יו"ד של ברית וסוד שהן רזים דאוריית' וראיה לזה סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם הרי שברית וסוד הכל ענין א' וכל זה להכריח כי בהיות הסוד נשפע אל החצונים הוא מסתלק מן הפנימיים · דאסתלק נביעו

מיניה דהיינו שמסתלק מקור היסוד שהוא התפארת כדפירשנו ואחר שאין השפע ביסוד אינו נשפע במלכות וזהו שאמר ומן שכינתא · וראיה מן הכתוב סרח הוא דכתיב אזלו מים מני ים וגו׳ פירוש מאחר שאמר כי סבת חסרון מים בים שהוא מלכות הוא מפני שהנהר שהוא יסוד חרב ויבש אם כן משם ראיה שכל זמן שהנהר יבש אין מים בים שאין לה קבלת שפע אלא מן היסוד ולכך בהסתלק מן היסוד מסתלק גם מהשכינה · בההוא זמנא הכהו בריקייא לתתא כו׳ הוקשה לו שהוא אמר כי בשבת שמגלה סודות לרשיעייא נהר יחרב וכו׳ דמשמע שאין שפע כלל וזה אינו מן הראוי אלא שלא יהיו סודות במלכות מפני שזה השפיע הסוד הוכא אמנם שאר בחינות השפע למה לא ישפעו עד שאמר דאסתלק נביעו וכו׳ דמשמע שאין שפע כלל לזה הכריח שכן אמת שאין שפע ונביעו כלל וראיה מן התיקונים שהם עניים אם בגופם אם ברזין דאורייתא מורה על הסתלקות השפע מכל וכל ולכן הם עניים בגופא גם כן · ואחר שפי׳ עון המגלה לרשעי׳ משם יושכל בהפך מעלת הצדיקים כי גם את זה לעומת זה עשה האלקים וכל מאן דמגלי רזין לצדיקייא גרים לצדיק כו׳ מפני שעל ידי שהוא מגלה סוד לצדיק כן הוא משפיע ממקור עליון שהוא הת״ת ביסוד והיסוד מאיר אותם סודו׳ במלכות וזהו שאמר גרים לצדיק שהוא יסוד לאנהרא ברזים דאורייתא שהוא סוד השפע מת״ת הנקרא תורה אל השכינה ממש שכן דרכו ואמר גרים ולא מאיר ממש מפני שמה שפועל הוא היות הצדיק מאיר בעצמו אל

בחינת צדיק כמותו אמכס לאנהרא ברזים דאורייתא שהוא מן הת"ת וגם לשכינתא זה גרמא בעלמא כי מדה טובה מרובה ומתפשטות מעצמה · דאור רז אתקרי הוקשה לו שהרי סוד הוא דוקא ביסוד כדמוכח לעיל ואם כן איך הסודות הם נשפעים מן הת"ת לכן אמר שאור שהוא ודאי בת"ת נקרא ר"ז שעולה או"ר כמו ר"ז א"כ ג"כ יהיה סוד בת"ת אלא שבת"ת הם בסוד אור שהם דקים וביסוד הם בבחינת סוד שהוא גלוי יותר והיינו שעל ידי שנשפע מתגלה · והענין כי הבינה למעלה מת"ת היינו אור א' בינה ע"ל וא"ו משפיע בסוד ר"ם שהוא מלכו ראשית לתחתונים וביסוד הם ר"ז דהיינו יו"ד מלכות על וא"ו זעירא ונעשית ז"ן ור"ם ראשית לתחתונים למעלה והנה להיות מעלת המגלה הסוד כל כך עליונה אם כן חוייב לחזר על צדיק לגלות לו סודותיו וזהו שאמר לעיל ברים המאמר צריך לגלאה לון רזין טמירין ליסכא דצריך ליסכא דחובה איהו כזורע והנה מתוך מאמר זה מתבאר עוצם המגלה סודות למי שאינו הגון וגם מעלת המגלה אותם לתלמיד הגון :

פרק ה' עוד מצאתי בזהר פרש' אמור ז"ל ר' חייא פתח ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו וכו' · ת"ח זכאין אנון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה אתרעי בהו ואנון מתדבקין ביה ואקרון קדישין עם ה' וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש דכתיב קדש ישראל לה' כמה דאוקי מנא דהא ישראל מתמניא יומין אתדבקן ביה

בשמיה ואינון דיליה רשימין בשמיה לתתא כד"א ומי
כעמך ישראל גוי א' בארץ אחרנין לא מתדבקן ביה ולא
אזלי בנמוסי ורשימא קדישא אעדיו מנייהו עד דאנון
מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדיש' ות"ח בשעתא דבעא
קב"ה למיהב אורייתא לישראל זמין בה לבני עשו אמר לון
בעאן אתון לקבלא אורייתי בההיא שעתא אתרגישת
ארעא קדישא ובעאת לאעלא לנוקבא דתהומא רבא
אמרה קמיה רבון עלמא פסטירא דחדוה תרין אלפין שנין
עד לא אברי עלמא קלטיכה קמי דלא רשימין בקיימך ׳
א"ל קב"ה כורסייא כורס יא קיימא דאורייתא קדישא לא
אזדמן קמייהו ׳ הדא הוא דכתיב ה' בצאתך משעיר
בצעדך משדה אדום ארץ רעשה ודאי בגין דאורייתא
דאיהי קיימא קדיש' לא אתיהיבת אלא למאן דאית ביה
קיימא קדישא ומאן דיהיב אורייתא קדישא למאן דלא
עאל בקיימא קדישא משקר בתרי קיימי משקר בקיימא
דאורייתא משקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל
דאורייתא להאי אתר אתייהיב ולא לאחרא ׳ ר' אבא אמר
משקר בתלת דוכתין עילאי משקר בתור"ה משקר בנביאי'
משקר בכתובי בתורה דכתיב וזאת התורה אשר שם
משה לפני ב"י ׳ משקר בנביאים דכתיב וכל בניך לימודי
ה' ולא לאחרא ׳ וכתיב חתום תורה בלמודי אנון ולא לאחרא׳
משקר בכתובים דכתיב ויקם עדות ביעקב ותורה שם
בישראל וכתיב אך צדיקים יודו לשמך מאן צדיקים דא
צדיק וכנסת ישראל דמאן דלא עאל בקיימא דלהון לא יודו
לשמיה קדישא דאיהי אורייתא א"ר חייא כיון דאתגלי קב"ה

של טורא דסיני למיהב אוריתא לישראל שכינת ארעא
ותבת בקיומא הה״ד ארץ יראה ושקטה · עכ״ל · ומה שיש
לנו לדקדק בו הוא · א׳ אמרו דקב״ה אתרעי בהו וכו׳
אריכות לשון זה למה · ב׳ אמרו דהא ישראל מתמכיא יומין
וכו׳ היאך בראיה זו הכריח כל הנדרש לעילא · ג׳ וכי ראיות
צריך להוכיח לתכונת סדר הבדלות ד׳ ות״ח היאך נקשר
ענין זה עם הקודם וכן אמרו אתרגישת ארעא קדישא מה
ענין ארעא קדישא בנתינת התורה בשלמא כל העולם
ניחא שכל העולם אינו מתקיים אלא בזכות התורה אלא
ארעא קדישא בפרטות למה · ה׳ אמרו ובעאת לאעלא
לנוקבא וכו׳ · מאי קאמר אם הכונה להיותה תחת מימי
התהום אמאי נקיט האי לישנא לימא ובעאת לאחזר׳ לתהו
ובהו · ו׳ אמרו א״ל קב״ה כורסייא ארעא ארעא
הוה ליה למימר דהוא ארעא קדישא הוה ומה ענין כורסייא
הכא · ז׳ אמרו משקר בתרי קיימי ואחר כך מנה ג׳ ת״ת
ויסוד ומלכות · ועוד הני קיימי היאך משקר בהו · ה דברי
רבי אבא מה כונתו בהם וראייתו מן הכתובים ׃

ועתה נבא בביאורו בס״ד · והענין כי רבי חייא אמר
זכאין אנון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי ורצה שיש
להם חלק בעולם הזה שהוא מלכות ובעולם הבא שהוא
בינה ולאורות על מעלתם עד הבינה ומה שבין בינה
והמלכו׳ גם כן אמר דקב״ה אתרעי בהו כתן שבה קודמת
אל קרבתם אל הקדושה ואמר דקב״ה אתרעי בהו דהיינו
אמרנו בחר בנו מכל עם כי קודם היו ישראל שוין לשאר
האומות אלא שהקב״ה אתרעי בהו ורצה בהם וחלקם

משאר אומות ובזה אנון מתדבקין ירצה אל דבקות ישראל
באלוק והכונה כענין אני לדודי ודודי לי שהקב״ה אוהב
לישראל וישראל אוהבים אותו ואחר שרצון האלוק בהם
ורצונם ודבקותם בו הם להם מדרגה ראשונה בקדושה
ואח״כ בזה מסתלקין אל הת״ת כי כן הדרך מצד בחירתו
בהם הם דבקים בשכינה שהיא הבוחרת לברכה ולזווגא
עם בעלה כאמרו והייתם לי סגלה וכו׳ ואחר כך בהיותם
מתדבקים בה הם דבקים בת״ת כאמרו ואתם הדבקי׳ בה׳
אלקיכם שהם ת״ת ועטרת וזהו שאמר ואקרון קדישין
דהיינו עם קדוש בת״ת עם ה׳ כדפירש׳ · וכן הן מסתלקין
על ידי עסק המצוות והדבקות עד עלותם אל החכמה
שהוא מקום הקדש וזהו שאמר וכן עד דסליק לון לדרגא
עלאה דאקרי קדש דכתיב קדש ישרא׳ לה׳ כמה דאוקימנא
בזה׳ פרש׳ משפטים יעויין שם · דהא ישראל וכו׳ קשיא ליה
במה נכנסו ישראל במלכות ויסוד כדי שעל ידי הדבקות
הם נכנסים אל הת״ת כדפיר׳ ותירץ דהא ישראל מתמניא
יומין וכו׳ והנה סוד מצוה זו הוא סוד כניסתם במלכות
והיסוד כנודע בסוד מילה ופריעה וזהו שאמר מתדבקן
ביה בשמיה פירוש ביה ביסוד · בשמיה במלכות · בסוד
שד״י אד״ני והנה אחר שיש להם אחיזה זו בשמות אלו שהם
שד״י אד״ני אחר כך הם אוחזים על ידי מעשה התורה בשם
יהו״ד ומי שאין לו דבקות שני שמות אלו אף אם יעסוק
במעשה התורה לא ישיג אל שם ידו״ד כלל אחר שאין לו
ההתחלה והכניסה · ואף אם יחזיק במעשה התורה אינו
דבק בזה למעלה אלא אדרבה פוגם · ואמר לא מתדבקן

ביה ולא אזלין בנימוסי ירצה אל הנהגת היושר וטוב
המזג כמדת הרחמנות ומדת הנדיבות ומדת השתיקה
אשר ייחסו רז"ל בכמה מקומו' ואלו הם מדותיו ית' ונימוסי
בזולת ענין התורה כאמרו והלכת בדרכיו מה הוא חנון
וכו' ובזה יורה על טוב הכנתם שהכין להם הבורא ובחר
בהם ובזה הם דבקים במלכות ואחר כך ברשימא קדישא
דבקים גם ביסוד. וכל זה הקדמה וטעם למה נתרעמה
הארץ כלום ישראל קדושים אלא על ידי התורה אם כן כל
מי שיקבל התורה יקדש עצמו לזה אמר כי לא כן הדבר
כי בזולת מעשה התורה יש להם חלק בקדושה ובמדות
ובברית מילה וזהו שאמר תא חזי הרי ראיה אל הקדושה
זו ממה שנתרעמה הארץ דאם לא כן מאי תרעומת דילה
אלא כדפירש' זמין לבני עשו כבר נתבאר זה במדרש
מילתא וטעמא ויתבאר במקומו בס"ד. בהיא שעתא
אתרגישת ארעא קדישא כודע כי ארץ ישראל לה קורבה
ויחס עם התורה כיחס החיות עם הלב כי חיים של העולם
היא התורה כאמרו וחיי עולם נטע בתוכנו ומשכן החיות
והנשמה בלב ושם עקר הוראותיה ומשם מתפשטת אל
שאר הגוף. וכן ענין התורה עקרה בארץ ישראל ורב
מצות תלויות בה ואין ספק כי יתרון למצות הנוהגות
בארץ לנוהגות גם בחוצה לארץ עד שאין אותה הוראה
יוצאת ממשכן הלב חוצה כענין הקרבנות ולכן בהודע
הקדמה זו לארץ ישראל לחושבה שנתתן התורה לבני עשו
ארץ רעשה ואמרה ימשך מזה שנתתן ארץ ישרא' למקיימי
תורה שהיא כסא מכוונת נגד ארץ עליונה והיא נתנה:

שתוך הקליפות אל החצונים וזהו שאמר בעאת לאעלא
לנוקבא דתהומא רבא כלומר חשבה היותה יוצאת מתוך
קרומיתה אל משכן החצונים שהוא בנוקבא דתהומא וזה
כדי שלא יכנסו טמאים ויטמאו את הקדש ולכן בהכרח
הוא שהיא תצא ממקומה חוצה · ולזה הושבה כורסייא כו'·
באמרו אל תחשבי להיותך כסא אל החצונים ח"ו את
כורסייא מקום כסא הכבוד גלא ישלטו בה אויבים וחצוני'
כדכתיב אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ומה שאת
רואה שאני הולך בתורה לשעיר ולפארן וכיוצא ויראה לך
שאני מוכרח בכתיבת התורה להם כדי שלא יחרב העולם
אם ישראל לא ירצו לקבל את התורה לא כן אלא ייברון
אף עלמין ותורדתי לא תנתן בידם ח"ו שים בזה חלול מקום
התורה שהוא הת"ת כנודע וכו' · משקר בתרי קיימי כבר
נתבאר ענין זה במאמר הקודם כי פגם היסוד והמלכות
א' ופגם הת"ת א' ולכן אמר משקר בתרי קיימי · והנה
הפגם הא' שבת"ת נותן אותו במקום עריין דאורייתא
שפירש' בספ' הקודם · והב' שאלו השתי מדות יסוד ומלכות
ריקנין בלי שפע וזהו שאמר משקר באורייתא כדפיר'
שאין ראוים התורה לחול אלא במקום שים יסוד ומלכות
ומשקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל דאורייתא להאי
אתר אתיהיבת דהיינו במקום יסוד ומלכות ולא לאחרא
דהיינו במקום בני שפחה וערלה כדפירשנו · והיינו להאי
אתר חיוב · ולא לאחרא שלילת החצונים והנה הנותן אותו
חוצה גורם שמסתלק ממקומו כראוי ונותן אותו בחצוני' ·
רבי אבא אמר משקר בתורה שהוא הת"ת ומשקר בנביאי'

שהם נצח הוד ומשקר בכתובים שהם יסוד ומלכות ואמר
מלות אלו לראיה שכשם שהתורה מתחלקת אל ג׳ חלקים
אלו שהם תורה נביאים כתובים כן המשפיע התורה
בחנוכים פוגם בג׳ מקומות אלו ׳ ואחר כך הכריח פגם
ג׳ מקומות אלה בכתיבת התורה אל החנוכים ואמר וזאת
התורה אשר שם משה דהיינו ת״ת והיכן כתיבתה לפני בני
ישראל דהיינו נצח והוד ואם תנתן אל החנוכים הרי פוגם
אל התורה שאינה כתובה במקום הקדש משקר בכתובים
דכתיב וכל בניך לימודי ה׳ אינון לימודי ה׳ ולא אחרא ירצה
גם נצח והוד יקראו לימודי ה׳ ואמר וכל בניך שהם בני
ישראל מרכבה אל הת״ת הם לימודי ה׳ ולא זולתם והמסלקם
ומכנים זולתם במקומם פוגם ודאי ׳ וכתיב חתום תורה
בלימודי ירצה כי אין ראוי אל משכן התורה שהוא הת״ת
אלא הלמודים והמכנים זולתם פוגם אותם ׳ משקר
בכתובים דכתיב ויקם עדות ביעקב וכו׳ ואין ספק היות
הכונה יעקב המלכות כי יש חלוק בין ישראל ליעקב
כדפיר׳ בספר פרדס ׳ ולפי שאמר ויקם עדות ביעקב כי
אין ראוי לקימת העדות אלא במה שהיא יעקב אם כן
המכנים זולתם פוגם דהיינו המלמד בני לילית שפחה
בימא ׳ ומפני שאין מכאן ראיה אלא אל המלכות הכריח
היות היסוד גם בכלל זה באמרו אך צדיקים שהם צדיק
וצדק וזה ירצה אל יחודם יחד הם יורו דהיינו מאן דגזיר
ופריע כדפיר׳ ׳ והנה מתוך המאמר הזה מתבאר חיוב
התרחק האדם מלמוד התורה למי שאינו הגון ומה גם
שסודות כדפיר׳ בפרק הקודם :

החלק הד

במעלות אשר לחכמה זו על שאר חלקי תורתנו הקדושה :

פרק הא

סופר מעלת החכמה הזו בזהר בסוף האדרא בפרש' נשא ז"ל ·

תאנא בכה ר"ש וארי'קליה ואמר אי במילין אלין דאתגליין הכא אתגנזו חברייא באדר' דעלמא דאתי ואסתלקו מהאי עלמא יאות וכו' עד סופו ונקטינן מתוכו · א'כי היה נראה להרשב"י ע"ה דין אמת הסתלקות הצדיקים הנז' לענין גלוי סוד האלקות הנסתר ואף אם חזר בו מפני שהיה כונתם לשמים אבל עם כל זה הורה על מעלת הדרוש שהיה באפשר הסתלקות הצדיקים לעון גלוי לולי הטעם הנז' · ב' שנתבשר בבשורה זו שנתדבקו נפשותם למעלה ומתו בנשיקה וזה לא יקרה בלמוד שאר חלקי תורתנו הקדושה אלא מתוך חכמה זו שהיא עמק האלקות ודאי שיש בה דבקו' גדול שאין ספק שלפי העמק שיעסוק האדם בעולם השפל כן ידבק נפשו בעולם העליון והנה מן הפעולות בלתי הנבונות כלימוד של הפועל הישר להבחין חלק העבודה המשובחת על שאר חלקי העבודה · הנה בהיות האדם נותן אל לבו להטות אל הדרך המעוקל כאמר עליו וכארח איש ימציאנו הכונה בא ליטמא פתחין לו ומטמאין אותו וכן בארח הישר לפי דרכו נוהגי' אותו כי תתעלה העבודה על העבודה חלק על חלק כגבוה שמים על הארץ · ולכן

העוסק באלקיות אין ספק שיהיה דבק יותר מהיותו עוסק בשאר חלקי התורה עם היות התורה כלה אלהית וכלה שמותיו ית' . ג' שבהיות האדם עוסק בחכמה הזאת יתלוו אליו המלאכים והצדיקים מג"ע ולא כן אל שאר חלקי התורה וזה הורה באמרו ולא הוו מסתכלין בכל אתר דלא סלקא ריחין ירמוז אל ריחין ובוסמין דג"ע והנה ענין זה יתראה ויתגלה יותר במה שנתבאר בתקוני' ובשאר חלקי הזהר ונבאר אותו עוד בסייעתא דשמיא . ד' היות עסק החכמה הזאת קיום העולם וחיותו ומזונו . וזהו שבאר הרשב"י ע"ה ואמר דעלמא מתברך בגינן ואין ספק כי דבר זה פשוט כי עסק האלקות גורם דבקות והנה בהיות האדם דבק במשפיע יושפע בהכרח ולכן בגרם החכמה הזאת יושפע העולם שפע רב . ה' יורה גם על מעלת העוסקים בחכמה הזאת על בני גילם חלק רב כי הרי בזמן הרשב"י ע"ה היו כמה וכמה מהתנאים והחסידים: ועם כל זה נתעלו הם על בני דורם שעור רב באמרו שבעה אנן עיני ה' הכונה היותם מרכבה אל שבע מדות עליונו' . וזה שהושיבוהו שר"ם היה השביעי העולה על הכל ומשפיע בכל . וגם נתבאר ממעלתו בפרש' בראשית וזה ודאי נתעלה אחר שנשקע בעסק החכמה וכמעט שעזב דרכי הלמוד הפשטי עם שהיה נותן חלק גדול בעסקו: בלא ספק . ו' יורה גם על מעלתה היותם משובחים ממלאכי השרת גם בהיותם בגוף ונפש עד שאמ' תווהנא וכו' ומתוך תשובת איהו אליו . גם הורה על כי נתחברו מלאכי השרת אפי עליון לבא אצלם ומעלה זו לא יערכנה ערך ודאי .

וידעתי כי יקשה המעיין ויאמר הלא ראיתם המשובש הזה שרשה בשכלו כי בני דורנו ישינו המעלות הרמות האלה אין זה כי אם גובה לב השיבהו אחי כי אין כוונתינו ח״ו להרמות אליהם אפילו בצפרני חמורו של רבי פינחס · אבל גם נעריך כי אין מעלת עסק לימוד התורה על דרך הפשט כמעלתם אז ובזולת זה נראה אליהם דמיון רחוק כאור הכוכב החשוך לפני החמה ויתעלה עסקנו בחכמה הזאת מעסקנו בפשט וזה יהיה כוונתנו כדי שיאחז טהור עינים גם בחלק החכמה הזאת ול׳ ירפה אבל לא שיתרפה מלאכתו מלאכ׳ שמים עסק הדיני׳ א״ו כדפיר׳ בא״ח בפ׳ו׳ז

פרק ב׳

אחר שנמשכנו דרך הפשט להרחיב במעלת חכמה זו · נמשיך עתה עוד דרך נעלם ·

נתבאר בזהר שיר השירים ז״ל שיר השירים אשר לשלמה זכאה דרא דחכמתא עלאה שריא בגויה בשעתא דקב״ה בעי לגלאה בארעא מה דלא אתגלי למלאכי עלאי ומאי איהו רזין דחכמתא דשמא גליפא עלאה דשמהן קדישין לא אתמסרון לון ואתמסרו לחכימין בארעא ומשבחן ואמרין ה׳ אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים מה אדיר שמך בכל הארץ אין רזי׳ גליפין דשמהן קדישין דאתגליין בארעא ותושבחתא דהאי על השמים כל אינון אוכלוסין אורן ומשבחן עובדא דא דאתגלי בארעא מה דלא אתגלי לון ע״כל · ומתוכו מתבאר כי סבת שמשבחים מלאכי השרת להקב״ה אינו על שאר חלקי התורה כלל ועיקר אלא על סוד השם לבד · ועוד אין ספק כי העוסק בסוד השם גורם שבח הקב״ה

מפי מלאכיו מה שאינו גורס העוסק בשאר חלקי התורה · ונתבאר בתקונים פעמים אין מספר כי מעלת בעלי קבלה גדולה על בעלי מקרא ובעלי משנה חלק רב · ומתבאר במקומות מחולפי׳ כי מארי מקרא להם מדרגה בסוד העשיה ומארי משנה בסוד היצירה ומארי קבלה בסוד הבריאה · והענין כי כפי עסק האדם בעולם הזה כן הסתלקות המשכת שפעו מלמעלה ולכן להיות סוד המקרא בסוד לבוש תחתון אל התורה והם ספורי המעשי׳ לכן המשכתו לבד ממקום העשיה · והעוסק במשנה להיות שתא סדרי משנה פירוש העלם התורה הגופנית ויוצא משנה על כר הדרש והם בסוד היצירה כמבואר שם ולכן הוא ממשיך שפעו מלמעלה מהעשיה דהיינו היצירה לבד ובעלי קבלה הם מסתלקים יותר בסוד הלבוש הפנימי נשמה המתלבשת במצות והיינו סוד הבריאה וענין זה לא יוכל המשכיל לעמוד על תוכן הענין אם לא יקדם אליו העיון בספר פרדס בשער אב״ע כי שם הארכנו בס״ד · עוד לו מעלה שנית אחוזה במעלה זו עד שכמעט דא ודא חד היא כי נפש העוסק במקרא לבד היא מהעשיה ולא עלה יותר והעוסק במשנה עולה אל מעלת היצירה ומשם נשפע עליו הרוח ומעלת העוסק בקבלה בסוד הבריאה ומשם ממשיך לו נשמה · ועוד לו מעלה על זאת כפי שעור עבודתו שיגיע אל מעלת נשמת האצילות וסוד זה הוא סוד ההמשכה הנז׳ למעלה כפי שעור נשמתו כן שעור המשכתו כמבואר בספר פרדס בשער נשמה ושער הכנוים יעויין שם · עוד לו מעלה שלישית אחוזה בשתים אלו

הקודמות

הקודמו' והם כי העובד על דרך הפשט ונמשך לבד אחריו
יקרא בשוד עבד כדכתיב כי לי בני ישראל עבדים עבדי
הם והעוסק בקבלה ועובד על דרך הקבלה בשוד כונת
המצות יקרא בן והיינו אמרו בנים אתם לה' אלקיכם
וכמוהו רבים וכן בני בכורי ישראל ומעלות אלו מבוארות
בתקונים וברעיא מהימנא ובפקודין אין מספר ׳ ועוד לו
על כל זה מעלה רביעית כי העוסק בפשט קרוב לטעות
בכונת התפלה בחשבו היות האל יתברך בעל שנוי ורצון
ואהבה ושינא מן הדברים ׳ המשל בזה באמרו אתה
בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו הרי העני
מעלה בדעתו שהאלוק יתיחס אליו האהבה ומזה ימשך לו
שיתיחס לו גם כן השנאה כאמרו אהבתי אתכם אמר ה'
וגו' ואת עשו שנאתי וגם ימשך לו השנויים הרבים וזה
בכונה הראשון בלי ספק טעות לאמיתו ומי יתן ולא יוסיף
על חטאתו פשע והעוסק בקבלה יודע ענין המדות ויקדם
אין דרך העבודה האלקית בהם וה ההנהגה העליונה וייטיב
הכונה כפי הראוי ומעלה זו לא יבין ענינה אל מי שהגיע
אליה ועוד לו מעלה חמישית והיא כי המתפלל כתינוק בן
יומו כפי דעת קצת מן האחרונים שדחו עסק החכמה
הזאת ולא הבינה ׳ אין ספק שלא יתנו לו אלא כתינוק בן
יומו ׳ המשל בזה התינוק לא יבין לצורך הלבוש ׳ והקנין
הצריך לאוצר האמיתי וכל מגמתו על עסקי' בלתי מוכרחי'
בלתי מגיעי' מהם לא שלמות ולא חסרון כענין הגעגועים
והשחוק ולקל טבלא רהיט והם הדברים הגשמיים ׳ ומי
שמתכוון בדעתו כזקן יענהו כפי שכלו ויתנו לו כפי

השגת שכלו אם יכוין בשאלותיו לתועלתא דשכינתא בלי ספק יהיה כל השפעתו שם באור עליון ויש בין זה לזה שעור לא יכילהו רעיון וענין זה יתבאר אל המעיין אחר העמיקו בחכמה קצת בס"ד ועוד לו מעלה שנית כי כמה חלקים ומצות ודרושים בתורתנו הקדושה מתמיהי' לעיני המעייני' וקשי' אל המשכלה וכאשר יורגל המעיין בחכמה הזאת בלי ספק יתבארו לו כל הדברים ההם ויפתחו לו שערי' אשר נסגרו בעד העיון הפשטיי ועוד יקל אליו כמה פירושי' בתורתנו הקדושה כנודע במאמרי רז"ל בלי ספק · ועוד לו מעלה גדולה ערוכה בכל ושמורה לעולם הנשמות כדפי' בזהר פרש' חיי שרה ז"ל זכאין אנון צדיקייא דאתגניז לון כמה טבין לההוא עלמא ולית אתר פנימאה בכל אנון אלא לאנון דידעי רזא דמאריהון וידעי לאתדבקא בהו בכל יומא על אלין כתיב עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו כמה דאת אמר חכה את איוב בדברי' אלין אנון דדחקי גרמיהו למלה דחכמתא ומדקדקין לה ומחכמין לה למנדע ברירא דמילתא ולאשתמודעא למאריהון אלין אינון דמאריהון משתבח בהו בכל יומא בין עלאין קדישין ואלין עאלין בכל תרעין דלעילא ולית מאן דימחי בידיהון זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי · הרי מכאן עוד ראיה שעקר אמרו דע את אלקי אביך הוא עסק החכמה הזאת כמו שאמר לאשתמודעא למאריהון · עוד נראה שצריך לרדוף אחר הדעה בדברים הנסתרי' בדקדוק גדול ועיון מופלא ופלפול עכוס הפך המתקבלים בדורנו שאומרים שאין לדקדק בחכמה הזאת :

החלק הה'

החלק החמישי

בסגולות אשר לחכמה זו על שאר חלקי תורתנו הקדושה :

פרק א

הסגולה הא' היא כי בהיות האדם עוסק במדות דבריו פועלו' למעלה והמדות מתתקנות כפי העסק שהוא מתעסק ובתנאי שיקדים אליו הטהרה הראויה והדעת המכוון וכן פירשו בזהר פרש' נשא באדרא כד שלימו ר"ש וחבריו לתקן כל תקוני עתיק יומין אית' התם · א"ר לחבריא כד אתפרים פרסא דא דאתון חמאן עלנא אנא חמינא דנחתו כל תקונים בגוה ונהירו באתר דא וחד פרוכתא בוצינא קדישא פרים בארבע סמכין לארבע עיבר סמכא חד הוה יתיב מתתא לעילא וחד מגרופא בידיה ובמגרופיה ארבע מפתחן שנינן מכל סטרוי ומאחדאן פרסא ונחתין לה מעילא לתתא וכן לסמכא תניינא ותליתאה ורביעאה ובין סמכא לסמכא אחידן תמניסר רגלי דסמכי דמתנהרין בבוצינא דגליפין בההוא פרסא וכן לארבע עיבר חמינן אלין תקונין דנהרין עלה דהוו מחכאן מילי מפומנא לאתעטרא ולאסתלקא כל חד באתריה וכד הוה מתתקנן מפומנ' כל חד וחד סליק ואתעטר ואתתקן בההוא תקונא דאתתקן הכא מכל פימא דחד מינן ובשעתא דחד פתח פומיה מינן לתקנא בההוא תקונא ההוא תקונא הוה יתיב ומחכא למלה דנפיק מפומיכון וכדין אתעטר וסלקא

בדוכתיה ואתעטר וכל שמשין מכאן ומכאן חדאן על דשמעין מה דלא ידעו וצייתין לקליכון כמה רתיכין קיימין הכא בגיניכון זכאין אתון לעלמא דאתי דכל הכי מילי דנפקי מפומיכון כלהו מילין קדישין כלהו מילי כשרן דלא סטאן לימינא ולשמאלא וקב״ה חדי למשמע. וציית להני מלין עד דהשתא גזר דינא די לעלמא דאתי תימרון זימנא אחרא כל הכי מלי קדישין עלייכו כתיב וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים אפילו בעלמא דאתי מרחשן שפוותיו קמיה עכ״ל: ומתוכו מתבאר מעלה זו וסגולת החכמה כי כמו שהאדם מוציא הדברים מפיו ומתקנן כן המדות מתתקנו׳ למעלה. גם לזה תתלוה סגולה שנית כי בעולם הבא יעסוק בענין ההוא בסוד אמרם ז״ל שפתותיו דובבות בקבר אמנם נראה כי זה דוקא אל החכמה הזו וכן פי׳ הרשב״י ע״ה במאמר: וטעם אל ענין זה כי בהסתלק האדם נשמתו בלי ספק תתדבק אל המקום שהאיר בהיותו בחיים חייתו ולכן סוד התעוררו׳ ההארה הנזכרת בהסתלק הנשמה לקבל שכרה זה יקרא דובבות בקבר אל הגוף וכן אל הנשמה בשעור זה למעלה ואף אם נודה כי גם יקרה ענין זה אל הפשט אין ספק שיתעלה הענין אל הקבלה שעור לא נערך: עוד לה סגולה שלישית והיא כי העוסק בחכמה זו ידע ליחד קונו ולעבדו בלבב שלם כדפי׳ הרשב״י ע״ה בספ׳ בשלח ז״ל קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת מאי באמת כמה דאוקמוה תתן אמת ליעקב דידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות ודא פולחנא דשמא קדישא ומאן דידע ליחדא שמא קדישא

אוקים בעלמא יחידא דכתיב ומי כעמך ישרא׳ גוי א׳ בארץ ועל דא אוקמוה כל כהן דלא ידע ליחד שמא קדישא כדקא יאות לאו פולחניה פולחנא דהא כלא ביה תליא פולחנא עלאה ופולחנא תתאה ובעי לכוונא לביה ורעותיה בגין דיתברכון עלאי ותתאי כתיב כי תבאו לראות פני כו׳ כל בר נש דאתי ליחדא ש״א קדישא ולא אתכוון ביה בלבא וברעותא ברחילו בגין דיתברכון ביה עלאי ותתאי דחיין ליה לצלותיה לבר וכלא מכרזי עליה לביש וקב״ה קארי כי תבאו לראות פני לראות פני מבעי ליה מאי לראות אלא כל אינון אנפין דמלכא טמירין בעומקא לבתר חשוכא כל אינון דידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות מבקעין כל אינון כותלי חשוכא ואנפי דמלכא אתחזיין ונהרין מתברכין כלא עלאי ותתאי כדין ברכאן אשתכחו בכלהו עלמין וכדין כתיב כי תבאו לראות פני מי בקש זאת מידכם מאי קא מיירי אלא מאן דאתי ליחדא שמא עלאה בעי ליחדא מכתרא דזאת כמה דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש בגין דיזדווגון כחדא תרין אינון צדיק וצד״ק בזווגא דא ברכתא בגין דיזדווגון כלא עלייהו ואלין אקרון כמה דכתיב אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך ואי איהו אתא ליחדא שמא קדישא ולא איכוון ביה ברעותא דלבא בדחילו קב״ה אמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי ודאי דהא לא אשתכח בהו ברכאן אלא דשריין בה׃ דינא לאשתכחא בכלא עכ״ל׳ והנה מתוכו נראה כי עבודת מי שאינו יודע ליחד אין עבודתו עבודה׳ גם מתוכו מתבאר פסול תפלת מי שאינו יודע ליחד כראוי ועניין זה לא ימצא האדם אלא

מתוך העסק מעמקי החכמה ובעמקיה בס״ד · עוד לא
סגולה רביעית והיא כי באדם חלק עשיה וחלק יצירה
וחלק בריאה וחלק אצילות הכל לפי זכות מעשיו כדפירש׳
בספר פרדס בשער נשמה · והנה חלק העשיה יתלבש
בסוד מעשה המצוה הגופנית · וחלק היצירה בסוד כונת
המצוה על דרך הפשט · ומן הבריאה ולמעלה לא יתלבש
כי אם בסוד הקבלה בכוונתו בה כדפיר׳ בספ׳ הנז׳ ובלי
ספק שמי שלא יעסוק בחכמה הזאת לא יוכל להשלים
החלק הנז׳ אם זכה לו עד איזה ענין שיהיה :

פרק ב׳ הסגולה החמישית והיא כי העוסק בחכמה
זו ידע לבאר כמה מענייני התורה הקשים
שבעלי הפשט כענין אותיות נוספות וכתיב ולא קרי וקרי
ולא כתיב וכיוצא · והמשל בזה בפסוק תביאמו ותטעמו
כו׳ הנה וא״ו נוספת וכן תפול עליהם אימתה ופחד אימה
מבעי ליה והת״ו נוספת ופרשו בזהר פרש׳ בשלח ז״ל תפול
עליהם אימתה ופחד אימה מבעי ליה מאי אימתה דהא
לית לך מלה באורייתא או את באורייתא דלא אית בהו רזין
עלאין מאי אימתה אר״ש כלומר דחילו דשכינתא · כהאי
גוונא תביאמו תביאם מבעי ליה מאי תביאמו אלא רוחא
דקודשא את׳על אנון דרא בתראה דגזר יהושע ואתגלייא
בהו גלייא דרשימא קדישא דשמיה דקב״ה דאלין אחידן
ביה בוא״ו ואילין אתחזיאו למירת ארעא כמה דאת אמר
ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ כל מאן דאתגזר
ואתגלייא ביה רשימא קדישא ונטיר ליה איקרי צדיק בגיני
כך לעולם יירשו ארץ וגו׳ תביאמו וא״ו יתירה תביאמו מלא

ולית לך מלה באוריתא או את זעירא באורייתא דלית בה
רזין עלאין וטעמין קדישין דזכאה חולקהון דאנון דידעי
בהו. עכ״ל. ואם יקשה האדם קשיא זו אל המדקדקים
יענה ויאמר שהם מאותיות האמנתי״ו הנוספות. ולדעתנו
האומר דבר יתר אין בתורה יוקרו עיניו אם בזדון ואם
בשגגה שארי ליה מריה. הסגולה השנית יש מלות בתורה
שהם בלתי מתוקנות ובלתי מדוקדקות על דרך הפשט
כאמרו בתורה כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע
והעבודה שאל לי א׳ מהחפצים בעבודה ואמר מאי ושים
באזני יהושע ודבר אל יהושע היה לו לומר כי ושים כראה
שהיה כותב הפרשה ונותן אותה או״ו לתוך אזניו והשבתי
לו על דרך הפשט דברה תורה כלשון בני אדם שכן אדם
אומר לחברו על ענין חוזק הצווי. והשיב לא אאמין שלא
יהיה כאן דבר שלא נודע לנו שבו יתוקן הלשון ואמרתי
לא׳ היודע בחכמה על אלו אני אומר דמעת העשוקי׳ ואין
להם מנחם אלו שדברי תורה עשוקים וגנובי׳ מעין שכלם
ותקנתי על דרך האמת הדבר כאשר יתבא׳ במקומו בס״ד.
הסגולה השביעית כי העוסק בחכמה הזאת וממלא פיו
שחוק בה בלי ספק ממלא לבו יראת שמים ויראת חטא
ויוסיף אומץ בעבודה וזה בדוק כי אפילו גרסת לשון
הזהר יראה אל האדם שמחה בנפש ביראת ה׳ כאלו עוסק
עם הצדיקים בגן עדן ואם גברא לא חזי מזליה חזי כי
אין ספק שזה עיקר עסק התורה בג״ע בין הצדיקים.
הסגולה השמינית היא מה שכתבתיו אני וזולתי בענין
הגרושים שהיינו מתגרשים הטרה עם האלהי כמהר״ר

שלמה ן' אלקביץ הלוי נר"ו לעסוק בפסוקי התורה פתאום
בלי עיון והיו הדברי' מתחדשים דברי' שאי אפשר להאמין
ענין זה אלא מי שראה או נסה הענין פעמי' רבות ומתכלית
שקבלתי בגרושים ובאו לחלקי בחילת ה' עלי אעתיק
אותם בקונטרים בפני עצמו ובחלק אותם סימנים א' לא'
בס"ד · הסגולה התשיעית היא מה שראיתי גם כן בנסיון
כי המכוין בתפלתו על דרך האמת הדבר משתייע מעצמו
ואין כח בחכוכי להפסיקו במחשבות בטלות כאשר יקרא
אל הארץ בהיותו מכוין על דרך הפשט · והטעם לזה כי
הפשט הוא במקום משם מגיעות הקליפות ולכן החכוסו
שליט שם לקטרג. אבל על דרך הקבלה אין לו שם שולטנות
כלל · הסגולה העשירית והיא מה שבחנתיה ונסיתיה כי
מאן דלא עאלו בקיימא קדישא לא ישלטו בחכמה הזאת
ואף אם יאמרו וידברו בספירו' לא ידעו ולא יבינו בחשכה
יתהלכו ואין בכחם להשכיל אפילו מן הדברים הפשוטים
כלל מה שאין כן בפשט שסבר כמנא מהם מי שידע לעיין
ההלכה כפי העיון הפשטי וזה מן הטעם שהזכרנו בלי
ספק · ועוד יתלוו אל סגולות אלו כמה וכמה
שלויים אחרים כאשר יראה המעיין בעצמו
בע"ה אמנם הזכרנו מהם הכתם
להמשיך המעיין אל החכמה
ככל האפשר · ומה
כשאל המחילה
והכפרה:

חלק ו

בהקדמות הצריכות אל המתחילים בחכמה זו׃

פרק א

שער א

ראשונה צריך שידע שהבורא אין סוף א׳ ואין לו שני והוא סבת הסבות ועלת העלות׳ ולא א׳ כאחד המנוי כי לא ישיגהו חלוף ושנוי ותאר ורבוי אלא היא מלה לקוחה על צד המשל והדמיון׳ עם היות כי האחד המנוי הוא עומד בעצמו והוא התחלת כל מספר וכל המספר בו בכח והוא בכל מספר במעשה׳ ואמרם אחד לבורא יתברך הוא בזה הצד להיות הבורא יתברך בכל הדברים במעשה וכל הדברים בו בכח והוא התחלה וסבה לכל דבר׳ ומזה הדרך יחסו לבורא יתברך היותו אחד בלתי משתנה בתוספת וחסרון כמו האחד׳ והיותו מחויב המציאות כמו שהאחד הכרחי במספר כי לא נמצ׳ מספר זולתו והוא אינו נוספ׳ ובהתבטל האחד יתבטל המספר ובהתבטל המספר לא יתבטל האחד לבטולו וזה כח האחד הוא הדין הבורא יתברך הוא הפועל ובורא הכל ומקיים המציאות ובהתבטל הפעולה לא יתבטל הפועל עם היותו בלתי צריך לאחר מהם ובהתבטל המציאות לא יתבטל הוא בבטולו עם היותו בלתי צריך למקום והיותו עומד בעצמו ובזה הסכימו כל העוסקים בחכמה האלקית׃ ב׳ צריך שידע שהאין סוף המציא והאציל ספירותיו שבהם פעולותיו והם עשרה מאמרות שהוא פועל בהם והם לו כלים אל

הפעולות הנמשכות ממנו בעולם הנבדל ולמטה והנה באמת מציאותו ועצמותו מתפשט בהם כאשר נאריך׃ והנה ספירות אלו הם עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה שעליהם אין להוסיף ומהם אין לגרוע שכן גזרה חכמתו יתברך והנה יודע שהתכלית המכוון באצילותם חייב המספר השלם הזה שלא יוטב אליו בפחות ויתר כלל׃ ולא יתייחס זה אל המדות בלבד אלא גם אל הדברים הנמשכים מהם כלם כלולים מעשר וגם המדות בעצמם כללותם עשר מעשר ואין להוסיף ולא לגרוע או״ ואף אם נאמר כלולים משש קצוות וארבע מדות וכיוצא הכונה אל היותם מתגלות בסוד ארבעה או כיוצא אבל כללותם לעולם עשר׃ והטעם האמתי המפורסם בארו דוד המע״ה באמרו רבות עשית אתה ה׳ אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו ותכן התם שלשה כתרים הם וידוע היות הכתרים מיוחדי׳ לנשיא׃ ולכה״ג׃ ולמלך׃ ולעלוי יראתם הוצרכנו בהכנעת האומה לסגן ומשנה׃ ואב ב״ד׃ ותחתיהם ג׳ עדרי צאן בבאות ישראל והן משמרו׳ כהונה׃ ושרי החילי׳ הרודים בעם׃ והסנהדרין׃ וכלם עיניהם ולבם לכתר שם טוב קהלת יעקב העולה היא למעלה בסיועם של אלה לפאר ליוצרם על כל מה שברא כי זה כל האדם הנה הראיתיך בעיניך כורך המספר השלם הזה מגיד מראשית אחרית׃ נ׳ צריך שידע שאל המדות האלה להם שמות שאינם נמחקי׳ והם אהי״ה כתר׃ י״ה חכמה׃ ידו״ד בנקודת אלקים בינה׃ א״ל חסד׃ אלקי״ם גבורה׃ ידו״ד ת״ת׃ צבאות נצח והוד שד״י או אל חי יסוד׃ אד״ני מלכות׃ והשמות הם

הם הספירות ואין הענין שיהיו שמות מיוחסות לספירות
או אלא השמות הם הספירות והספירו׳ והשמות הם שמות
האין סוף כפי פעולותיו ובכל מקום שיתואר בו שם הויה
כמו שנזכיר לפנינו יהיו עשר שמות אלה מגלים פרטי
ההויה ההיא וכלליותיה כי קוצו של יוד הרומז לכתר עליון
וגם אינו כתגה הנה אנחנו נקראהו בשם אהיה והיו״ד
עצמה בכל מקום שהיא שמה העצמי י״ה וכן כלם וזה לנו
יחוד נפלא כי השבח וההודאה והתפלה והיחודים שאנו
עושים על ידי השמות הנהגים האלה יחשוב השומע שאין
בספירה אחת בלבד או שתים או כפי הוראת האזכרות
הפרטיות ואינו אלא יחוד כל העשר ספירות והעשר הויות
שנזכיר בפרק ה׳ בהגלות נגלות בפינו ובלבבנו אותה
האזכרה הפרטית המשמשת לאותו האבר המיוחד שבכל
העשר הויות כמבא כלל צריך לפרט ופרט צריך לכלל בכח
שער ג׳ היחוד האמתי והוא פלא׃ ד׳ צריך שידע שאין האין סוף
הכתר כאשר חשבו רבים אלא הא״ס סבה ל׳ הכתר והכתר
עלול מהא״ס שהוא עלת העלות׃ וגם צריך שידע שהא״ס
הוא סבה ראשונה אל כל הנמצאים שאין סבה למעלה
ממנה והכתר מסובב ראשון ממנה ומהכתר נמשך
השתלשלות שאר העלולים ובזה לא יכחיש היות הכתר
ממנין הספירות כאשר חשבו רבים אלא הוא במנין העשר
וזה בערך הנאצלי׳ עצמם אמנם בבחינת כללות הנאצלי׳
מעשר אין הכתר מתגלה בהם לרוממותו אלא הם כללות
והדעת במקום הכתר׃ ה׳ צריך שידע שאין הדעת
הב׳ ספירה בפני עצמה ח״ו אלא היא בחינת שם קבוצת

המתנכאים

M.T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

שמתמלאים למעלה בספירות הראשונות והוא סוד וה׳ו
הנסתרת בכתר וחכמה ובינה ועל ידי הדעת הנז׳ יסוד
החכמה והבינה כאשר יתבאר והוא מכילות הספירות
הנאצלות למטה לא ספירה בפני עצמה כאשר חשבו
רבים׃ ו׳ צריך שידע שהא״ס מלך מלכי המלכים לא **שער ד**
יצדק אמרנו בו לא יתברך ולא יתפאר ולא ישתבח וכיוצא׃
מפני שאינו מתברך מזולתו ולא משתבח ולא מתפאר
אלא הוא המברך והמשבח והמפאר והמחיה מתחלת
נקודת אצילותו עד נקודה תחתונה מקרני ראמים עד
ביצי כנים וקודם יצירת העולם לא הוצרך אל אצילו׳ כנודע
והיה הוא נעלם בפשיטותו הקדום והטהור לא יצדק בו
שום אות ונקודה וציור כי אפי׳ כתר שהוא תחלת האצילות
נשלל ממנו השם והציור באות ונקודה כל שכן וקל וחומר
המאציל מלך מלכי המלכים ובו אין אנו יכולין לצייר ולא
לדבר ולא לחייב לא דין ולא רחמים לא רוגז ולא כעס לא
שינוי ולא גבול לא שינה ולא הילוך ולא שום מדה מהמדות
לא הן קודם האצילות ולא עתה אחר האצילות׃ אמנם
מה שראוי שנדע הוא כי בתחלת הכל האציל הא״ס האצילו׳
הד״ק הם עשר ספירות נוריינות מחשביות שהם מעצמותו׃
מתיחדות בו והוא והם הכל אחדות שלימה והספירות
האצי׳ הם נשמות ומתלבשות בעשר ספירות הנקובות׃
בשמות והם כלים אל העצמיות הנזכרות ובהם הדין
והרחמים והפעולות הנזכרות אשר לא ניחסם אל הא״ס ולא
בהם ממש אלא על ידי התלבשם בבריאה יצירה ועשייה
כאשר נבאר עוד בע״ה׃ ז׳ צריך שידע עוד כי קודם **שער ה**

ה״ ג 5 3 אצילות

פרק ו

אצילות המדות הנז׳ היו המדות נעלמות בו תכלית העלם ויחוד שלא ידבק בהם ציור ונקודה כלל אלא הם מתאחדות בו ואחר כך האציל ממנו נקודה אחת אצילות האחת והוא הכתר והיא נקראת אי״ן לרוב דקותה ואריכותה בנקודה שלא ישפט בו שום ומזה נאצלה בגלוי שני נקודה שנית והיא החכמה ונקראת י״ש שהיא תחלת הגלוי תחלת הישות והיא נקראת י״ש מאי״ן · ומפני שהיא תחלת הישות לא יש בעצם הוצרך אל נקודה שלישית אל גלוי הנמצאות והיא הבינה והיא גלוי הנמצאו והחכמה ראשית ההויה והבינה סוף ההויה כי תחלת המצא ההויות מהחכמה הנקראת ראשית וסוף העלמם ביובל העליון כנודע · והנה מג׳ אלה נמצאו שש קצוות ההנהגה שהם מחסד ולמטה והם ראשונה חסד מחכמה · ואחר כך נאצלה הגבורה מהבינה · ואחר כך נאצלה ת״ת מהכתר וכל גלוי ג׳ אלה ע״י הבינה אלא שעקר שרשם מחכמה. וכתר כל א׳ משרשו · והנה בתוך שלשה אלו היו נעלמות הנצח וההוד והיסוד · ואחר אצילות וגלוי השלשה הנזכרו׳ נתגלה מחסד נצח ומגבורה הוד ומת״ת יסוד ואמנם אצילות המלכות עם שש קצוות יתבאר במקום אחר בס״ד · ונמצא לפי זה סדר האצילות בא׳ משלשה דרכים וכלם אמת · או זה אחר זה כתר חכמה בינה גדולה כו׳ עד מלכו׳ · או כתר ת״ת יסוד מלכות נקוד׳ אחת ומזה מתפשטים עד סוף המלכות · וחכמה חסד נצח נקודה שנית ומתפשטים עד נצח · ובינה גבורה הוד נקודה שלישית ומתפשטי׳ עד הוד · או כתר חכמה בינה · ואחר כך חסד גבורה ת״ת ואחר כך נצח הוד יסוד · ומלכו׳

כלל הכל . ובזה נכלל הפרק הזה בס"ד :

פרק ב' ח' צריך שידע עוד כי הסדר היותר מפורסם ומוסכם בין המקובלי' לציור הספירו' הוא כתב כעין סגולתא ותחתיהן גדולה גבורה ת"ת . כעין סגול ועוד נצח הוד יסוד סגול שני ומלכות תחתיהם באמצע . ואמנם בטעם הענין בזה הוא כי הכתר שבא ועלה אל החכמה והבינה יחד . ולכן יצטייר על שתיהן וכן הבינה לה גם כן עלה שנית והיא החכמה ולכן תקדם החכמה אל הבינה ונמצאת הבינה למטה משתיהם . ואמנם החכמה שרש אל החסד והכתר שרש אל הרחמים והבינה שרש אל הדין . ודרך זה תדין בכלן . ט' צריך עוד שידע היות הכתר בחכמה והחכמה בבינה והבינה בחסד והחסד בגבו' וגבורה בת"ת ות"ת בנצח ונצח בהוד והוד ביסוד ויסוד במלכות . וכן המלכות ביסוד ויסוד בהוד והוד בנצח ונצח בת"ת ות"ת בגבורה וגבורה בחסד וחסד בבינה ובינה בחכמה וחכמה בכתר . וטעם זה כי העליוני' צריכים לתחתונים והתחתונים צריכים לעליונים ולכן כח התחתון בעליון וכח העליון בתחתון . וא"ס כלם צריכין לו והוא אינו צריך לשום א' מהם . י' צריך עוד שידע כי הספירות האלה אינם בעלי מקום ח"ו עם היות שנצייר להם צורה לשכך האזן אלא האמת הוא כי הא"ס מקום לספירותיו והכתר מקום לתשע ספירות והחכמה מקום לח' . והבינה מקום לז' וכן כלם והמלכות מקום לבריאה . והבריאה מקום ליצירה והיצירה מקום לעשיה עד הגיע הדבר אל נקודת הארץ שהיא בתוך גלגל יסוד המים ויסוד

המים בתוך גלגל יסוד הרוח ויסוד הרוח בתוך גלגל האש
והארבעה יסודות אלו בתוך הגלגלים · וכן כל עלול מוקף
שער ז מעלתו עד סיום המדרגות · י״א צריך שידע עוד כי
לספירו׳ שו יהיו להם צנורות והכונה בזה סדר קו האורך
הספירה הראשונה במקבלת וסדר קו האורך המקבלת
במשפעת לקבל ממנה והנה שתוף שני בחינות האורות
האלה יקרא צנורות אמנם הצנורות למיניהם אין מספר
ובסוג הם אלו · א׳ מכתר לחכמה · וא׳ מכתר לבינה וא׳
מכתר לת״ת הם שלשה · וא׳ מחכמה לבינה וא׳ מחכמה
לחסד וא׳ מחכמה לגבורה וא׳ מחכמה לת״ת הם ארבעה ·
וא׳ מבינה לחסד וא׳ מבינה לגבורה וא׳ מבינה לת״ת הם
שלשה · וא׳ מחסד לנצח וא׳ מחסד לגבורה וא׳ מחסד לת״ת
הם שלשה · וא׳ מגבורה להוד וא׳ מגבורה לת״ת הם שנים ·
וא׳ מת״ת לנצח וא׳ מת״ת להוד וא׳ מת״ת ליסוד הרי שלשה ·
וא׳ מנצח להוד וא׳ מנצח ליסוד הם שנים · וא׳ מהוד ליסוד
וא׳ מן היסוד למלכות · והמלכות אין לה קבלה אלא מן
היסוד לבד ועל ידו תקבל מכלם וזולתו אין לה קבלה
משום א׳ מהן ואין א׳ מן המדות יכולה להשפיע לתחתוני׳
זולתה שהיא עקר התחתוני׳ להנהגתם · אלה הם הצנורו׳
הכוללים ובפרט להם בחינות יעלו לאין מספר ותכלית ·
שער ח י״ב עוד צריך שידע שהספירות יש להם כח לפעול
פעולות הפכיות פעמים בדין ופעמים ברחמים ולעולם
כלן מסכימות אל הפעולות כי לא תפעול א׳ מהן פעולה
אם לא על ידי כלן וזה בהסכמתן יחד ע״י המלכות ומבא
אל ענין זה הוא בהיות שהן כלולות כל אחת מעשרה אמנם

להם כללות מתגלה פעמים משלש והם חסד דין ורחמים׃
ופעמים מד׳ והם ג׳ הנ״ל וא׳ כלולה מכלם והוא סוד יסוד
העפר הכולל שלש יסודות האש והמים והרוח ופעמים
מחמשה והם סוד חסד גבורה ת״ת נצח הוד׃ ופעמים
מששה והם שש קצוות׃ ופעמים משבע והם מחסד ועד
המלכות׃ ופעמים מ״ח עם הבינה ופעמים מעשר מכתר
ולמטה או מחכמה ולמטה ודעת משלים המנין כדפירש׳׃
וענין כללות זה אינו כללות ממש אשר אליהם כי לא יפחת
מעשר לעולם אמנם הכונה יוכללו כלם בג׳ או בד׳ וכן
יתראו במדה שהיא בהארה ובגלוי׃ י״ג צריך עוד שידע
בענין הכתר מה שפירשו הקדמונים כי בו תר״ך עמודי
אור ואין ספק שהם משתלשלים תר״ך אלו זה מזה כדמיון
עלה ועלול וכלם בעלול ראשון ומדה זו רחמים ולא ישפט
בה דין כלל׃ וכן החכמה גם כן רחמים וכן הבינה ועם
היות הבינה רחמי׳ עם כל זה דינין מתערין מינה כדפיר׳
בזהר ועקרה רחמים ומתמנה התעוררות הדין בסוד שרש
הגבורה שבה ויש בה שרש הרחמים והחסד כנודע׃
י״ד צריך עוד שידע כי מוצא הדין מלמעלה ברצון
המאציל אמנם הוא נעלם כהעלם המדות כלם בכתר
אין סוף ומיוחדות שם ולא ישפט בהם שם מדות וכן
פעולת הדין נעלמת בשלש ראשונות ולא ישפט בו דין עד
מקום גלויו שבגבורה׃ ט״ו צריך עוד שידע כי קצת
הספירות ויחודם עם היותם זו דין וזו רחמים הוא על ידי
היות החסד כלולה מגבורה וסוד המדות וכן הגבורה
כלולה מחסד׃ וסוד המדו׳ במתיקת הגבורה שנקשרת בחסד

בא' מב' פנים הא' בגבור' שבחסד דהיינו גבורה בגבו' ועי'
כך הם מסכימות אל פעולה אחת · וכן השנית היא על ידי
חסד שבגבורה כי חסד נקשרת בחסד ועי' כך הם מסכימו'
אל פעולה אחת׳ וכן ת"ת נקשרת עם שתיהם בשתי פנים
הנז' מפאת חסד וגבורה שבת"ת ומפאת ת"ת שבחסד
וגבורה׳ יו עוד צריך שידע כי עם היות שהקדמנו
שאין דין בשלש עליונו' ונשללת גם הבינה מהדין כדפיר' ·
עם כל זה דין הגבורה תלוי בבינה אם הבינה מושפעת
בה ומשפיעה דין היא פועלת כי הענף נוטה אחר המקור
ואם הבינה אינה משפעת בגבורה הדין אין בה כח לפעול
והשתא ניחא מאי דפרישו רבנן דבבתי גואי איכא עניבו
המיוחס אל הלב ובשאר האברים שהם בתי בראי ליכא ·
יז צריך עוד שידע כי ג' ראשונות חשובות כא' והענין
כי אל המדות שלש בחינות באחדותם יהא' בערך האחרו'
הנמשך אל כל מאמין שלא יפריד ולא יחשוב רבוי ח"ו אלא
כל האצילות אחדות שלימה ומה שנאמר בו פרוד וקצוץ
הוא בערכנו לא בערכם ח"ו · אמנם קצוץ זה אשר בערך
השפע הנשפע אלינו הוא באחד משני מינים אם שפע
הנשפע סתם ורוב ברכה לא יסתלק לעולם מג' ראשונות
אלא שלשתם חשובות כא' ולא יסתלק שפעם לעולם וזה
יקרא ריעות אבל הזווג הוא שפע הבא ע"י יחוד זכר ונקבה
דהיינו הנמשך אל החכמה והבינה שהם אבא ואימא עלאין
או בת"ת ומלכות אבא ואימא תתאין שהוא סוד יחודם
כדמיון יחוד זכר ונקבה מה שאי אפשר לצייר בדעת
האנושי וזה ענין גדול ובו שפע נפלא בהויות וכמו' ויחוד

זה בערך אליו יפסק גם בג׳ ראשונות בעונות · ובידינו לתקנו ולהמשיכו ולאחדם כראוי · ובזה כלל הפ׳ הזה :

פרק ג יח עוד צריך שידע כי אין ראוי למעיין
לחקור בשלש ראשונות במהותם מפני
שהם שכל וחכמה ובינה ואין ראוי לחקור במהות העצם
הנעלם הממציא כל נמצא ולהיות שהוא ורבונו וחכמתו
ובינתו אחד והם מדות צודקות בעצמותו אין ראוי לחקור
אמנם מחסד וגבורה ולמטה גם אם נחקור בהם אין עון
כי הם מדות נאצלות לנהל התחתונים והמרבה לחקור
בהם הרי זה זריז ונשכר ועל כזה נאמר שלח תשלח את
האם שהיא בינה ואת הבנים תקח לך לחקור ולדרוש · וכן
כי שאל נא לימים ראשונים ׳ יט צריך עוד שידע כי
פעולות החסד הם רבות אך נזכור מה שיאות הנה אל
המעיין ׳ א׳ חסד כשמה להועיל לאדם ולהטיבו · עוד לבטל
כח החיצונים המקטרגים ומקנטרים לאדם · ומפעולות
המדה הזו גם כל הדברים שהם בלובן כמו האבנים
שגונם לבן שסגולתם לחסד ׳ ומפעולותיה האהבה ועם
היות התעוררות האהבה מן השמאל עם כל זה עקרה
ותכליתה בימין כדכתיב אהבת עולם אהבתיך על כן
משכתיך חסד ומפעולותיה להמשיך האדם לחכמה וזה
בכח החכמה אשר עליה בימין ומפעולותיה לכלול עמה
הגבורה לפעול דין שיש בו חסד במקצת כענין טביעת
המצריים בים ׳ ויש במדה זו ע״ב גשרים והרמז שיהם ע״ב
שמות שבפסוקי ויסע ויבא ויט ׳ כ׳ צריך עוד שידע
כי מפעולות הגבורה הם הדין החזק כשמה ממש והיא

רבועה ליסר בני האדם וממנה נמשכים כל החצונים המקטרגים והמשטינים · ומפעולותיה כל הדברים שהם בסוד האדמימות והחום כאש וכח האבנים שבהם גוון אדום וסגולתם להטיל אימה על הבריות ׳ וגם מן המדה הזאת מתעוררת האהבה כדפי׳ והעושר גם כן נשפע מן המדה הזו בסיוע הבינה שעליה וגם המזון נשפע מן המדה הזו והער שלחן בצפון וגם כל שמיעת תפלה וצעקה הם ע״י המדה הזו אמת שהוא בסיוע הבינה ׳

בא צריך עוד שידע כי מפעולות הת״ת הפאר וההדר ושמה יעיד על זה והטעם כי ההדר והיופי הוא מורכב מהלובן · והאודם כאמרו דודי צח ואדום וכן כל העניינים שיורכבו מהאודם והלובן והאש והמים והחמימות והלחות והדין והחסד הם בסוד מדה זו וכן גוון הירוק כאלמון בינה באבני׳ היקרו׳ כלם מושפעות ממנה ובכחה סגולתם וגם בה תלויה התורה והעסק בה וגם הבני׳ להם תלייה במרו׳ העליונות ומקומם האמתי במדה זו ׳ וגם המן היה יורד להם לישר׳ מתוך מדה זו ׳ וגם בה ענין השפעת הנשמות בסוד יחוד המדה הזו במדת המלכות ׳ והוא ענין נמצא במדות אלו וגם בחכמה ובבינה מה שלא נמצא כן לכל שאר המדות ·

ב׳ב בענין היחוד הזה הכנ׳ צריך שידע המעיין כי לא נמצא אלא בחכמה ובינה שהם מכונים אים ואמה אבא ואימא וכמו שהיחוד והזווג הגשמי לא ימצא בין הזכר והנקבה אם לא ע״י האמצעי שהוא ברית המעור כן למעלה נתיחדו שתי מדות אלו ע״י סוד הדעת הקדוש שהוא מתמצא בין אבא ואימא ומציאותו בכתיב לא ידעו ע״ט והנמצא מן

היחוד הזה הוא קיום הספירות. וחדושם שהם מתחדשות תמיד ע"י שרשם השקוע בעמקי הבינה והחכמה וגם ימשך אל סוד הנשמה אשר מבינה וזה יתבאר בתקוני' בס"ד. וגם ימשך העטרה אשר מעטרת האם של הבנים בעת חתונתם כדכתיב צאינה וראינה בנות ציון כו'. ואולם כל יחוד צריך התעוררות תחתון והתעוררו' הבינה הוא מהמלכו' כדפיר' הרמב"ן ע"ה. נ"ב דרך הייחוד הזה ימצא בת"ת ובמלכות והם זכר ונקבה חתן וכלתו אבא ואימא תתאי ברא וברתא לעלאי אלפא ומלכתא מלכא ומטרוניתא קב"ה ושכינתיה מלך בהיכלו כל זה משל על הענין הזה הנז' ואולם זווגם צריך התעוררות מנשמתם של צדיקים מעולם התחתון והנה אל היחוד הזה יתלוו אליו בחינות קודמות והם בחינת החבוק והיינו על ידי החסד והגבורה. והסוד נרמז בפסוק שמאלו תחת לראשי ירכה כי ישפע שפע החסד בתפארת ויתיחד עמו ואחר כך ימשך הת"ת אל הגבורה ויתיחד עמה הרי החתן מיוחד בשתי זרועותיו אחר כך יקבל הכלה בזרועו השמאלי ויתפשט הגבורה אל המלכות וישפיעה ואחר כך ימשך אליה שפע החסד שהוא זרוע ימין ונמצא שמאל למטה וימין מחבק מלמעלה והיינו סוד שמאלו כו'. עוד יתלוה אל בחינת הנשוק והנשיקה אין ספק שהוא דבקותא דרוחא ברוחא דהיינו סוד יחוד אצילות פנימיות המדות אורם זה בזה והוא בסוד הפ"ה דהיינו תכלית המלכות שבת"ת וכן במלכו' ודבר זה ארוך ובאורו באדרא וענין תועלת היחוד הזה רב למאד ומתוכו ימשכו נשמות זכר מצד הזכר ונקבה מצד נקבה והנה יתלוה אל הייחוד הזה הנשמה והסוד והן

תרין בעין דדכורא והיסוד שהוא סוד הברית וע״י היחוד ׃
כד הנה פירשתי שתי יחודים אל ארבע מדות אלו הנה
היחודים האלה יתבארו בשתי שמות שתי פעמים והם אבא
ידו״ד אימא אהי״ה ויחודם יחד יעשה שם זה יאההויה״ה וזהו
סוד יחוד חכמה ובינה זה אל הימין וזו אל השמאל ולהם
ב׳ מקומות אל הזווג בסוד אורם המתפשט דרך הספירות
ממעלה למטה והם בכתר וסוד הדעת יחד וכן למטה בת״ת
וכן למטה ביסוד ובדרך זה גם אל המלכות והם ברא ידו״ד
ברתא אד״ני ויחודם יחד יעשה שם זה יאהד״ונה״י ולהם שלש
מקומות אל היחוד בסוד אורם המתפשט דרך הספירות
ממטה למעלה והם ביסוד ובת״ת ובדעת ובמלכות ארבעה
שמות אלו יחד כזה יאיאהה״הדויונ״הה״י וזה מורה על יחוד
ב׳ אורות ימין ושמאל ואמצע בין בעליה בין בירידה ׃
כה הנצח וההוד והיסוד פעולתם קרובה לפעולת הת״ת
והגדולה והגבורה מפני שהם יונקים נצח מן חסד ויסוד
מת״ת והוד מגבורה אלא שמשתתף עם יניקתם גם שפע
הת״ת עם שתיהם ושפע החסד והגבורה עם היסוד ולזה
הוא כדון פעמי׳ ימיני פעמים שמאלי׳ עוד שלשתם ישתתפו
אל הזווג הנז׳ עד שיכנו להם תרין ביעין דדכורא והאמה ׃
לכן פעולתם יחד לבשל זרע הזכר והנקבה ויקראו שחקי׳
שטוחקין מן לצדיק וצדק ולהם יחד שם אחד שלא יפרד
והוא שם צבאות ׃ כו הספירות יבחנו כלם בשתי
בחינות האחת יחלקו לשלשה שלשה והם ראשונה כתר
וחכמה ובינה ׃ שנית חסד וגבורה ות״ת ׃ שלישית נצח הוד
יסוד ומלכות כולל הכל ׃ והבחינה השנית שלשה ימניות

והם

שערי ספר הפרדס

והם חכמה חסד נצח · וג' שמאלי' והם בינה גבורה הוד · וג' אמצעיות והם כתר ת"ת יסוד · ומלכות כולל הכל · וגם ראוי לומר שיהיה הכתר למעלה כדמות המלכות ודעת האמצעי במקום כתר וזה יתבאר בספר פרדס ·

שער ט

פרק ד כז · עוד צריך שידע כי יש הכרעה בין שתי הקצוות ר"ל בין החסד והדין וההכרעה היא הרחמים והנה הקצוות בשלש מקומות והכרעת בשלשתם גם כן והנה המחלוקת הא' הוא בין הנצח וההוד והמכריע הוא היסוד והמחלוק' השנית הוא החסד והגבור' והמכריע הוא הת"ת · והמחלוקת השלישית הוא החכמה והבינה והמכריע הת"ת בסוד הדעת · ואין הכונה שיהיו החכמה והבינה חסד ודין ממש אלא הוא בסוד דינין דמתערין מבינה ולכן דעת דמתער מכתר הוא המכריע · וענין ההכרעה הזאת היות האמצעי משתוה אל שתי הקצוות ומתווך ביניהם שלום ·

שער י

כח עוד צריך שידע כי המדות יחסו להם גוונים על שם פעולתם כי הגוונים יורו על פעולות כענין הלובן על הרחמים והאודם אל הדין וכיוצא כמפורסם ואל הכתר יש שאמר שאין לו גוון כלל · ויש שאמר שיבדק בו גוון הלובן בתכלית לבנוניתו · ויש שפירש בו גוון שחור ושלשה גווני' אלו הם נגד ג' בחינות שבו · האחת בחינתו עם המאציל ובערכו הוא שחור · השנית בחינת עצמו שהוא בלתי מתגלה אל הנאצלי' ולזה לא ישפט בו גוון · הג' בחינת השפעתו הרחמים באחר' הספירות והוא סוד הלובן · ואולם בתיקוני גוון החשך הם ג' הא' חשך ממש להערך האור הנמצא פעמים רבות בזוהר :

בזוהר. והשנית להורות על העלם האור ובלתי היותו נתפס כחשך הזה כאמרו ישת חשך סתרו ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים. השלישית להורות על בחינת הנקבות ההוא שהוא שחור נקבה לאור. וג׳ בחינות אלו הם בכתר. הא׳ העלם אורו. השנית העדר אורו כנגד מאצילו. השלישית יש בו צד הנקבות כאשר יתבאר:

כ״ט עוד צריך שידע שגוון החכמה הוא גוון ראש לכל הגוונים כעין שהיא ראש לכל הפעולות ופתיחת הגוונים מחכמה ולכן גוונה התכלת שהיא ראש לפתיחת הגוון מהשחרות והשחור נפתח בתכלת. ויש ספיר׳ שגוונה הספיר שהיא ראש לכל הגוונים והוא קרוב לגוון התכלת: וגוון הבינה הוא הירוק כעשבים והטעם שגוון זה כולל גוון האודם והלובן ושתופם יחד שהוא גדולה גבורה ת״ת. וכולל גם כן גוון תכלת שהוא מחכמה והיינו שתוף כל מדות אלו יחד בבינה. ל׳ גוון חסד גוון הלובן ולא לובן מלובן ככתר אלא לבן קרוב אל התכלת והוא גוון הכסף הגבורה לה שלשה גוונים והם אחד גוון השחרות והיינו מצד בחינתה ש׳ הגהינם המשחיר פניהם של בריות. ב׳ גוון האודם שהוא הדין הטוב המשמח אלקים ואדם לעורר הזווג. ג׳ גוון התכלת היא כנגד הדין הנמשך דרך הקדושה אל המלכות. עוד גיון רביעי גוון הזהב הוא משותף בין הבינה והגבורה בסוד היין המשמח הנמשך אל הגבורה מהבינה. גיון הת״ת למעלה יחסו לו הספיר בפשיטות הדעת. ובבחינתו הנגלית בהכרעה הוא כולל שוה ומוזג והיינו הירוק כחלמון ביצה באמת והנה ת״ת

כולל גוון החסד והגבורה באחד משניהם · או למעלה מהם
בסוד הדעת הכולל אותם בשרשם · או בבחינתה למטה
והיינו תערובת האודם והלובן: ועוד לו גוון ארגמן
שהוא כלל חמש גוונים הם סוד אוריא"ל רפא"ל גבריא"ל
מיכא"ל נוריא"ל · ר"א הנכ'א אודם נוטה אל הלובן
שרובה רחמים מפני נטייתו לצד החסד · הוד לובן נוטה
אל האודם שרובו דין מפני נטייתו לצד הגבורה · יסוד בו
גוון תערובת הלובן הנוטה אל האודם והאודם הנוטה אל
הלובן · יש שפירשו גוון ספיר שמקבל כל גווני הספירו' ·
ויש שפירשו מפני טעם זה גוון כלול מכל הגוונים · מלכות
היא כוללת כל גוון ולפעמים לה גוון השחרות · ולפעמים
גוון התכלת שחור מצד החצונים תכלת להכשות מהם ·
וגוונה גם כן שש וארגמן · ואלו גווני בחינותיה אבל עקר
גוונה מצד אור הת"ת ולה גוון אור לבן דהיינו ירח מאיר
משמש ולה גם כן גוון ירוק והיא בחינה בין הלבן מצד
הת"ת ובין תכלת מצד הגבורה והיינו בעלות עמוד השחר
שהיא בין גבורה לת"ת · ר"ב עוד צריך לדעת כי
עקר גווני אלו אל המדות במלכות כשם שעקר פעולותיה
בה וזהו ששם · ידו"ד אין בו גוון כלל ועקר הגוונים
הם בשם אדני · ואמנם האור מלמעלה שמראה גוון
העששית שהיא מלכות למטה והיינו סוד האור ידו"ד ·
שער יא והעששית שבה הגוונים אד"ני · ר"ג צריך עוד שידע
שיש למעלה בכתר מציאות כל הספירות הם הנקראות
אל המקובלים עשר צחצחות והם כלולות בשלשה כשם
שהספירות נכללות בחסד דין ורחמים והם העלם הענפי'

אור כעהב ו א 6 ז במרפם

82

בשרשם שהם נצח בחסד וחסד בחכמה וכן הוד בגבורה
וגבורה בבינה וכן מלכות ויסוד עם הת״ת וכלם בכתר
והם ס״ר כתר חכמה בינה שבכתר והם נקראות אור
קדמון אור מצוחצח ואור צ״ח · על סדר אור חוזר דעת
ובינה והשכל והמז״כירים אותם קדמון צח ומצוחצח הם
כתר חכמה ובינה · והשגת הספירות בבחינות אלו נעלם
ונשגב למאד · ואלו שרש אל שרשי הספירות שהם כתר
חכמה בינה · ושלשה אלו נמצאים במלכות גם כן מפני
שער יב שהיא רשום העליונות · ר״ד גם אל החכמה מציאות
וענינים נקראים נתיבות והם ל״ב ומציאותם עשר ספירות
יחד וי״ב גבולי אלכסון ושבע מדות להנהגה מיוחדת שים
להן וג׳ ראשונות עליונות להנהגה משובחת ממנה ואל
הנתיבות האלה שמות מונחים ידועים ומבוארים וכנגדם
ל״ב אלקים שבפרש׳ בראשית ועל ידם חותם בראשית ·
שער יג ר״ה גם אל הבינה מציאות נקראים שערים והם
חמשים וכנגדם חמשי׳ פעמים נזכר בתורה יציאת מצרים
וענינם מציאות שבע ספירות שבע פעמים שהם מ״ט
ובינה עצמה משלמת ענין הנ׳ · וכן חמש ספירות כלולות
מעשר הם חמשים ויתרחב ענינם בספר פרדס · ולהיות
הבינה שרש אל המדו׳ לכך נדרשו בה שבע מדות בכללותם ·
שער יד ל״ו עוד צריך לדעת כי אין דברי הקדושה והרוחניות
כענין מעשה בני אדם השפלים הפחותים כי מעשה בני
אדם בהיות פועל ועושה פעולה מן הפעולות אז הנפש
ההוא המצוייר קונה הצורה הנרצית ובהכרח תאבד
צורתו ותכונתו הקודמת לו ויתחלף ממציאות אל מציאות

והמציאות הקודם אל האחר ההוא לא יזכר עד׳ ואין כן
בענין הספירות וכל הדברים המתמצאי׳ שהם שמציאותם
הקודם לא יחסר אלא יתמצאו ממציאות אל מציאות ה״ שכל
בזה בהיות הספירות נעלמות בכתר היו כלם כמציאות
שם וגם אחר אצילותם כאור מציאותם שם שלא יחסר ולא
ישתנה וכן אל בחינת אצילותם מחכמה וכן אל כל ענינם
וכן אל המדות עצמם מציאות על זה הדרך מתחלפים
ומתרבי׳ לאין תכלית ומזה יקים המעיין והרחבנו באורו
בספר פרדס׳ ועל דרך זה אל המדות מציאות עשר ושבע
וחמש ושש וארבע ושלש והכל סוד ענין ואור מתחלף לפי
ענינו שלא ישתנה מציאותם בהיותם שם יחד אל היותם
חמש וכיוצא ולזה לכל מדה בחינת היותה כלולה מששה
הינה מחמש בבחינת היותה כלולה משבעה וכן מעשר שזה
מציאות א׳ וזה מציאות אחר׳ וכן מציאות א׳ יש לה מצד
חכמה ומציאות שני מצד בינה ובזה נכלל הפרק הזה׳

פרק החמישי רז כמו שאור הספירות מתפשט ומתאצל ממעלה למטה בדרך אור ישר כתר חכמה

שער טו

בינה גדולה גבורה ת״ת נצח הוד יסוד מלכות׳ כן האור
אחרי רדתו אל מצב מעמדו חוזר ומתפשט ממטה למעלה
כתר במלכות׳ וחכמה ביסוד ובינה בהוד׳ וחסד בנצח׳
וגבורה בת״ת׳ ות״ת בגבורה ונצח בחסד׳ והוד בבינה׳
ויסוד בחכמה ומלכות בכתר וזה סוד אור חוזר ממטה
למעלה והוא כמו אור מהופך שמכה במראה וחוזר אל מקורו
וענין זה ימצא גם בחכמה עם המלכות בסוד ההנהגה
המיוחדת לתשע מדות בעלוי הכתר ומחסד עד היסוד

בהנהגת השם קוות לבד והמזוגים יחד וממדה למדה כנור עולה ויורד · ובמדה עצמה קצתה ממטה למעלה וקצתה ממעלה למטה ·

שער יו

לח עוד צריך לדעת כי מציאות הנמצאות מאתו עד נקודה התחתונה נחלק לד׳ חלקים · החלק הא׳ חלק אצילות והם י׳ס נאצלות ואור אין סוף מתפשט בהן · והחלק הב׳ מציאות כסא הכבוד והוא הנק׳ בריאה ואור הספירות מתפשט בה והם הנקראות ספירות דבריאה לא הכסא אלא האור שהיא מעשר ספירות ואור אין סוף מתלבש בהם על ידי האור הנאצל · החלק הג׳ מציאות עשר כתות מלאכים שהם היכלות ואור י׳ ספירות מתפשט גם בהם ע״י אור י׳ ספירות שבבריאה וזה נקרא יצירה ועל ידי ספירות המתפשטות בהם נקראות י׳ ספירו׳ דיצירה ואור אין סוף מתלבש ע״י האור הנאצל · החלק הד׳ הוא מציאות הרקיעים וכל עולם השפל הגשמי והוא הנק׳ עשייה והם עשר רקיעים ואור הספירו׳ מתפשט בהם והם הנקראים י׳ ספירות דעשייה דהיינו התפשטו׳ הקדושה בתוך החומר הגשמי שבו שליטת החצונים ואלו נקראות אצילות בריאה יצירה עשייה וסי׳ אבי״ע והענין כי האצילות מעלה על הבריאה והבריאה על היצירה והיצירה על העשיה וד׳ מחלוקות אלו ימצאו באצילות ובבריאה וביצירה ובעשייה מפני היות המדרגות יורדות מעלה לעלול ·

שער יז

טל עוד צריך לדעת כי הנצח משעת ימי בראשית היתה יניקתו מצד הגבורה · וההוד מצד החסד בסוד המזגת המדות ומאז גרם החטא ונתבלבלו הצנורות לא מצאו כל אנשי חיל ידיהם לתקן הפגם עד שהצדיק יעקב

אבינו את הדין על עצמו באמרו אם יבא עשו למטה ושרו
למעלה לעורר דין אל המחנה האחת הוא ההוד נקבת שר
צבאות מחנה ונבא חד הוא ומעתה לא תיבעיא שתש כח
ההוד כנקבה אלא והכהו שהחליש כח הקומה בכללות
הרמוזה בו״ו שבשם אמת ליעקב ושחת רחמיו והיה
המחנה הנשאר הוא הנצח מתחזק לפליטה לאחוז במדת
החסד וכן היה כי נגע שרו של עשו בכף ירך יעקב ומיד
נתהפך סדר היניקה ושב ההוד מושפע מצד הגבורה
בסוד והודי נהפך עלי למשחית והנצח היה רופף עד שבא
דוד המלך ע״ה ותקנו בזמריו להיות יונק מצד החסד וזהו
סוד נעימות בימינך נצח ומה מתוק מדבש עם ההקדמה
הזאת מה שנמצא בקצת מדרשים שהיה מיכאל שר החסד
שנוגע בכף ירך יעקב כי זה וזה איתא אחרי שהחסד
הסכים לדחות מדת ההוד מאכלו שלא יתמזג דינה וכיון
שהחסד נאחז יפה יפה ונקשר בימינא הוד ג״כ נקשר
בשמאל להוכיח בתיסור מלכי יהודה וכל עם הארץ לכלה
הפשע ולהתם חטאת ולפי שעה בעת רצון זכה דוד המלך
ע״ה ונעשה רצונו למזג המדות כימי עולם בסוד כהניך
ילבשו צדק וחסידיך ירננו המבואר בזהר וכן עתיד
להתחדש ולהתמיד לימות המשיח ׳ ם עוד צריך לדעת
כי המלכות והת״ת אצילותם מרום המעלות יחד ותחלתם שער יט
מחכמ׳ וזהו סוד דו פרצופין נבראו אלא שבחכמ׳ הם ׃ ועל ד׳
כסדר מילואה של יוד שבשם ומתאצלים ובאים בבינה ד׳
על ו ובבינה ע״י חסד נפרדת המלכות מהתפארת ונשארת
המלכות בחכמה שבבינה ותתאצל התפארת ואחר כן

ויבן ה׳ אלקים בינה את הצלע מלכות אשר לקח מן האדם
חכמה ויביאה אל האדם תפארת ועדין אין זה סוד המעוט
אבל היתה המלכות למטה מהתפארת שניהם יונקים הדין
מן הגבורה מהבינה וכן החסד מן הגדולה מהבינה
והתפארת מכרעת המלכות אל צד החסד שכן הוא מטה
כלפי חסד ואז היא קטרגה ואמרה אי אפשר כו׳ מפני
שהיתה כונתה שתהיה המלכות פועלת הדין ותפארת
פועלת החסד ולא יכריע התפארת את המלכו׳ לצד החסד
ואז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך ונגרע אורה ומה
שהיתה במדרגה שביעית ירדה במדרגה עשירית מפני
מעוט זכותה ׃ פ״א

שער יט

עוד צריך לדעת כי עם היות
השמות שאינם נמחקים רבים והם עשר שמות עשר
ספירות יש שם אחד הכולל עשר ספירות והוא שם בן
ארבע ידו״ד והכונה י׳ בחכמה ה׳ בבינה ו׳ כולל שית
ספירן ה׳ בתראה מלכות ואין סוף נעלם בכתר ואתפשט
בהוריה בארבע אתוון אלין מ׳ וד לה״א ומה״א לוא״ו ומוא״ו
לה״א אחרונה ׃ ואולם שם זה יתמלא בעשר אותיות לרמוז
לזה ׃ והם יוד ה״א וא״ו ה״א ונקודת השם גם כן יורה על
עשר ספירות כזה ידוד חולם כתר ׃ על קמץ תפארת
שלש מכאן הם חכמה בינה חסד ושלש מכאן הם נצח הוד
יסוד נקודת קמץ בגבורה האותיות עצמם מלכות ׃
ויתמלא לרמוז לסוד עשר ׃ גם באלפין כזה יו״ד ה״א וא״ו ה״א
ושם זה בחכמה שבכתר ושם מלא אלפין בחכמה ממש ׃
ואולם אחר שהספירות כל אחת כלולה מעשר גם שם בן
ארבע נמצא בכל אחת מהן והוא ידוד כלו קמוץ בכתר

ודוד

ידוד כלו פתוח בחכמה ידוד כלו בצירי בבינה ידוד כלו בסגול בחסד ידוד כלו בשבא בגבורה ידוד כלו בחולם בתפארת ידוד כלו בחירק בנצח ידוד כלו בשרק בהוד ידוד כלו בשורק ביסוד · המלכות בשם אותיות פשוטות מפני שהיא כלולה מכלם ופועלת כפי השפעת כל ספירה וספירה עליה ולפיכך נקודתה כפי יניקתה · מ״ב יש היכלות ולבוש אל השמות האלו והם עשר שמות שאינם נמחקין שם אל הכתר אהיה וזה מורה העלם אל הכתר ועתיד להגלו׳ ולא נגלה כלל ולכך שם זה נהגה באותיותיו מפני שהגיונו מורה העלמו ושם זה אל הכתר מצד הבינה שבו · ומצד חכמה שבו שמו שם בן ארבע ומצד עצמו אין לו שם ונקודה · ואל החכמה י״ה ושם זה מורה על שתוף חכמה ובינה יחד ושם הבינה ידוד יורה על השפעת הדין והרחמים מן הבינה וגם יורה על שכאל ממנה התפארת הנקראת יד״וד והמלכות הנקראת אלקים · ושם החסד א״ל ושם זה יורה על התפשטות החסד מחכמה וגם יורה בגבורה האלף כלילות שלשה קוים בחסד דהיינו חסד וגבורה בשני יודין ותפארת ו׳ שעור׳ דתרווייהו באמצע · וגם יורה היותה כוללת היא ד וגורמת אליו כי הוו תפארת ומלכות ויסוד נכללים ביו״ד תתאה ושלש ראשונות אחרים שם ביו״ד עילאה · ול״ יורה על הבינה המשפעת להריא על הכל · ושם הגבורה אלהים ושם זה יורה על בינה הנקרא׳ מ״י עם שלשה אבות הנקראים א״לה וגם שם זה ימצא בגבורה ובבינה ובמלכות והכל רמז אל שלשה אלה תקיפות הדין · ושם התפארת ידוד מורה רק באותיך

שערי פ״ג
בפרדס

חש״ק חול״ם שב״א קמ״ץ וארבע אותיות יורה על תרין עטרין דירית מאבא ואימא דהיינו י׳ חכמה ה׳ בינה ושתיהם כלולות בוא״ו והיא משפעת במלכות · וגם הנצח וההוד בבאו״ת מורה שהם ממשיכים כח הזכר על ידי היסוד אל הנקבה · ואל היסוד שד״י מורה על היותו מספיק השפע אל הנקבה וגם שעד היסוד הגיע האצילות וכאן אמר לעולמו די כי המלכו׳ למעלה ממנו כדפירשנו · ויש שיחסו לו שם אל חי ונתבאר בספר פרדס · ואל המלכות שם אד׳ני מורה ענינים רבים ונתבארו שם · וארבע אותיות אלו לבוש אל ארבע אותיות השם בן ד׳ כזה · יאהדונה״י ובזה נכלל הפרק הזה :

שער כא **פרק ששי** מ״ג עוד צריך לדעת כי יש שמות קדושי׳ תחת אלו והם כמו כנויים אליהם

ויאחזו אל הכתר שם אראריתא ואל החכמה כ״ב אותיות בשם יה כזה אי״ה ביה כו׳ וזו אל ג׳ ראשונות יחד כוז״ו במוכס״ז כוזו · ואל החסד שם ע״ב והוא יוצא מפסוקי ויסע ויבא ויט ובו רי״ו אותיות כמנין ארי״ה שבחסד · ואל הגבורה שם מ״ב והוא היוצא מבראשית עד וב׳ של ובהו מ״ב אותיות והם שבע שמות כנגד שבע ספירות ואל התפארת שם של כ״ב היוצא מיברכך כו׳ ואל הנצח שם בן כ״ב אחר · ואל ההוד שם היוצא מפסוק את ה׳ אלקיך תירא כו׳ ואל היסוד י״ב הויות של שם בן ארבע · ואל המלכות שם מיטטרון · וביאור שמות אלו פירשתי בארוכה בספר פרדס · ואל הספירות עוד כנויים שהם לבוש אל השמות שאינם נמחקים והם כנויים אל פעולות הספירות וענינם ולא

שערי ספר הפרדס

89

כדרך הסכמת החכמים ודרך מקרה כאשר חשבו רבים אלא מתיחסים אל הספירות לפי ענינם ויתרבו הכנויים במדה אחת מטעם שפעמים תינק המדה ממה שלמעלה מפאת הדין ואז לה שם א׳ ופעמים תינק מהרחמים ולה שם אחר׃ המשל בזה חכמה לה שם א׳ מצד עצמה ושם שני מצד השפעתה בחסד ושם שלישי מצד קבלתה מהכתר וישתנו השמות כפי קבלתה מבחינת הכתר ותשתנה עוד כפי צד השפעתה בחסד וכן על דרך זה לפי השתנות הבחינות׃ מ״ד עוד צריך לדעת כי יש ביכולת הצדיקים להיותם מרכבה אל המדות בסוד המשכת נשמתם ופעולתם בעולם הזה ונטייתם אל א׳ מהסדרים ואחת המדות כענין אברה׳ איש החסד ויצחק איש הגבורה ויעקב בעל התפארת ומשה בעל הנצח ואהרן בעל ההוד׃ ועוד לדרך אחר אהרן איש החסד משה איש הדעת הנעלם בתפארת יוסף בעל היסוד וכן פלטי בן ליש וכן בועז׃ וכן שלמה יחס לשלמה בסוד הדע׳ במציאותו הכלול ביסוד ורבים כאלה ובו דוד בעל המלכות וכן רוב המלכים הצדיקים וענין זה הארכנו בספר פרדס בס״ר׃ ואולם החכמים המיוחדי׳ אשר נקבו בשמות שהן מוסרי דור ודור בכללות קומת האצילו׳ הם אדם נח שם חכמה בינה דעת׃ אברהם יצחק יעקב חסד פחד תפארת׃ משה ואהרן פינחס ודוד נצח הוד יסוד מלכות׃ וכלם בשרשי הנשמות אשר לאדם השלם באברי השכינה אם כל חי דמתקן מלכי׳ צדיקים חוזים נביאי׳ חכמי אמת גבורים חסידים נבונים חכמים ראשי אלפי ישראל׃ מ״ה עוד צריך לדעת כי

שער כב

בתפארת יב׳ גבולי אלכסון והם גבול דרומית רומית גבול דרומית תחתית · גבול דרומית מזרחית גבול דרומית מערבית הם ד׳ · עוד גבול צפונית רומית גבול צפונית תחתית גבול צפונית מערבית גבול צפונית מזרחית · הם ד׳ · עוד גבול מזרחית רומית גבול מזרחית תחתית גבול מערבית רומית גבול מערבית תחתית הם ארבעה הם יב׳ כנגד יב׳ אורות עליונו׳ להם יב׳ הויות להם מרכבה יב׳ שבטי ישראל ובאור ענין זה בארוכה בס׳ פרדס בכ״ר:

חלק שביעי

בבאור קצת הכנויים בקצרה והם אלו ישמע חכם ויוסף לקח כי הקצור בזה לא ישביע נפש שוקקה רק התחלה קלה להורות דרכי לשוננו המקודש שכלו רומז בעליונים והארכנו בספר פרדס:

אות אלף ולה בחינות רבות:

אב׳ · יתיחס בכתר וגם בחכמה:

אב׳ האמונה · יתיחס בכתר וחכמה מצד המלכות והבינה:

אב׳ הרחמן · בתפארת מצד הכתר:

אביר׳ בת״ת · אבן׳ במלכו׳

אבנ״ים מפולמות · בחסד ולפעמי׳ בקליפה כנראית:

אבני תוה״ו · בחסד על כר הנז׳: אבוס מקום יניקת החיות מהמלכות:

אב״ק כנוי ל׳ הקליפה:

אב״ק רוכ״ל · בבינה וביסוד:

אב״ר · יסוד: אבר״הם חסד

אגודה · כל האצילות
במשמע ׃ אגוז · מלכות
עם הקליפות · ויסוד ׃
אגן · המלכו׳ בהיות מלא ׃
אד · מלכות ׃
אדו״ן · מלכות ויסוד ׃
אדיר · בינה וגבורה ׃
אדרת · מלכו׳ מצד הגבורה ·
אדם · חכמה ותפארת וכל
האצילות ׃
אדמה · המלכו׳ מצד הדין ׃
אדמוני · הוד ׃
אדני · מלכות ׃
אדריכל · מלכות ׃
אהבה · תחלתה מגבורה
וסופה בחסד והיא מלכו׳ ׃
אהיה · א׳ כתר ה״י ההין
בינה ומלכות ׃
אהל מועד · מלכות משכן
לתפארת ׃
אוי · תפארת מסתלק אל
הכתר לרעה ׃
אויר · ת״ת וכתר · ויח״ד
חכמה ובינה ׃
אוכל · צדיק ׃
אומן · יסוד ׃
און · הקליפה וכן כל לשון
און ואונאה ׃
אופן · הגדולה ואופני
המרכבה נצח הוד יסוד
והמלכות ׃
אור · בת״ת ובחסד ובבינה ׃
אורח · מהכתר ע׳ הת״ת ואם
הוא עקלקלתון בחצוני׳ ׃
אות · יסוד ולפעמי׳ במלכו׳ ׃
אז · חבור חכמה ובינה וגם
חבור תפארת במלכות ׃
אזוב · צדיק משפיע למלכו׳
אח · ת״ת למלכו׳ מצד החסד
וכולל עד היסוד שהם ט׳ ׃
אחד · תפארת כולל ט׳ עם
המלכות ד׳ ׃
אחור · מלכו ת
אחר הדברים · הקליפה
והמקטרג ·
אחרית · בינה ׃
אחרית הימים מלכות ׃
אחת · בינה וחכמה וכתר ׃
אטד · מצד הדין הקשה
והגבורה ׃

אי · חכמה ובינה ·

אין · כתר כולל חכמה ובינה ·

אילת השחר ואילת אהבים · מלכות ·

אין סוף · עלת כל העלות ·

איק כתר חכמה בינה ·

או כתר תפארת מלכות ·

אים · תפארת כולל כתר חכמה בינה ·

אכתריאל · יש ספירה במלכו' ולא נברא' בבריאה ·

אל · שהיא מלה פרסית כמו אספרה אל חק שאינו קדוש · בעולם הזכר ·

אה · הם ג אבות או החכמי' לפי הענין ·

אל · קדוש · ימצא בכתר ובחסד ובמלכות וביסוד ·

אלוה · אל' חסד · וה' תפארת ומלכות ·

אלי · בינה כוללת ג' ראשונו'

אלישבע · מלכות יונקת מז' מדות ·

אלוף · תפארת ·

אלקינו שבשמים · בינה ·

אלקי' חיים · בינה ומלכות ·

אלקיך · בינה ומלכות ·

אם · בינה ומלכות ·

אמה · תפארת כוללת ו' טפחים ו' ספירות ·

אמן · יסוד מיחד תפארת ומלכות וכולל עשר ·

אמון · כתר ת"ת יסוד בינה ברים בראשית רבה ·

אמונה · בינה מצד החסד מלכות מצד היסוד ·

אומנת · בינה אל תפארת ·

אמוראים · גדולה גבורה תפארת ·

אמרת · מלכות : אמירה · במלכו' מצד היות' למעלה ·

אמש · הם כתר חכמה בינה ·

אמת · תפארת ויש בכללה תפארת מלכות יסוד ·

אנא · כתר בינה חכמה ·

אנחה · מצד התפארת ·

אני מלכות בינה ·

אניה · כחות המלכות הם ספינות בים ·

אנכי ׳ בינה ומלכות ׳
אנפי רברבי גדולה וגבור׳
או כרובים עליונים ׃
אנפי זוטרי ׳ נצח הוד או
כרובים תחתונים ׳
אסטומכא ׳ מלכות ׳
אספקלריאה המאירה ת״ת ׳
שאינה מאירה מלכות וכן
נצח והוד ׳ אף מלכות
מצד גבורה ׃
אפיסת הרעיון ׳ כתר ׳
אפיקי מים ׳ נצח והוד ׳
אפלה ׳ גבורה ׃
אפרוח ׳ תפארת ויסוד ׳
אפריון ׳ מלכות כוללת
בעשר ׃
אפרסמון ׳ בינה כוללת שש
קצוות חופפת על ארבע ׃
אצבעו׳ י׳ הם עשר ספירו׳
חמשה הם גדולה גבורה
תפארת נצח והוד ׃
ארגמן ׳ תפארת גדולה
גבורה מלכות ׃
אריך ׳ תפארת ׃
ארון מלכות ׳

ארזי לבנון ׃ מציאות הספי׳
שבכתר ׃
אריה ׳ חסד ׃
ארך אפים ׳ תפארת מצד
הכתר או כתר עצמו ׃
ארמנות ׳ נצח והוד ארמנות
אל המלכות ׃
ארץ ׳ מלכות והכל לפי שם
הלוי ׃
אש ׳ גבורה ׃
אשה ׳ מלכות וכן אשה ׃
אשמורות ׳ נצח הוד ׃
אשישות ׳ היחוד ע״י אש לבן
ואש אדום ׳ או גדולה
גבורה תפארת ׃
אשכולות נצח הוד ׃
אשר ׳ בינה או תפארת ׃
אשרה ׳ מלכות בהיותה
יונקת מן התפארת ׃
את ׳ מלכות כלולה מא״
ועד ת׳ ׃
את ׳ מלכות ׃
אתה ׳ ת״ת ובחסד ומלכות
וחכמה ובינה ׃
אתנים ׳ נצח הוד יסוד ׃

אתרוג · מלכות :

אות ב"ת

באר · מלכות :
בגד · מלכות :
בהו · גדולה ·
בועז · הוד :
בקר · חסד או יסוד :
בטן · בינה :
בינה · נקר' היותה מתיחד' עם חכמה :
בית · מלכות ובינה :
בית דין · מלכות והיא של ג' עם גדולה גבורה ות"ת :
בכור · כתר וחכמה ות"ת :
במות · גדולה גבורה ת"ת :
בן · תפארת :
בנות ירושלם · הנשמות או י"ב בקר שתחת הים :
בר · בריק גולה ממקומו לבר :
ביצה · מלכות וגם שפירשו בו שעורא רבה דיוד עלא' חכמה וכזית שעורא זוטא דיוד תתאה מלכות :
ברד · החסד וקרוב אני לומר שהוא גבו' שבחסד :
ברוך · כתר או י' ספירות כלם או יסוד או מלכות :
ברזל · מלכות או ת"ת :
בריחים · ה' ספירות · חסד פחד תפארת נצח הוד :
בריח תיכון · תפארת :
ברייתא · מלכות גולה ונודדת :
ברית · תפארת או מלכות או יסוד :
בריצה · מלכות :
ברכה · מלכו מצד החסד :
ברקים · מצד היסוד :
בשר · מלכות :
בת · מלכות :
בתי גואי · ג' ראשונות :
בתי בראי · ז' מדות ·

אות גימל

גאולה · בינה או יסוד נצח הוד יסוד מלכו' ד' גאולות :

גאון׳ לפי ההמשכ׳ הנמשכ׳
על האדם היא מתגאית ׃
גאות הים׳ חוט של חסד
על המלכות ׃
גבוה׳ עיקרו באין סוף
ולפעמי׳ בשאר הספי׳ כמו
גבוה מעל גבוה שומר
מכל מקום אין גבהות אלא
מתוספת שפעו ׃
גבול׳ מלכות ׃
גבורה׳ מדת הדין הקשה
ולפעמים הבינה ׃
גביר׳ מלכות ׃
גבעות׳ בינה ומלכות ׃
גג החופה׳ כתר ׃
גד׳ מלכות ׃
גדולה׳ חסד ׃
גויה׳ יסוד ותפארת ׃
גולגולת׳ ג׳ ראשונות ׃
גולות הכותרו׳ חסד וגבו׳
והיסוד גולת הזהב ׃
גיד הנש׳ יסוד עם המלכו׳ ׃
גיהנם׳ גבו׳ מצד החצוני׳ ׃
גי חזיון׳ מלכות ׃
גל נעול׳ מלכות ׃
גלגלי המרכב׳ נצח והוד ׃
גל ס׳ כחות שבמלכות
ושבבינה ׃
גמל׳ הקליפה ׃
גמילו׳ חסדי׳ שפע החסד ׃
גן׳ בינה ומלכות ׃
גפן׳ מלכות ׃
גר׳ תפארת בהיותו חוץ
למקומו ׃

אות דלית

דבור׳ מלכות ׃
דבר׳ מלכות ׃
דגש׳ מצד הגבורה
דו פרצופין׳ ת״ת ומלכות ׃
דוד נאמן׳ יסוד ׃
דוד׳ מלכות ׃
דור׳ יסוד ות״ת או בינה
ומלכות וזהו לדור דור ׃
דיו׳ היא בבינה הנותנת
ל״או שבשם די ספוקו
ובה כתיבת ספר תורה
בסוד אש שחורה על גבי
אש לבנה ׃

דיין · גבורה או תפארת מצד המלכות :

דין תורה · דין אמת מלכו׳ :

דך · יסוד :

דכים · מלכות מצד היסוד :

דל · יסוד :

דם · סיתום השפע בבינה שלא בא אל המלכות לפי כך באה דל״ה דלה ואכלה מ״ס סתומה :

דמיון · מלכות :

דמעות · גבורה הוד :

דעת · ת״ת או יסוד בבחינה דקה :

דר · מלכות או בינה :

דרור · בינה :

דרום · חסד :

דרכים · צנורות השפע מ״ג אבות אל המלכות :

אות הא

ה״א · עצמה בבואה בראש תיבה הרמז לבינה · ובבואה בסוף תיבה הרמז למלכות :

הבל · ז׳ הבלים ז׳ מדות :

הגדה · מצד החכמה :

הדום · מלכות :

הדס · ג׳ אבות ומלכו׳ הרמה :

הדר · בתפארת או בכנת :

הוא · בכתר או בבינה או בתפארת או במלכות ·

הוד · נקרא כן בהיותה נאחזת בגבורה ובינה :

הוה · רמז ה׳ עלאה ה׳ תתאה ו באמצעיתה :

הוי · תפארת מסתלק עם הברכות אל הבינה :

היא · מלכות :

היכל · מלכות :

הלכה · מלכות :

הלל · מלכות שאינו גמור ונגמור מצד הבינה · או בינה עצמה :

הללויה · מלכות מצד הת״ת :

הנני · מלכות :

הר · מלכות והכל לפי שם המתלוה :

התקפתה · מלכות מצד החסד :

אות ואו

אות ואו

ו׳. בראש תיבה מורה על התפארת כענין ואני ת״ת ומלכות:

וה׳ הוא ובית דינו:

והו׳ תפארת:

וי״׳ תפארת מסלק הברכו׳ מיסוד אין:

ויהי׳ מצד הגבורה:

וילון׳ מלכות:

ועד׳ בינה שהיא מקבלת הספירות:

ומט׳ כחות תחת המלכות נקראים אישים:

אות זיין

זאת׳ מלכות:

זבול׳ בינה:

זה׳ תפארת יסוד:

זהב׳ בינה או גבורה:

זית׳ מלכות ולפעמים שבע מדות כלם זתים:

זכור׳ תפארת:

זכירה׳ מצד היסוד:

זכות׳ גבורה או חסד ועקר:

זעקה׳ בינה:

זקיפה׳ מצד התפארת:

זקן׳ כתר:

זרח׳ תפארת:

זרועות׳ חסד גבורה:

זרת׳ גבורה מלכות עם נערותיה:

אות חי״ת

חבום׳ תפארת:

חביון׳ כתר או ג׳ ראשונות:

חבל׳ תפארת:

חבית׳ בינה:

חבצלת׳ מלכות:

חג׳ מלכות:

חדרים׳ ז׳ מדות נעלמות שסביבה:

חרש׳ במלכות המתחרשת:

חזה׳ בינה:

חוזה׳ תפארת:

חוט השדרה׳ קו האמצעי:

חוטם · תפארת :
חוליות · שכינה עם ג' אבות :
חום היום · נהירו דחסד :
חומה · מלכות :
חוסן · תפארת :
חופה · כתר גג שלה חכמה ·
וכותלה בינה · פתחיה
גדולה וגבורה · עמודיה
נצח והוד · ותחתיה חתן
כלה ושושבין · תפארת
ומלכות ויסוד :
חוקקי ישראל · אבא ואמא
מאכילי התפארת :
חותם · בינה חכמה ת"ת :
חזוא · דליליא · גבריאל :
חזון · הת"ת עם המלכות :
חזחזית · תפארת העיקר
במלכות :
חטה · מלכות :
חטא · זכר כחש :
חטאת · נקבה אשת זנונים :
חי · יסוד :
חיה · מלכות :
חיי המלך · חכמה ובינה :
חיים · שלש ראשונות :

חיך · חכמה :
חילי · אין סוף :
חיל · חכמה דאיהי יוד :
חירות · בינה :
חורין · חכמה ובינה :
חלב · שפע הנשפע מכתר
דרך החכמה אל הבינה :
חלה · מלכות :
חלום · המלכו' מצד עצמה :
חלון · תפארת :
חלבים · יחוד התפארת עם
המלכות בין נצח והוד :
חם · מצד הגבורה :
חמדת ימים · היא השכינה :
חמה · תפארת :
חמשה · הרמז לתפארת או
מלכות :
חנון בחסד והעיקר בבינה :
חסד · במקומו ובכתר
ובנצח ובהוד · ואלו הם
כתר חסד עליון · נצח
הוד חסדי דוד :
חסיד · חכמה בחסד :
חסידה · בינה על חסד או
מלכות מצד חסד :

חבץ מלכות מצד התפארת בשפע הכתר ׃

חפשי · בינה ׃

חצות לילה · מלכות מצד הרחמים ׃

חצי · מצד המלכות שהיא מכה פרוסה ׃

חצים · מצד היסוד ׃

חצצרות כסף · נצח והוד מצד החסד ׃

חצרות ה׳ · ז׳ מדות ׃

חק · יסוד ׃

חקה · מלכות ׃

חקות · כחות המלכות למטה ׃

חקר · מלכות ׃

חרב · גבורה והעקר כל ירו״ה או מלכות ׃

חשך ׃ במלכות ובגבורה ובכתר ובחוץ ׃

חשמל · נצח הוד וסוד יאהדונהי ׃

חשקיהם · נצח הוד ׃

חתן · תפארת ׃

אות טי״ת

טבור · מלכות מצד הבינה ׃

טבעת · מלכות החכמה והעקר סוד ס׳ סתומה בינה שבחכמה ׃

טהרה · מצד החסד או מצד הגבורה ׃

טוב · בחסד או בכתר או ביסוד ׃

טובה · מלכות ׃

טוב ירושלם · על מלכות מתפארת ׃

טחול חכוני ׃

טחנות · נצח והוד או כחות תחת המלכות נקראים חיצים ׃

טל · בתפארת כללות יו״ד ה״א וא״ו ׃

טלית לבנה · תפארת מצד החסד ויכדק במקומות רבים ׃

טנא · מלכות ׃

טפה · מלכות ׃

טפח · מלכות מצד חמשת הספירות ׃

אות יוד

יאור · יסוד :
יבק · גדולה גבורה תפארת ג' קוין קו דין קו רחמים קו חסד :
יבשה · מלכות :
יד · מלכות או בינה · מצד הגבורה · היד החזקה · מצד התפארת · יד רמה · מצד החסד · יד הגדולה :
ידיעה · לשון חבור זכר ונקבה :
יהי · תפארת :
יובל · בינה :
יום · תפארת ולפעמים במקומות אחרים כגון חסד ובינה והוא לפי הלווי :
יומם · חסד :
יונה · מלכות :
יוסף · יסוד :
יועץ · בינה :
יוצר בראשית · חכמה :
יותרת הכבד · חמת זנונים :
יחוד · תלוי בתפארת ומלכו' ויתלוו אליהם כל המדות :
יכין · נצח :
ילדים · נצח והוד :
ים · בינה או חכמה :
ימים · ז' מדו' · מקדם באריך אנפין :
ימין · חסד ולפעמים נצח או חכמה :
יעקב · מלכו' · ומלא בת"ת :
יפה נוף · תפארת או יסוד :
יפה עינים · מלכות מצד רוחצות בחלב :
יצחק · גבורה ·
יראה · גבורה או בינה או מלכות :
ירום · בינה מצד החכמה :
ירושלם · מלכות :
ירח · מלכות :
יריעה · תפארת :
ירכתי צפון · נצח והוד מצד הגבורה :
ים · חכמה בשתוף בינה :
ישועה · מצד החסד :
ישורון · תפארת כולל ימין ושמאל :

ישיבה של מעלה · בינה :
ישר · מלכות מתייחדת עם התפארת :
ישני עפר · ג' אבות במלכו' :
ישראל · תפארת מכריע בין חכמה ובינה :

אות כ"ף

כבד · הזכר שבקליפה · יותרת הכבד · לילית :
כבוד · השכינה שהיא ביחוד היסוד :
כבודי · בינה והכל בסוד ל"ב כתיבות :
כבוש · תפארת :
כביר · גבורה :
כבל · כתר בינה ראשית :
כבשים · הז' מדות או מצד הבינה או החסד :
כבשן · מלכו' אופה ומבשלת הזרע :
כד · יסוד :
כדה · מלכות · כה · מלכות או בינה :
כהן · חסד :
כוכב · ישועה · אין סוף אל תפארת או מלכות :
כוס של ברכה · מלכות מצד חיילותיה :
כוס ישועות · בהתחברה אל הישועות :
כותל · תפארת עם המלכו' על ידי היסוד :
כיור וכנו · נצח והוד :
כח · בינה מצד החכמה :
כי כל · יסוד :
כלה · מלכות הכל מצד הבינה ומצד החסד :
כליות · נצח והוד :
כנור · מלכות :
כנסת ישראל · מלכות :
כנפים · עם יסוד :
כנפי העין · נצח והוד :
כסא דין · מלכות :
כסא רחמים · תפארת :
כס · מלכו' כי יד על כס יה :
כסף · חסד :
כף זכות · חסד :
כף חובה · גבורה :
כפורים · בינה :

כפרת · יסוד :
כפות · יסוד :
כרובים · מטטרון סנדלפון או נצח הוד או תפארת ומלכות :
כרס · מלכות :
כריעה · נצח והוד או צדיק :
כתובים · מלכות או חסד וגבורה :
כתית · יסוד :
כתף ימין · בינה :
כתף שמאל · מלכות :

אות למ״ד

לב · מלכות :
לבונה · חכמה או הוד :
לבנה · סטרא דמסאבה :
לבנה · מלכות :
לבנון · כתר :
להב · מלכות :
להט החרב · מלכות מצד מטטרון :
לוחות · נצח והוד :
לוי · גבורה :
לויתן · תפארת יסוד :
לחם · מלכות :
לחם הפנים · יסוד :
לט · רבועה ביטה :
לי · בינה :
ליל · לילה · תפארת ומלכו׳ :
לכה · בינה או מלכות :
למודי ה׳ · נצח והוד ·
לְפָנַי או לִפְנֵי · מלכות :
לשון · בינה או יסוד או מלכות :
לשכת הגזית · מלכות :

אות המ״ם

מאור · ת״ת מצד הגבורה :
מאור גדול · תפארת :
מאור קטן · מלכות :
מאכל · השפע :
מארת · או הקדושה או הטומאה :
מבוע · כתר :
מגדל · בינה או מלכות או כתר :
מגן · מלכות :

מרון

מדון · דין וכן מדין :
מדת יום · תפארת · מדת
לילה : מלכות :
מדת הדין הקשה · גבורה :
מדת הדין הרפה · מלכות :
מה · חכמה או תפארת או
מלכות :
מ ח · חכמה :
מוט · תפארת עם יסוד :
מוסדי ארץ · צדיק וצדק :
מוסף · יסוד :
מועד · ו׳ קצוות :
מופלא · כתר :
מר · כתר :
מור · חסד :
מושיע · תפארת :
מושל · תפארת מצד היסוד :
מות · הרעה :
מזבח פנימי · בינה :
מזבח החיצון · מלכות :
מזוזות · נצח והוד :
מזוזה · מלכות מצד הת׳ת :
מזון · חסד :
מזל · כתר :
מזמור · חסד מלכות :

מזרח · חכמה בינה ת׳ת :
מחזה · מלכות לבדה :
מחצית השקל · תפארת :
מחשבה · אין סוף · כתר
חכמה בינה :
מחשוף הלבן · כתר או
תפארת :
מטה · מלכות :
מַטֶּה · תפארת או בינה :
מטרה · מלכות :
מטרונא · בריאה או מלכות :
מיטטרון · שכינה :
מי · בינה :
מים · חסד :
מילה · יסוד :
מכון · מלכות :
מכוסה · כתר :
מכפלה · מלכות או בינה :
מכריע · תפארת או צדיק :
מכתם · תפארת ויסוד :
מלא · שפע :
מלאך · מלכות וכן מלאכה
וכן מלוכה וכן מלון :
מלח · יסוד :
מלך · תפארת :

מלך שלמה · תפארת או בינה או חכמה :

מלכי צדק ׳ מלכות :

ממלכת כהנים · מלכות עם התפארת :

מנוחה ׳ בינה :

מנורה ׳ שכינה ׳ וכן מנחה ׳ וכן מספר :

מעון ׳ כתר חכמה מלכות :

מעין · ג׳ ראשונות ׳ וג׳ אחרונות :

מעייני הישועה · חכמה ובינה חסד וגבורה :

מעל השמים ׳ בינה :

מעמקים ׳ חכמה כתר :

מערב ׳ מלכות :

מערכה · בינה או מלכות וכן מעשה :

מעשה מרכבה · מטטרון :

מעשה בראשית ׳ מלכות וכן מעשר :

מצבה · מלכות עם הת׳ת :

מצה ׳ מלכות :

מצוה · מלכות :

מצוות : תפארת ויסוד :

מצולות ים ׳ קליפה :

מקדש ׳ תפארת ויסוד :

מקוה · מלכות ותפארת :

מקום ׳ תפארת :

מקור ׳ כתר :

מקל ׳ תפארת :

מקלות · כחות הדין :

מקנה · מצד המלכות :

מקראי קדש ׳ ג׳ אבות :

מראה ׳ מלכות בינה :

מרה · לילית הרשעה :

מרכבה ׳ כל ד׳ ספירות נקראות מרכבה :

משבצות · נצח והוד :

משוש ׳ תפארת :

משכון ׳ מלכות :

משכיל ׳ יסוד בינה :

משכן ׳ בינה מלכות :

משלם גמול ׳ פחד :

משנה · מלכות :

משפט : תפארת :

משקוף · יסוד :

מתוק ׳ מלכו׳ מצד הגבורה :

מתן תורה · בינה :

מתנה טובה ׳ מלכות :

מתנים · נצח הוד :

אות נ׳ון

נאה׳ מלכות :
נאמן · יסוד :
נבואה · מלכות :
נביאים ׳ נצח והוד :
נגב ׳ חסד מצד הגבורה :
נגון׳ בינה :
נגע ׳ קליפה :
נדיבים · ג׳ אבות :
נדר · בינה :
נהר · חכמה בינה תפארת יסוד :
נוגה · נצח :
נוה · מלכות :
נוזלים ׳ ה׳ ספירות :
נועם · שפע המלכות :
נוצר · תפארת וכן נורא :
נושא עון · יסוד :
נח ׳ יסוד :
נחוח · השפע :
נחל ׳ בינה יסוד :
נחלה · בינה :
נימא ׳ יסוד וכן נם :
נעל · ונער ׳ מטטרון :
נפש · מלכות :
נצב · היחוד למעלה מהיסוד :
נצנים · ג׳ אבות :
נקם ׳ מלכות :
נר ׳ מלכות :
נרד ׳ יסוד :
נשיקה · היחוד :
נשא ׳ תפארת כתר :
נשמה ׳ בינה :
נשר ׳ מלכות :

אות סמ׳ך

סבא דסבין ׳ חכמה כתר :
סבתא ׳ בינה :
סבת הסבות · כתר :
סגולה ׳ מלכות :
סדר זמנים · ת״ת ומלכות :
סוד · צדיק :
סוכה ׳ בינה מלכות :
סוף ׳ צדיק :
סוחרת ׳ חכמה :
סייעתא · מלכות :
סרכא ׳ קליפה :

סל · מלכות :
סלה · בינה מלכות :
סליחה · תפארת :
סלם · צדיק תפארת :
סלע · מלכות או בריאה :
סלת · מלכות :
סנדל · הוא סנדלפון :
סנהדרי גדולה · תפארת · קטנה · מלכות :
סעודה · בינה מלכות :
סער · דין :
ספירת העומר · מלכות :
ספר · תפארת מלכו׳ וצדיק :

אות עין

עב · חסד :
עבד · מלכות או מטטרון :
עבודה · מלכות :
עבודת הלוי׳ · בינה ומלכו׳ :
עגולה · בינה :
עגל · גבורה מלכות :
עד · במ״י :
עדה · מלכות :
עדות · היחוד :
עדן · כתר :

עדנה · מלכות :
עובר על פשע · ת״ת יסוד :
עולה · מלכות ות״ת אבל הבינה :
עולם · תב״ת :
עומק · כל הספירות :
עומר · בינה ·
עוף · יסוד מטטרון :
עופר · תפארת :
עושה פלא · תפארת :
עז · גבורה :
עוז · תפארת :
עין · תפארת מלכות :
עיפתה · מלכות :
עיר · בינה מלכות :
עירוב · תפארת :
על ה׳ · ג׳ ראשונות :
על שמים · גדולה גבורה :
על כל מים · בינה :
עלת העלות · כתר :
עמוד · מלכות :
עמר · חסד :
ענבים · ו׳ קצוות :
ענג · כתר תפארת מלכות :
ענוה · תפארת בדעת :

עני׳ יסוד:
עניה· מלכות:
ענן׳ חסד:
ענף עץ עבות: ג׳אבות:
עפר· מלכות:
עץ· תפארת:
עכב׳ דין:
עכה· מלכות:
עכס הסמים· מלכות:
עפרת׳ מלכות:
עקב׳ מלכות:
עקדה· מלכות:
עקר׳ יסוד:
עקרת מלכות:
ערב· גבורה הוד:
ערבות· תפארת או יסוד:
ערבי נחל׳ נכח והוד:
ערבית׳ מלכות:
ערוגה: מלכות:
ערפל׳ תפארת ומלכות:
ערס· מלכות:
עשב׳ תפארת:
עשה פרי׳ תפארת:
עשן׳ ההתעוררות:
עשיה׳ תפארת:
עשר עשור׳ מלכות:
עשרון· כל הספי׳ במלכות:
עת· מלכות:
עתיקה· כתר חכמה:
עתר׳ כתר:

אות פא

פאר· בינה:
פה׳ מלכו׳ או גדולה גבור׳:
פוקד עון׳ פחד גבורה:
פטר רחם· מלכות:
פלא· כתר חכמה:
פלג· בינה מלכות:
פנים׳ תפארת:
פסק· מלכות:
פקודה· מלכות:
פקודים· נכח והוד:
פקידה׳ מלכות:
פרה׳ בינה מלכות:
פרט: תפארת:
פרי עץ· מלכות:
פריעה׳ יסוד או מלכות:
פרוכת· מלכות:
פרנס׳ בינה מלכות:
פשוטה· חסד:

חלק ז

צבא׳ נצח והוד:

צבי׳ יסוד:

צביה׳ מלכות:

צדיק׳ יסוד:

צדק מלכות:

צדקה׳ בי׳ ת׳ מ״:

צוהר: תפארת:

צור׳ בינה גבורה מלכות:

צורך העולם׳ מלכות:

צורת זכר׳ תפארת:

צחצחות׳ בינה:

ציון׳ יסוד מלכות:

ציץ׳ בינה:

ציצית׳ שכינה:

ציקי קדרה׳ מלכות:

צללי ערבי׳ צלמות קליפה:

צלע׳ מלכות׳

צלע המשכן׳ מטטרון:

צנתרות הזהב׳ חכמ׳ בינה:

צעקה׳ בינה:

צפון׳ גבורה:

צפור׳ מלכות:

צרור החיים׳ בינה תפארת מלכות:

צריכה׳ מלכות:

אות קוף

קבלה׳ מלכות:

קדום׳ כתר ת״ת יסוד:

קדומה׳ מלכות:

קדם׳ כתר חכמה:

קדם׳ מבינה ולמעלה:

קו׳ תפארת:

קל׳ תפארת:

קולה׳ מלכות:

קומץ׳ חכמה:

קוץ׳ יסוד:

קור חום קיץ חורף׳ הד׳ רוחות:

קטיה׳ מלכות:

קטרת׳ כמו קטר:

קיבה׳ קליפה:

קיים׳ תפארת:

קולמוס׳ תפארת׳

קן׳ מלכות או מטטרון:

קנה׳ דעת:

קפיצה׳ מלכות:

קץ׳ יסוד׃
קרבים׳ החיות׃
קרבן׳ מלכות׃
קרוב׳ יסוד׃
קריה׳ מלכות׃
קרן׳ תפארת ומלכות׃
קרסולים׳ נצח והוד׃
קרקבן׳ כמו אסטומכא׃
קרקע׳ מלכות׃
קשר׳ ג׳ אבות׃
קשת׳ יסוד׃

אות ריש

ראיה׳ חכמה חסד בינה גבורה׳
ראש׳ כתר חסד תפארת יסוד מלכות׃
ראשית חכמה׳ מלכות׃
רב׳ חכמה תפארת׃
רבוע׳ בינה׃
רבים׳ ג׳ אבות׃
רובע׳ יסוד׃
רביעית׳ מלכות׃
רבקה׳ מלכות׃
רגלים׃ מלכות׃
רהטים׳ נצח והוד׃
רוב׳ יסוד׃
רוח׳ תפארת מלכות׃
רוחב׳ מלכות׃
רוכב שמים׳ בינה׃
רוכל׳ יסוד׃
רום׳ תפארת׃
רום׳ כתר׃
רום שמים׳ חכמה׃
רומח׳ תפארת׃
רועה׳ תפארת׃
רחובות׳ בינה׃
רחום׳ תפארת׃
רחוק׳ חכמה׃
רחל׳ מלכות׃
רחמים׳ תפארת׃
ריב׳ מלכות׃
ריח׳ מלכות׃
רם׳ בינה׃
רמונים׳ נצח והוד׃
רנה׳ יסוד׃
רננים׳ נצח והוד חכמה ובינה׃
רעמים׳ גבורה׃
רעש׳ מלכות׃

רצון ׳ כתר :
רקיע ׳ תפארת בינה :
רמות ׳ מלכות :

אות שין

שאנה · חסד :
שאלה ׳ מלכות :
שאר · מלכות :
שבועה ׳ בינה יסוד מלכות :
שבע · יסוד :
שבע שבתות ׳ בינה וכן ז׳ ימים :
שבכות ׳ חכמה ובינה :
שבת ׳ מלכות בעת היחוד :
שדה · מלכות :
שדרת הלולב ׳ יסוד :
שה ׳ חסד :
שוטר · תפארת :
שוכן ׳ תפארת :
שלחן · מלכות :
שולט ׳ תפארת :
שועה · מלכות :
שופט · תפארת :
שופר ׳ תפארת :
שופר גדול · בינה :
שוקים ׳ נצח והוד :
שור ׳ גבורה :
שושן ׳ נצח או הוד :
שושנה ׳ מלכות :
שחקים ׳ נצח והוד :
שחר ׳ נצח :
שטנה ׳ קליפה :
שיבה · כתר :
שיח ׳ יסוד :
שיטה ׳ מלכות :
שיר · חכמה מלכות :
שכחה ׳ קליפה :
שכל · כתר חכמה יסוד מלכות :
שכן ׳ יסוד :
שלג · ת״ת וכן שלהבת :
שלום · תפארת יסוד :
שלם · מלכות :
שלמים · ת״ת עם מלכות :
שם שם שמור שמיטה · מלכות :
שמחה ׳ בינה :
שמים ׳ תפארת :
שמיחה שמיני · מלכות :
שמיעה ׳ גבורה :

שמירה · מלכות :
שמן׳ השפע :
שמע שמעתא · מלכות :
שמש · תפארת :
שכה · מלכות :
שכוי ׳ מלכות במטטרון :
שעור ׳ כשמת האצילות :
שעורה ׳ מלכות :
שועלים · קליפה :
שער · מלכות :
שערים ׳ ו׳קצוות :
שעטנז ׳ קליפה :
שפה · מלכות :
שק · קליפה :
שקל׳ תפארת :
שקר · דין :
שקתות ׳ נצח והוד :
שר מלכות מטטרון :
שרה ׳ מלכות :
שרים ׳ חכמה בינה :
שרב ׳ מלכות :
שרפים ׳ נצח והוד :
שש משזר ׳ הכללות :
שושן ׳ יסוד :
ששת ימים ׳ תפארת :

אות תיו

תאוה ׳ מלכות :
תאומים · נצח והוד :
תבואה · מלכות :
תבונה ׳ תהו · בינה :
תהלה · כתר חכמה בינה מלכות :
תוך ׳ תפארת :
תולעת ׳ תוספתא ׳ תור ׳ מלכות :
תורה · חכמה בינה ת״ת מלכות :
תחום ׳ תחינה ׳ תיבה ׳ מלכות :
תיומת ׳ תפארת :
תיקו ׳ תכלת · מלכות :
תל · יסוד :
תם ׳ תמונה · מלכות :
תמורה · ביכירה :
תמים · תמכתה · מלכות :
תמר ׳ תפארת מלכות :
תנאים ׳ נצח הוד יסוד :
תיכון · תכין · תפארת ·
תנינים · הגדולים ב׳ אבות :

תעורה ·

חלק ז

תעודה׳ בינה : תרועה׳ שמאל :
תפוחים׳ נצח והוד : תקיף׳ חסד :
תפלה׳ תקות חוט השני׳ תרומה׳ מלכות :
מלכות : תרשים׳ חסד חסדים
תקיעה׳ ימין : גבורה גבורות :
תשובה : בינה :

ויהי כבוד ה׳ לעולם׳ ישמח ה׳ במעשיו

ונשלם מלאכת שמים זו ביום ד׳ בז״בר טוב א״ב הרחמן
ירבה להט״יב אשו וארמון ישב על
משפטו :

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

[illegible]

e corrulto vlij

K